

Poročila z meje in begunskih taborišč

SMS sporočila z meje s Hrvaško, Avstrijo in Madžarsko, od 18. do 21. septembra 2015

Urška Martun

18-09-2015 07:10

Ta trenutek je skupina 70–100 migrantov na mejnem prehodu Rigonce. Na slovenski strani je približno 20 policijskih kombijev in robokopov. Otroci, družine, starejši ljudje, tudi fantek na invalidskem vozičku. Hodijo z železniške postaje Harmica. Na hrvaški strani jim daje hrano policija in Ramar SOS, slovenska policija jih ne spusti čez mejo. Šli bova z njimi ob meji, ker bodo skušali prečkati mejo drugje. Nad nami helikopterji. Xx

Prečkanje Sotle (Foto: Urška Martun)

Čim tišje hodimo ob reki Xx

Sva na hrvaški strani, na slovenski robokopi čakajo, da kdo prestopi mejo. Ob meni je 15-letna Njira iz Iraka, Evropa ni bila nikoli videti tako ogabno. Policija se posmehuje ljudem, ki hodijo že 17 dni. Prvi ljudje so prečkali reko. Policija noče povedati, kaj se bo zgodilo z migranti.

Mačke in miši, dostopa do interneta nimam več. Xx

Skupina je ravno prečkala reko pri brzicah, na drugi strani stojni 15 policistov z rokavicami na rokah. Gledajo, poln kombi se je že odpeljal. Čez peljejo fantka na invalidskem, rekli so samo njega še. Xx

18-09-2015 09:05

S skupino 20–30 beguncev se vračamo na prehod Rigonce. Robokopi se ob odhodu smejejo, očitno jih situacija zabava. Oklep brez avtonomije. Na hrvaški strani je nasprotno, energija je dobra. Moški ob odhodu zakliče robokopom *BYE WE WILL COME TOMORROW, AFTER TOMORROW!* V skupini so ljudje iz Sirije, Iraka, Pakistana, Kurdi, Afganistana, Irana, šest otrok, mlajših od deset let, dojenček v vozičku. Zakaj jih ne spustijo naprej? Na meji jih pričakajo v polni opremi, čigava varnost je zares ogrožena?? Ne vemo, kam jih odpeljejo s kombiji. Xx

18-09-2015 11:43

Malo pred mejo na slovenski strani kroži helikopter, v koruzi je verjetno skupina migantov. Ogromno je policije v civilu. Grozn. Xx

Večina ljudi je v tem času odšla s prehoda. Remar SOS postavlja manjši kamp na hrvaški strani meje. Migranti večinoma odhajajo nazaj proti hrvaški. Trije polni slovenski avtobusi so odpeljali z meje v notranjost. So kakšni podatki, kam? Xx

18-09-2015 13:53

Info za vse, ki prihajate. O. so zavrnilo prečkanje prehoda Rigonice, ker ni državljan Slovenije. Mora čez Obrežje. Nadzor je res poostren, bodite pozorni! Xx

Odeje dobrodošle. Trenutno je videti, da bodo prespali v začasnih šotorih na meji. Prav tako kakšna poceni krema za mišice, utrujene noge. Situacija se malo umirja, kar je po svoje grozno. Nobenih informacij, kaj jih čaka naprej. Očitno se je začelo dolgo čakanje, bivakiranje pred mejo. Kot na Madžarskem na začetku, pred upori migrantov. Sva ravno izvedeli, da je morda mogoče prečkati mejo pri Slovenski vasi. Ne veva, ali naj ostaneva v Rigoncah, ali naj greva preveriti tja. Predlogi? Xx

18-09-2015 17:13

Info, na prehod Mala Bregana prihajajo nove skupine migrantov. Slovenskih copsov še ni, samo hrvaški. Na mejo jih vozijo tudi taksiji, imava nepreverjen info, da naj bi meje odprli. Xx

Na prehod je ravno pripeljal nov vlak migrantov, veliko je novinarjev in policije. Xx

18-09-2015 21:41

Slovenska policija je pravkar na ljudi vrgla solzivec!!! Xx

19-09-2015 07:43

Zasledujeva deset policijskih kombijev, ki drvijo proti Slovenski Bistrici. Očitno so na lovu za migranti, verjetno se je odprla nova vstopna točka. Xx

19-09-2015 08:01

Smo na avtocesti proti Mariboru. Mogoče gre za deportacijo? Xx

Situacija na Obrežju je bila grozna. Slovenska policija je slovenskemu Rdečemu križu prepovedala prestop meje. Migranti so ponoči spali na asfaltu in travi, vode in hrane je bilo malo. Ponoči je še deževalo. Potrebujemo nujno medicinsko pomoč, veliko otrok je v slabem zdravstvenem stanju. Pritisniti je treba na Pirc Musar. Včeraj smo dobili prvo kazen, 210€ za nespoštljiv odnos do uradne osebe, ko smo zahtevali takojšnjo oskrbo majhnega otroka z astmo. Xx

OK, policija se naju je otrsela. Zablockirali so nas na križišču v Mariboru. Zdaj sva na meji v Šentilju, za vstop v Avstrijo preverjajo dokumente, za izstop ne. Pojasnjujejo, da to počnejo BECAUSE OF REFUGEES! Xx

19-09-2015 18:03

Tepanje preletava helikopter. V smeri Maribora na avtocesti sva videli dva tovornjaka SV in dva polna avtobusa s policijskim spremstvom. Xx

Skupina približno 80 migrantov je iz CE železniške postaje odšla ob 16.15. Policaji so jih spremljali do vlaka, nanj niso šli. Prihod vlaka v Gradec ob 19.20, prihod na Dunaj ob 22.04. Xx

19-09-2015 20:04

Poslala sem mms vlaka, ki je stal v Spielfeldu z 250 migranti. Policija in vojska tukaj ne vedo, kaj bo; vlak definitivno ne gre naprej in ljudje se zadržuje na njem. Ostale migrante, ki so registrirani v kampu, vojska vozi nazaj, kjer čakajo na prevoz v Gradec ali Dunaj. Xx

To so ljudje iz Celja. Xx

Vlak se je zdaj odpeljal, niso jih popisali, rekli so, da gre na Dunaj, vendar to ni potrjeno. Xx

V vednost: odvetnica z Avstrije pravi, da naj gredo vsi, ki so dali prstni odtis, v Nemčijo – najbolj varno bo za njih! Druge države deportirajo. Xx

19-09-2015 22:01

Slovenska policija sporoča, da je Slovenija sprejela približno 1650 migrantov. Xx Miro Cerar naj bi bil danes v Brežicah, ogledal naj bi si kamp – izjavil je, da smo zdaj varuhi meje EU. Milanovića opozarja, da nekorektno spušča ljudi čez mejo – nočejo biti zbirni center Evropske unije. Prav tako smo po poročanju Vala 202 aktivisti zakrivali incident (njihovo imenovanje *freedom* protesta) v Rigoncah. Policisti se pritožujejo, da dobijo samo sendvič in sok, begunci pa tri tople obroke. Prav tako naj bi solzivec uporabili zaradi napada aktivista na policista. Kaj narediti ob takemu poročanju? Xx

Obrežje: trenutno je kar veliko ljudi, govori se o busih in da naj bi ločevali Sirce od ostalih. Afganistanci protestirajo. Xx

Obrežje: Afganistanci protestirajo, da naj bi sprejemali samo Sirijce, Iračane. Afganistanci tudi nimajo prevajalcev. Protestirali so z megafoni, zahtevali so odprtje meje tudi zanje. Družine zopet ločeno vkrcavajo na avtobuse. Sirska ženska z otrokom v naročju trenutno sedi na tleh pred avtobusom in noče gor brez moža. Ljudje jo podpirajo, policiji je nelagodno, ampak še ne popuščajo. Manjka politična podpora, ne samo hrana, voda. Neka Slovenka je celo nadirala podpornike, naj ne 'hujskajo' migrantov. Od prijatelja Sirca, ki sem ga spoznala včeraj na Obrežju, sem dobila sporočilo, da je danes prišel z vlakom v kamp na Dunaju. Pravi, da je OK. Ni še govora o morebitnem vračanju na Hrvaško ali Slovenijo. Xx

Sem na prehodu Šentilj/Spielfeld. Za vstop v Avstrijo pregledujejo dokumente, vendar je mirno. Šla sem pogledat kamp tik za avstrijsko mejo. Deluje prazen. Ima šotor z zalogami hrane, vode, šotor za medicinsko pomoč in reševalni avto, približno 30 velikih šotorov. Očitno so boljše pripravljeni od Slovenije. Trenutno dežuje, upam da se Obrežje, Rigonce držijo. Zdaj grem končno spat, jutri pa na hitro pogledati v Radgono, nato pa počakati ljudi v Mariboru na železniško. Pozdrav! Xx

20-09-2015 09:56

Ljudje v Mariboru se samoorganizirajo na železniški postaji. Pričakujemo vlak, ljudem se bo na vlak podajala voda, hrana, oblačila, mogoče tudi čaj. Energija je super, takšno ekipo bi potrebovali v Celju. Xx

V Celju so na Ekonomski šoli nastanjeni begunci, vse je zagrajeno in policisti pazijo, da nihče vstopi ali izstopi. Begunci pravijo, da imajo hrano, želeli pa bi čim prej naprej. Prosili so, če bi smeli po kartice za telefone, da se javijo družinam, pa jim ne pustijo. Xx

Na železniški postaji v Mariboru je avstrijska policija. Xx

Vozim se proti Radgoni, nad nama proti hrvaški meji leti helikopter. Na radiu Ars poslušam prenos nedeljske maše, otroški cerkveni zbor. Xx

20-09-2015 12:13

Pomembno: na prehodu Cmurek/Murek policija preverja dokumente. Vse je mirno, včeraj je prišlo pet ljudi, ki jim niso dovolili prečkanja meje, tako da so se morali peš odpraviti v Šentilj. Sem na zvezi z aktivistko iz Mureka, rekla je, da mora avstrijska mejna policija po navodilih zahtevati vizo za prestop meje, vendar jim fizično ne sme preprečiti vstopa v Avstrijo, za razliko od slovenske in hrvaške policije. Ljudje torej lahko prečkajo mejo. Za zdaj je najvarneje prečkati v Šentilju, tam je tudi začasni kamp in medicinska pomoč. Pomemben podatek je, da je edina varna država trenutno Nemčija, saj ne vrača nazaj. To prakticira tudi Avstrija, če ima oseba odvzete prstne odtise, je registrirana v Sloveniji, Hrvaški, Madžarski. Ljudje naj gredo v Nemčijo skozi Šentilj ali pa skozi gozdove, hribe. Xx

Sem v Gornji Radgoni/Bad Radkersburgu. Veliko je policije, takoj na avstrijski strani osem velikih šotorov, kombi prve pomoči in avstrijski Rdeči križ. Deluje, kot da se pripravljajo na sprejem večje skupine. Za zdaj ni nikogar. Tanja: avstrijski policisti so zapeljivci, op. Neverjetno 'prijazni' oz. človeški glede na izkušnje s slovensko-hrvaške meje. Nazi Slovenija, zakaj so padli na toliko mestih? Xx

Vojska ima pištole in nože za pasom. Ampak ej, čist drugo vzdušje. Vsi čakamo na ljudi, mirno. Vojska, policija se pogovarja z nami. Xx

Reševalec v Bad Radkersburgu: pričakujemo 350 beguncev, včeraj jih je bilo 300. Nobenemu včeraj niso vzeli prstnih odtisov. Xx

Bad Radkersburg: nad nami je vojaški helikopter. Prihajajo tovornjaki vojske. Širim info o petkovi ljubljanski demonstraciji Johannu, aktivistu iz Dunaja, zdaj smo se spoznali na meji. Xx

Prišli so štirje prevajalci. Začeli bomo tudi kuhati krompirjevo juho. Xx

Dva prevajalca sta mladoletnika. Xx

Kurdska restavracija Peperoni burger bo prinesla hrano! Širiti je treba solidarnostne geste. Vse ceste okoli, na avstrijski strani, so zaprte. Okoli 80 avstrijskih vojakov. Ljudje ravno hodijo peš čez mejo! Xx

Avstrijci vsakega posebej medicinsko pregledajo in oskrbijo. Dajo jim jabolko, baby kekse in gazirano vodo, ljudje je ne pijejo. Domačini jih gledajo, kemp je ob obzidju, stojijo na tem obzidju in jih gledajo kot v zooju. Nekateri nosijo riž, imamo več kg krompirja. Skupina šestih nas kuha juho, kavo, riž. Kurdska restavracija Peperoni bo prinesla lečino juho, kebabe, pice. Kavo nosimo tudi policistom na meji. Xx

Kaos v kampu, prepir med Sirijci in Afganistanci. Spet uvajajo preference. Avstrijski Rdeči križ je neučinkovit, delijo vodo z mehurčki, nihče je ne pije, stoji ob ograji. Za ograjo sem jaz in nekaj domačinov, ki delimo vodo, in seveda ogabni novinarji. Dobra novica je, da sem srečala družino iz Obrežja. So OK, utrujeni, izmučeni, ampak pravijo, da OK. Nemčija je malo bliže. Xx

20-09-2015 16:38

Intervjuje v Avstriji opravljajo poštarji v pokoju! Kaj za kurac je to? Tole vprašanje si ravno postavlja prijatelj iz Afganistana: *Kabul why i leave home then??* Xx

20-09-2015 20:03

Zasledujeva avtobus iz Bad Radkersburga. Vsak dan naj bi sprejeli 350 ljudi. Štirim je uspelo pobegniti iz kampa. Xx

20-09-2015 23:17

Tri ure sem že v Gradcu. Ogromen kompleks blizu nakupovalnih centrov. Azilni dom je za IKEO, to je malo naprej. Nameščeni so nad parkiriščem v kompleksu zapuščenih trgovin. Trenutno so štiri hale polne, več sto ljudi, nepregledno.

V prostoru so provizorične postelje, odeje, suho je. Tukaj je Karitas, zdravniki, prevajalci, malo policije. Lahko se gibljejo in grejo dalje. Meni se je dvignila energija, srečala sem ogromno prijateljev iz Rigoncev, Obrežja in Radgone.

Sprejemni center v Gradcu (Foto: Urška Martun)

Skupaj smo si delili večerjo, toast, maslo,

čaj, banana, piškoti, kitkat čokolade. Spet sem začela kaditi. Telefonski račun bo \$\$\$; veliko ljudi je prvič po več dneh govorilo z družinami. Čeprav je grozno, sem vesela, da sem med prijatelji. Xx

21-09-2015 00:18

Migranti lahko legalno potujejo po Avstriji z vlaki, busi, taksiji samo do Salzburga ali Dunaja. Višje ne smejo. Na info točki v Gradcu se javljajo ljudje in sami z avtomobili vozijo ljudi do Nemčije. Ljudski zlati ste, hvala! Keep up the good work! Xx

21-09-2015 14:46

Eto, ravno od zobozdravnika, vnetje živca. Malo bom odležala, potem pa na slovensko-madžarsko mejo vzpostaviti chai not borders! Xx

21-09-2015 20:15

Videla sem osem policijskih kombijev, polnih osebja na bencinski črpalki Grabonoš (10 km od Lenarta). Bojda so iz Obrežja in gredo domov. Xx

21-09-2015 22:15

Slovensko-madžarska meja Dolga vas je prazna, ne preverjajo dokumentov, prisotni sta madžarska policija in vojska. Smo na poti v Maribor, od koder naj bi skupina migrantov po avtocesti hodila proti Šentilju. Xx

21-09-2015 23:19

Na avtocesti Maribor-Šentilj je bila skupina ljudi, ki je odšla iz Črnega lesa in so poklicali večinoma taksije. Na prehodu jih je policija spustila čez v avstrijski kamp. Skupino smo skušali z meje prepeljati na železniško postajo, pa se je pripeljala marica in nam z besedami *you are in austria now, you have to respect our law* in mojemu odgovoru *if the law is bad i will not respect it*, zagrozil z aretacijo. No, smo se kar pobrali. Zdaj smo na poti v Ljubljano. Ljudje morajo najprej skozi registracijo v najbližjem kampu za mejo, potem pa se lahko prosto gibljejo. Se vidimo! Xx

Rigonce/Harmica, 18. septembra 2015 Terenska izkušnja kot upanje za boljše življenje

Aigul Hakimova

V Rigonce smo se odpravili organizirano, v petek, 18. septembra 2015. To je bil dan po prvi noči, ko so begunke in begunci potrkali na »naša« vrata. Bil je tudi deveti dan po protirasistični demonstraciji v Ljubljani kot izraza dobrodošlice beguncem (*Refugees Welcome*) in osemindvajseti dan po tem, ko je policija s solzivcem hladnokrvno poškopila množico ljudi na makedonsko-grški meji. Zdaj smo bili tukaj. Vso noč smo sprejemali sporočila o stanju na meji. Moram priznati, da me je država spravila v hudo zadrego, ker smo se večer prej pogovarjali, kako bi lahko pomagali beguncem, da jih tukajšnje oblasti ne bi zaprle v sprejemne centre in da bi lahko nadaljevali pot, kamor koli si želijo. Naš scenarij je bil zgrešen. Soočeni smo bili s situacijo, ko ljudje niso mogli niti prestopiti meje. Slovenski mediji teh nekaj dni omenjajo kot »prvi val« beguncev oz. začetek slovenske nacionalne begunske krize.

Ponoči smo dobili elektronsko sporočilo: »Pomembno! Poziv k solidarnostnemu delovanju! Po poročanju s slovensko-hrvaške meje slovenska policija blokira prehod meje skupini begunk in beguncev. Slovenija tako zapira mejo, tepta pravice

begunk in beguncev in uvaja madžarski scenarij. Tega nikoli ne bomo dovolili. Zato pozivamo vse demokratične in solidarne sile, da se zberemo na mejnem prehodu Rigonce, danes ob 18.00. Dajmo vladi Republike Slovenije jasno sporočilo, da je Slovenija solidarna in da ne bo nikoli mejna diktatura.« Niti meje nas ne bodo ustavile!

Tako smo se odpravili v Rigonce, na hrvaški strani se mejni prehod imenuje Harmica. Na drugi strani mostu, na hrvaški strani, je čakalo nekaj sto ljudi, med njimi največ družin z otroki različnih starosti. Tisti večer in pol noči mi bo verjetno ostalo v spominu vse življenje.

(Foto: Adin Crnkčić)

Prvič, nikdar v življenju nisem vzpostavljala tako hitrih in hkrati do neba pristnih odnosov z ljudmi, ki jih sem srečala prvič. Začutila sem toplino, odločnost in seveda upanje. Približala sem se skupini odraslih in otrok, bila sem v zadregi, kot mali otrok, hitro sem jih pozdravila, vzela megafon in začela vpiti v smeri zaprtega mejnega prehoda Harmica: *»Say it loud, say it clear, refugees are welcome here!«* Čez nekaj minut je bil megafon že v njihovih rokah in takrat sem bila priča temu, kar po moje manjka Evropi. Kar so naredili tisti večer, je bil veliki pouk vsakemu, ki mu ni vseeno za stanje v družbi oziroma v družbah. Bili so skupina s močnim instinktom za preživetje. Niso dovolili, da bi mali mejni režim poteptal njihovo dostojanstvo. Gibanje brezdomcev, brezposelnih, morda novih *sans papier*, polnih življenja. To sem videla – iskrico, ki me je navdihnila z upanjem.

Hrvaška policija v svetlo modrih srajcah s kratkimi rokavi je več kot eno uro ležerno zadrževala skupino, ki se je medtem povečala na skoraj petsto ljudi. Za tisto noč so napovedali dež. Ljudje so vztrajali in glasno vzklikali: *»Open the borders!«, »Corridor, corridor!«, »Open, Open, Open!«* in še druge slogane, ki jih nisem razumela. Ozračje je bilo napeto, a hkrati polno pričakovanj. Med odmori med vzklikanjem so peli pesmice in se spodbujali, brez izjem tako ženske kot moški in seveda tudi otroci. Z ramo ob rami, skupaj. Nato so hrvaški obmejni policisti popustili. Padla je prva meja – vendar je bila to prva meja za nas, živeče v Sloveniji, zanje, za begunsko gibanje, je padla že marsikatera meja. Ljudje so si priborili pravico, da so šli naprej. Bravo! Toda na koncu mostu so jih pričakali robokopi. Boj se je nadaljeval tako, da so stali pred vrsto robokopov ter ure in ure v svojih jezikih vzklikali: *»Open!«* Podporniki so prinašali vodo, na hrvaški strani je stal organiziran kamp s šotori in stranišči. Harmica je bila popolnoma odprta za gibanje.

Na mostu pred Rigoncami pa je bila situacija skoraj nevzdržna. Robokopi se

niso premaknili niti za meter. Prepričana sem, da je ta dan marsikateri evropski državljani dojel, da meje obstajajo, da so meje za določene ljudi odprte, za vse pa ne. In da so prav mejni režimi tisti, ki ustvarjajo globalno neenakost in da se ti ljudje frontalno borijo proti tej nepravilnosti.

Policisti so uporabili solzivec. Videla sem, kako je gospa padla na tla, kako je zajokal otrok. Ljudje so se umaknili in se začeli pripravljati na dolgo noč. Nekateri so šli spat v šotore na hrvaški strani, nekateri pa so rekli, da bodo vztrajali na mostu, ker bodo držali priborjeni teritorij. Medtem so začeli prihajati novice z mejnega prehoda Obrežje. Podporniki s hrvaške in tudi s slovenske strani so se začeli odpravljati tja. Ura je bila čez polnoč, bila sem razočarana, potrta, ker niso odprli meje. A čez nekaj minut je bila volja spet močna, ker mi je fant, ki je ves večer vzklikal slogane, prinesel piškote in rekel, da bo vse v redu. To je bila tista moč, ki sem jo hotela videti in začutiti – torej, vztrajamo, borimo se, kaj pa nam drugega preostane. Naslednje jutro so vsi naši tovariši in tovarišice šli naprej. Slovenija je potrebovala skoraj štiri dni, da je omogočila osvobodilnemu gibanju beguncev prehod čez svoje ozemlje. Ob prvem srečanju s tem ozemljem so nekaj deset ljudi zaprli v Center za tujce v Postojni, čez ozemlje pa naj bi šlo 3700 ljudi.

Rigonce in Obrežje, 18. septembra 2015

Klemen Ploštajner

Slovenija, država z enim najbolj rigidnih in strogih azilnih režimov v Evropi, je že ob prvem prihodu gibanja, ki so ga mediji in politika poimenovali begunska kriza, pokazala svoj pravi obraz represije, nasilja, nehumanosti in zatiranja. Begunsko gibanje je sprejela s postrojenimi policijskimi kordoni, zaprtjem meje, blokado humanitarne pomoči, ogradami, helikopterji, solzivcem, ščiti, pendreki in policijskimi psi. Bodeča žica je stala, še preden je slovenska vojska razvila prve kolute ob Sotli. Evropo, samooklicano zibelko humanizma, je slovenska vlada predstavila svetu brez spektakelskih oblik vključevanja, demokracije in liberalizma, ki ob navadnih dneh prekrivajo konstitucijo nasilja, na kateri temelji Evropska unija. Pogum, odločnost in boj beguncev so nam pomagali razgaliti vso brutalnost režima, ki se razkrije v vsej svoji resnici šele tedaj, ko se sooči z močnim hotenjem za svobodo gibanja.

Ravno takšno gibanje je zrušilo meje trdnjave Evrope. Na maloobmejnem prehodu Rigonce je 18. septembra pred zaprto mejo obstalo nekaj sto ljudi. Na hrvaški strani so jih skupine prostovoljcev s pomočjo domačinov oskrbovale s hrano, oblekami, stranišči, medtem ko jim je ob tabli »Republika Slovenija« prehod preprečeval kordon policistov v polni bojni opremi. Raznolike skupine in posamezniki iz Slovenije smo v znak solidarnosti prestopili mejo s transparenti in skandiranjem. Na drugi strani mostu čez reko Sotlo nas niso čakali prestrašeni,

obupani, pomoči potrebni, ampak pogumni in odločni borci, ki so se uprli stanju obupa ter svoj beg uporabili kot orožje proti režimom zatiranja. Skupina raznolikih statusov, etnij, religij, interesov in želja se je takoj pridružila skupnemu skandiranju proti mejnim režimom, ki spodbujajo gibanje kapitala in blokirajo premikanje ljudem. *No borders, no nations, stop deportations, Europe, frontex and police, stop killing refugees, Open the borders* so kričali glasovi iz Sirije, Afganistana, Iraka, Podsaharske Afrike, Slovenije, Hrvaške ... Znamenja prihodnosti boljšega sveta so se izrisovala v solidarnosti in skupnem boju proti zatiranju ter omejevanju svobode.

Hrvaška stran meje je padla brez večjih težav, a schengenski režim so še vedno branili v polni bojni opremi opravljeni slovenski kordoni policije. Ne oni in ne mi nismo vedeli, zakaj je treba braniti neko imaginarno črto, zakaj je treba preprečiti prehod beguncev, v čem je smisel policijske blokade. Vidno zmedeni, nervozni policisti brez jasnih navodil in smiselne naloge so vestno opravljali svojo vlogo v ohranjanju nesmiselnega in nepotrebnege zadrževanja ljudi. Na mostu čez Sotlo sta se tako začeli zarisovati dve potencialni prihodnosti Evrope. Na eni strani Evropa izključevanja in zatiranja, ki jo branijo podplačani, zmedeni in v svojo smiselnost neprepičani policisti (ki jim je s svojo prisotnostjo pomagala samoorganizirana vaška straža sedmih neonacistov). Na drugi pa solidarnost, sodelovanje, skupen boj proti izkoriščanju, igra nogometa, smeh, prepevanje, sobivanje, mešanje in spoznavanje.

Skupinsko zoperstavljanje nasilju meja je raznolike posameznike povezalo v kolektiv medsebojne pomoči. Nad reko Sotlo se ni vzpostavil režim dehumanizirane humanitarizma, ki temelji na oskrbovanju golega življenja in na neenakem razmerju moči. Tudi se ni okrepil sistem aktivizma v imenu drugega, ki govori in deluje namesto tistih, ki jim je sposobnost delovanja zanikana. Ljudje iz podtalja so resnično spregovorili prek soorganiziranja upora, deljenja hrane in vode, pogovora ter prepevanja. Podajanje žoge z otroki nekaj metrov od postrojenih policistov je ustvarilo otok svobode in solidarnosti na meji trdnjave Evrope. Pogum begunskega gibanja, ki je podrlo že prej utrjene okope mejnih režimov, nam je odprlo prostor za sobivanje, ki je bil pred tem tesno zaprt. Meje med nami in njimi so vsaj začasno padle zaradi skupnega boja proti mejam izključevanja in zatiranja. A uporaba solzivca v večernih urah na mostu čez Sotlo je nakazala, da svoboda gibanja ne bo dolgo dopuščena. Da bo oblast okrepila svoje prijeme in mehanizme omejevanja svobode, ki so pod pritiskom moči begunskega gibanja padli. Da bo uporabila vsa sredstva represivnih aparatov, da ponovno vzpostavi režim selektivno odprtih meja.

Le nekaj kilometrov južneje od teh prizorov upora in solidarnosti pa so se na mejnem prehodu Obrežje izrisovale podobe brutalnosti schengenskega mejnega režima. Skrbno ločeno od avtoceste, obkoljeno z ograjami in oboroženimi policisti, zanemarjeno od humanitarnih organizacij je na tleh pred mejno postajo ležalo tisoč in več teles. Slovenija jim je ponudila zgolj stroge obraze policistov v polni bojni opremi, prelete helikopterjev, zaslepljujoče luči policijskih karet in kovinsko

Obrežje (Foto: Matej Pušnik)

alizacija sistema, ki potiska ljudi v obup in jih hkrati razdvaja, razločuje, kategorizira ter različnim skupinam odreja različne pravice. Brez intervencij solidarnosti in sodelovanja se je na Obrežju izrisovala potencialna prihodnost beguncev v Evropi, ki bodo potisnjeni na najtemnejše strani družbenega sistema.

Naši bodoči soborci za boljšo prihodnost ne bodo imeli nikakršnih utvar o resnici Evropske unije, saj so spoznali vsa orodja represije in zatiranja, ko so prebijali mejne režime. Nekaj dni za prizori razčlovečenja na Obrežju so ti isti ljudje zaprli eno glavnih prometnih povezav v jugovzhodni Evropi in prisilili vlado Republike Slovenije, da jim omogoči nadaljevanje poti. Zaprli so cesto, da so odprli pot ter si izborili prihod avtobusov za vse. Izkušnja meje nas uči, da v Evropo prihajajo pogumni in odločni ljudje, ki so pobegnili pred vojno, preživeli taborišča, se prebili čez morje, podrlji meje in prehodili nešteto kilometrov, da bi lahko živeli boljše življenje. Med njimi je bil Saro iz Irana, na begu pred družino in okoljem, ki zaradi njegove biseksualne usmerjenosti zahteva njegovo smrt. Na Obrežju sva se naslonjena na policijsko ogrado pod srepimi pogledi policistov zapletla v pogovor o religiji, položaju žensk v islamu, spolni usmerjenosti, frizerstvu in nadaljevanju šolanja na Nizozemskem. Zapustil sem ga čakajočega na avtobus, ki ga ni bilo.

Čez dva dni si je z drugimi begunci izboril odprtje meje in nadaljevanje poti. Čez teden je skupaj z novimi znanci pil kavo na ulicah Amsterdama.

Obrežje–Bregana, Rigonce–Harmica, 20. septembra 2015

Jelka Zorn

Ko pridemo okoli 12. ure (D., N. A., jaz) na mejni prehod Obrežje, je pokrajina v primerjavi z včeraj popolnoma spremenjena. Na travniku je okoli sto malih

ogrado, ki je morda pred leti v času vstaj obkrožala parlament. V popolnih razmerah razčlovečenja sta se med ljudmi širila obup in nestrpnost, širilo se je pasivno sprejemanje dogajanja, sodelovanje je nadomestilo razločevanje po etničnih linijah. Bilo je jasno, da konflikti med begunci niso naravno dejstvo, ampak direktna materi-

šotorov, iglujev in podobnih. Otroci in ženske skorajda ni več. Ljudje so iz Hrvaške, Slovenije, Avstrije, novinarka iz Portugalske, nemška TV, Sirci, Kurdi, Afganistanci in drugi. Tudi večjih šotorov, v katerih delijo hrano, vodo in oblačila ter dajejo prvo pomoč, je več kot včeraj. Nekateri so, kot na boljšem trgu, pogrnili kos blaga po tleh in nanj postavili higienske pripomočke, dodali pa napis *free*. Na trenutke ponudba in podoba travnika na mejnem prehodu spominjata na boljši trg: kupi oblačil, kuhana hrana itd. Ljudje hodijo gor in dol. Gremo k ograji, ki jo varujejo robokopi. Govorimo z različnimi ljudmi, opazujemo buren pogovor med moškimi na naši strani ograje z osebo na drugi strani in prosimo za prevod iz arabščine. Čakajo avtobuse, da jih odpeljejo čez mejo. Problem je v tem, da čakajo že tri (ali štiri) dni in da še vedno niso prišli na vrsto. Najprej so odpeljali ženske in otroke. Prevajalcu, ki je na drugi strani ograje in s katerim zelo debatirajo, so policisti naložili, naj izbere še deset moških, kolikor jih bo šlo lahko v avtobus z ženskami in otroki. Vsak ima svoje razloge, zakaj bi že zdavnaj moral na avtobus (utrujenost, zdravstveni razlogi, že dolgo čakajo ...), povedo mi tudi, da ni mogoče »objektivno« izbrati in da so postavljeni v nemogoč položaj. Ne razumejo, zakaj jih policisti držijo zaprte na prostem, predvsem pa ne vedo, koliko časa bodo še tam. Kaj če pride naslednja skupina beguncev in bodo spet vzeli ženske in otroke naprej? Kdaj bodo sploh na vrsti? Ali imata državi Slovenija in Hrvaška vojaški problem, da je meja tako militarizirana, me sprašujejo. Ne, to je schengenska meja, jim odgovarjam. Težko mi je reči, da je ta zapora nastala, da bi ustavila prav njih. Pogovarjam se z beguncem, ki je Kurd in prihaja iz Sirije, študiral je angleščino. Zelo rad bi izpopolnil svoje znanje, želi si živeti v Nemčiji. Zakaj ne bi šli čez zeleno mejo, ga bolj v šali vprašam, travniki niso policijsko nadzorovani. Ta možnost očitno nikogar ne zanima, hočejo ostati v skupini in ravnati po pravilih.

Premišljujemo, kaj bomo. Na eni strani zapora, znotraj katere smo. Meja postane nekaj čisto drugega, kot je sicer. Postane prostor čakanja, pa tudi srečevanja, organiziranja pomoči, druženja, snovanja načrtov, izmenjave informacij, če bi gledala od daleč, bi mislila, da gre za tabor. Verjetno je podpornikov skoraj toliko kot beguncev. Na cesti pa premična reka turistov, zdomcev in drugih, ki potujejo ali se vračajo v Slovenijo. Odprti so trije mejni prehodi, zdi se, da vse avtomobile kontrolirajo in gre počasi (vsekakor pa veliko hitreje kot tu, kjer čakajo begunci). Zakaj oni lahko nadaljujejo pot, begunci pa čakajo v nedogled?

Peljemo se na drug mejni prehod – Rigonce–Harmica, in sicer s hrvaške strani. Med potjo kujemo načrt, da bi Kejala, begunca iz Sirije, skrile v prtljažnik in peljale čez mejo, čeprav ne vemo, ali si on to sploh želi in ali bi bilo to zanj sploh smiselno. Tako bi rešile vsaj enega (ali pa ga pahnile še v večjo negotovost). Tudi če varno pridemo skozi, s tem v samem sistemu ničesar ne spremenimo. Če se ne bi dobro izšlo, bi dobile zaporno kazen, on pa bi pristal za rešetkami v Centru za tujce (tj. zaporu s tremi stenami, namesto četrte stene stoji deportacija). Smo pripravljene iti v zapor za to? Pussy Riot. The Punk Preyer – dve leti zapora za eno minuto performansa, hkrati pa ogrozimo še Kejala.

Prispemo v Harmico. Predvčerajšnjim zvečer je policija proti ljudem, ki so čakali na vstop v Slovenijo (zlasti naj bi merila v nekega novinarja iz ZDA), uporabila solzivec.

Večina beguncev stoji ali sedi na mostu, pomoč (hrana, oblačila, šotori za spanje) so nekoliko bolj v vasi (za avtobusno postajo, blizu ceste). Zanimivo je videti prizor temno rdeče vzorčaste preproge na tleh male avtobusne postaje, videti je kot umetniška instalacija.

U. (fotograf), ki je bil že večkrat in dlje v tej obmejni vasi, je povedal, da se domačini redno srečujejo in razpravljajo o razmerah, med seboj so povezani in so takoj začeli pomagati beguncem. Tisti, ki so bolj prepričani, da je nujno sprejeti begunce, so uspešno prepričali skeptike, da je prav, če pomagajo in da begunci niso grožnja. Domačini so poročali, da niti eno jabolko ni izginilo z drevesa in da se nihče ne sprehaja po vasi, vsi se držijo mest, ki so neformalno »določena« za begunce. Živijo v zanimivem sožitju, a v vzporednem svetu. Podobno kot na Obrežju so tudi tu stojnice oblek, hrane in veliki šotori za spanje (malih šotorov ni). Kako to, da je ta vas strpna in solidarna, vprašam U. Gotovo je razlog v tem, da imajo neposreden stik z ljudmi: ko se z ljudmi pogovarjaš, ne vidiš »vala« beguncev, temveč navadne ljudi, ki se selijo. Je pa še nekaj, mi pove U., tu imajo komuno za odvisnike od prepovedanih drog in so se že takrat naučili, da če ljudje prihajajo iz različnih kulturnih okolij, se jih ni treba bati. Center za odvisnike je prav v središču vasi in kot je videti, tudi pomembna točka za organiziranje podpore beguncem.

Sedimo z ljudmi na mostu. Utrujene smo, vsega imamo dovolj, to čakanje je nevzdržno. Opazimo fante, ki najverjetneje potujejo sami, brez staršev. E. po telefonu sporočim, naj iz Ljubljane prinesejo transparente in megafone, ker nimamo kaj početi, ne moremo se izražati. E. pravi, da bomo zaprli cesto: čez mejo gremo vsi ali nihče. Smo za to, bolje kot tihotapljenje v prtljažniku. Odpravimo se nazaj na Obrežje. Na cesti se zapletemo v pogovor z moškim iz Alžirije, ki pravi, da je alkoholik, in hoče kupiti pivo. Vzamemo ga s seboj, odložimo ga pri gostilni. Medtem kliče U., da so policisti uporabili solzivec. Gremo nazaj, pobereмо U., solzivca oz. njegovih posledic ne vidimo.

Obrežje–Bregana

Avto tokrat pustimo na slovenski strani Obrežja – če bo blokada ceste, nočemo biti zablokirane. Kejal je še vedno tam. Spet se pogovarjamo. Na infotočki Socialnega centra Rog I. pove, da ko je šel na stranišče (danes se je število kemičnih stranišč povečalo), mu je neki rdečkriževец sovražno zabrusil, kaj pa vi izbrisani tukaj, tu nimate kaj iskati. Kot kaže, so celo posamezniki, ki pridejo na mejo pomagat beguncem, lahko okuženi z govorico rasizma.

Ljudje se zbirajo v skupini in nekaj govorijo. Niti sanja se mi ne, kaj, arabsko govorijo, pa tudi ne sliši se.

Spet ne vem, kaj bi, utrujena sem, ljudje hodijo v infotočko in sprašujejo, kako

je na meji z Avstrijo, koliko beguncev še pride na to mejo itd. Neki aktivist me vpraša, ali govorim slovensko, ker potrebujejo napis za transparent »Gladovna stavka – odprite meje«. Napišemo v treh jezikih: arabsko, angleško in slovensko. Avstrijske aktivistke in aktivisti so prinesli rjuhe in spreje. Niso mislili le na hrano,

Obrežje (Matej Pušnik)

oblačila in šotore, ampak tudi na opremo za izražanje. Tudi ta oprema je pomagala mobilizirati ljudi za blokado ceste, gladovne stavke pa nazadnje ni bilo.

Nenadoma ljudje začnejo korakati v vrsti, proti cesti gredo in nekaj vpijejo. O, končno, pridružimo se in ko stojimo na cesti, jim vpijem in maham, naj pridejo še bolj na cesto, raztegnemo se čez in zapremo pot avtomobilom. Avtomobili najdejo pot po nasprotni strani, zato zapremo še to pot. Robokopi se takoj razvrstijo na položaje. Vsi zapiramo cesto, robokopi, begunci, aktivisti/aktivistke. Ideja o gladovni stavki je izpuhtela, ljudje so šli na cesto in zahtevali »*open the border*«, »*we will walk, we don't need buses*«, poudarjali so, da ne potrebujejo ne hrane, ne vode, samo čez mejo želijo, nič drugega. V medijih je bilo slišati, da so cesto zaprli domači aktivisti in aktivistke. Seveda je nam domačinom lažje protestirati, saj poznamo razmere in vsaj približno vemo, kaj tvegamo (tj. denarno kazen, ki so jo mnogi tudi dobili). A zakaj beguncem avtomatično odrekati to zmožnost? Jih vidimo zgolj kot žrtve (vojne, slabih razmer) in zgolj kot tiste, ki naj (za hrano, vodo in trud slovenske vlade) izkazujejo hvaležnost? Zdaj, ko pišem, premišljujem, ali se lahko ob tem naučimo kakšno antropološko lekcijo o tem, kaj je človek, in ali je res, da morajo biti najprej zadovoljene osnovne potrebe za preživetje, da smo sposobni protesta, političnega delovanja, ali ni ravno narobe, da če so osnovne človeške potrebe oziroma pravice kršene, se ljudje upremo, pri tem pa kot osnovno človeško potrebo mislim tudi pravico do informacij, človeškega stika, svobode.

Policijsko blokado dopolnita dva policista na konjih in en policist s psom. Videti so zastrašujoče, zajema me paničen strah. Če bi hoteli, bi nas v trenutku lahko zrinili s cestišča – a nas niso. Z D. sva po kakšni uri zapore odšli v zbirni center v Brežicah, ker sva imeli v avtu še stvari (oblačila, vodo), ki sva jih morali predati tja, kjer bodo uporabne. Zbirni center sestavlja več velikih šotorov z ležišči, vse je bilo popolnoma prazno. V Odmevih so že poročali o protestu in zapori ceste, ob 23. uri sva že videli avtobus, ki je pripeljal ljudi z Obrežja v ta zbirni center. Z Obrežja so tisto noč pripeljali vse, iz Rigonc pa ne.

Naslednji dan mi je znanka, tudi sama migrantka, povedala, da je bila v koloni avtomobilov na mejnem prehodu Obrežje in da so čakali tri ure ali več, preden jih je policija usmerila na drug mejni prehod. Ko jo poslušam, ne vem, kaj naj si mislim. Če protesta ne bi bilo, bi morda ljudje še vedno čakali na meji, ne vem.

Nadzor na meji se torej spreminja, ne opušča. Najhujše od vsega je bilo, da ni bilo informacij, ni bilo pojasnil. Zakaj je policija ljudi pridrževala na meji? So hoteli pokazati, da nadzorujejo mejo, obvladujejo razmere (če že ne morejo zagotoviti služb in dostojnega preživetja prebivalcem Slovenije)? So jim nemške in avstrijske oblasti sporočile, da bodo begunce sprejele, a ne vseh hkrati, naj upočasnijo njihovo prihajanje?

Na tiskovni konferenci MNZ (17. ali 18. septembra) so povedali oboje, da so pripravljeni na sprejem beguncev in da mejo varujejo. Dve nasprotujoči si dejavnosti in obe so tudi izvajali. Nadzorovali so mejo in obenem počasi spuščali begunce. Učinek: dehumanizacija beguncev, za slovensko javnost pa prikaz učinkovite države, ki nadzoruje svoje meje.

SMS sporočila s karavane Noborder, od 26. do 28. septembra 2015

Urška Martun

26-09-2015 16:21

Smo na hrvaški strani. Na meji so pridržali aktivista iz Italije, ker ni imel pravih papirjev. Policistom smo ponudili kos pice namesto osebne izkaznice, vendar ga niso sprejeli. Vozim se v carskem avtu, pet feministk. *Be ready for updates from the border! Xx*

26-09-2015 18:17

Torej danes je na mejni prehod Botovo prispelo dvajset avtobusov in vlaki z ljudmi. Na cesti nas je prehitel avtobus s spremstvom. V zadnjih treh ali štirih dneh je tu prečkalo mejo okoli 20.000 ljudi, gredo na Madžarsko. V Goli je nato ograja, policija in vojska. Hrvaška policija ljudi usmerja skozi zeleno mejo, če prečkajo na uradni meji, jih registrirajo in odvzamejo prstne odtise. Na Madžarskem se usedejo na vlak za Avstrijo (ni potrjeno, morda jih vlak pelje v center). Naslednji vlak naj bi prišel iz Zagreba ob 20.30. Xx

26-09-2015 19:45

Malo sem razočarana. A. pravi, da je OK in da ni treba imet slabih občutkov.

Veliko ljudi je in slabša komunikacija, stvari so nedorečene in potem pride do čudnih zaključkov. Vlak pripelje ob 20.30, policija nam bo preprečila dostop. Zdaj smo ob nekem jezeru, policija bo prišla po nas, da bomo delili hrano, obleke; stvari smo pustili na cesti pred železniško postajo. Izkaže se, da moramo zapustiti železniško postajo in se vrniti k jezeru. Stik z migranti ni dovoljen, naše pakete pa bo razdelil hrvaški Rdeči križ. Ena ekipa se vrača v Ljubljano, druga gre v Bapsko, tam je 2000 ljudi, mi pa ostajamo čez noč; četrta skupina gre na Dunaj in bo vmes nudila brezplačen prevoz. Veliko ljudi v karavani je super, storilnost pa je boljša v manjših ekipah. Očitno bomo spali ob jezeru, zdaj pijemo čaj v krčmi, kjer je majhna peč v kotu in natakari v copatah. Xx

Načeloma na tej točki naj ne bi bilo težav s prehodom madžarsko-hrvaške meje. Večina ljudi se po dveh kilometrih hoje ob blatni zeleni meji usede na vlak do Avstrije. Naša skupina gre vseeno na postajo na *monitoring*. *Fuck the police*. Xx

26-09-2015 21:08

Uspeli smo priti mimo policije, vzdolž ceste imamo *refugees welcome* market s hrano, vodo, oblačili. Še čakamo vlak, upamo da nas policija ne odstrani. Malo so živčni, ker je tema, ampak se pretvarjamo, da smo prevajalci za »tuje humanitarce«. Xx

Vlak je prišel, ljudje ploskajo! Xx

26-09-2015 23:02

Dvanajst polnih vagonov ljudi, več kot tisoč. Policija jih je žene po cesti, niso se ustavljali, ker se vsi bojijo, da se bo meja zaprla. Policija jih vodi do prehodov, kjer ilegalno prečkajo mejo. Policija nam je ukradla zabojčke vode!! Ker je policija tudi žejna, kar tako me je odrinil stran!!! Torej je za nami še en dan z ogabno policijo in neučinkovitim Rdečim križem. Xx

26-09-2015 23:25

To ni satira, ampak se je resnično zgodilo: skupina policistov se prepira in en reče, da bo poklical specialce, drugi nato vpraša, če bo čokolado in potegne ven tisto čokolado, ki so jo ukradli nam; potem se pomirijo ter žrejo čokolado. Xx

Ravno nas vse popisujejo, tudi registracije avtomobilov. Ljudje so morali v vrsti po dva v gozd, mimo bodeče žice, v temi. B. se je uspel pritihotapiti z njimi v gozd, še je tam. Xx

27-09-2015 10:35

Po jutranjem kopanju hrvaška policija pritiska, da moramo vsi oditi in da nas bo

pospremila do meje. Zadnjo uro nam težijo, da moramo zapustiti državo. Del skupine odhaja na Bapsko, del prihaja v Ljubljano, del bo ostal tu in na Madžarskem. Prav tako nam dajo napačne informacije, policistka je celo rekla, da so medtem, ko smo spali in pili kavo, prišli že trije vlaki s tisoči ljudmi. Xx

27-09-2015 17:51

Peljemo se čez Vukovar, sledi nam policija. Mimo nas se je proti Botovem peljala kolona avtobusov z migranti, kjer hrvaška in madžarska policija sodelujeta in skozi zeleno meji ilegalno spuščata ljudi. Vozniki avtobusov imajo kirurške maske, policija tudi rokavice. Nemški aktivisti sporočajo, da jih v Nemčiji pošiljajo z busi, ladjami na Švedsko, Dansko. Xx

Ravno v Opatovcu, blizu Tovornika, *check the map!* Tu je taborišče obdano z ograjo, notri je vojska, polno je policije, prepovedano fotografije, prepovedani kontakt. Vsaka izmena vojske določi nova pravila, danes tako prostovoljci niso smeli do kampa. Policija vsakega prostovoljca fotografira in mu naredi prepustnico. Stik z ljudmi je povsem prepovedan, ustavijo nas že 50 metrov pred ograjo. Topla hrana ni dovoljena, ker kao ne ustreza higienskim standardom!! Hrana iz konzerv in kruh, ki leži na vlagi, pa je!! Tu so v šotorih skladišča hrane, ki je ne morejo razdeliti. Ljudje spijo v velikih vojaških šotorih. Iz srbsko-hrvaške meje grejo najprej v Opatovac, potem dalje na železniško postajo Tovornik, nato do hrvaško-madžarske meje Botovo. Pretihotapile smo se do prostovoljcev, delile informacije. V tem času so pripeljali vsaj štiri busi. Kamp je samorasel, potem ga je po desetih dneh prevzela vojska, policija in kolaborantski Rdeči križ/UNHCR ter ga militarizirala. Razmere so res zaostrene, ni jasno, kaj se sme in kaj ne. Vsak hip lahko popolnoma blokirajo deljenje najnujnejšega. Kaže, da bo deževalo. Upam, da so ljudje kljub temu, da se z njimi ravna kot z živalmi pred zakolom, v redu. Inshallah Xx

Stokrat so nas popisali, vedo kdo smo in da nismo ravno *brainwashed easy going retards*. Sledili so nam od Botova. Jasno je bilo rečeno, da moramo iz države. Ravno nas je ustavila marica, pet minut od Bapskega. Xx

28-09-2015 21:01

Račun za mobi 367,49€ *i'm fucked, donations needed*. Pisanje je edini zunanji stik. Torej, kuhana hrana je prepovedana, sicer pa blato, dež, mraz, MRAZ. Mejo je zdaj prečkalo verjetno več kot 8000 ljudi. Policija gleda stran, da lahko delimo hrano, ker jo tudi oni jedo in pijejo. Otroci v sandalih brez nogavic, jaz s kapo in šalom. Občutek imam, da bom tu za vedno. Mrežimo se z aktivisti. Rdeči križ ima tu dva, UNHCR štiri ljudi. Na srbsko stran prihaja delegacija, zato praznijo prostor. V Srbiji ne jemljejo prstnih odtisov, če pa jih, so neveljavni. Ves dan dežuje, šele ponoči bomo kuhali hrano, ko ni uradnikov. Na poti do hrvaške meje je v preteklih dneh ženska rodila v rešilcu. Xx

22.50

Že nekaj ur smo v Bapskem. Veliko je vsega, težko strnem v nekaj stavkov. Policija spušča dalje in dobro sodelujemo. Prvič sem se jim nasmehnila, ker to deluje. Imamo vodo, hrano in obleke, dvakrat tudi kuhano čorbo, ki jo pripeljejo iz vasi. Noč je zelo hladna, na sebi imam pet plasti obleke. Vsaj 1500 ljudi je šlo čez mejo, vozijo jih z busi in policijskimi vozili. Domačini so res kul, nekateri delajo že 48 ur. Množica ljudi, ampak se premika. Ponoči jih bo vsaj tri do štirikrat toliko, neprekinjene kolone ljudi. Gre za direktno pot: Makedonija, Srbija, Hrvaška, Madžarska, Avstrija. Cerar spi mirno. Rdečega križa ni, domačini ga nočejo, ker so zasrali, zato bodo klicali Karitas. Zdaj sedimo med vinogradi, za nami je pokopališče, mimo vozijo busi, na malem gorilniku kuhamo riž v gobovi juhi. Dojenčki spijo zaviti v vlažne odeje, ogromno je malih popotnikov. Begunci približno vedo, v kateri državi so. Ni preveč mizerno, so kar nasmejani, polni upanja. Domačini prostovoljcem ponujajo prenočišča na svojem domu. Policaji so tudi iz Zadra, tam naj bi imeli tudi eno vstopno točko. Za zdaj so odbojni jopiči ok, lahko smo tu, jutri bo morda težava z registracijo. Policija nas fotografira, popiše, izdela kartice. Vsaka nova izmena ima nova pravila. Ni elektrike. Zakaj ni vsa karavana prišla sem? Kolikokrat bodo ljudje morali obkrožiti EU, preden jih bo kdo nastanil, sprejel? Kdo je za skupinsko terapijo v sc rog? Xx

28-09-2015 23:53

Ponoči je več kaosa, policija bolj kriči in jih preganja. Ne smejo se ustavljati niti za čaj. S Tanjo sva naredili *baby corner*, menjava pleničke, bodije, obleke. Vsi dojenčki so trdi od strahu, tudi manjši otroci. Polulani so, imajo trda telesa, malo so odzivni, ampak imajo še nekaj telesne temperature. Izborili sva si, da lahko z dojenčki počakajo 15 minut, da jih »oskrbiva«. Ljudje so prestrašeni in v naglici, noč naredi svoje, dežuje. Zelo so veseli čaja, vsi se zelo zahvaljujejo. Težko je reči, kako so, verjetno mislijo, da bo vse bolje in jim to daje upanje. Za pot iz Turčije potrebujejo tri do štiri dni, kar je neverjetno hitro. Vseeno se mi zdi, da so veseli, da je za njimi Srbija, Makedonija. Prostovoljcev je dovolj, delamo 24+, za nas ni dneva/noči. Delimo si spalke, šotore, obleke. Tu je organizacija *Save the children*, ki me

Kot za dojenčke (Foto: Urška Martun)

gleda med menjanjem plen. Zmeda, zmeda. Zdaj policaj kriči na nas zaradi smeti.

Improvizacija, delamo čevlje iz žab, plastičnih vrečk in kartona. Ni zdravnikov! Xx

28-09-2015 02:08

Prehod Bapsko je trenutno prazen, prihajajo manjše skupine. Sumimo, da prisluškujejo telefonom. V kampu smo našli agregate, nekdo je celo zavrtel *Sunshine reggae* – bizarno. Pravijo, da je policija 'OK', ker so specialci in so malo bolj amortizirani. Včeraj naj bi mejo obiskal nek politik, zato so s trikom in policijskim spremstvom aktiviste napotili iskat akreditacije v 20 minut oddaljen Opatovac. Juho, čaj, kavo z lešniki kuhajo Švedci, Nemci, Avstrijci. Tukaj je UNHCR in nikomur ni čisto jasno, kaj delajo. Dva policaja sta me povabila na kavo in spanje v njihov šotor z agregatom!? Jutri pride vojska, tudi kuhat, seveda, za policijo. Naša situacija za jutri ni jasna. Baje bo ob 7.00 inšpekcija preverila higieno kuhinje. Lokacija je lokalna cesta na hrvaški strani meje, razdeljeni smo na dve večji bazi, 150 metrov odmaknjeni druga od druge in nudimo podobne stvari. Če imaš odbojne jopiče, se šteje, da si mednarodni prostovoljec. Policija hoče biti z nami, zdaj tu pijejo čaj, prinesli so rakijo in orehovec, eden ponuja domače cigarete. Mediji nimajo dostopa na območje, mi pa smo v neki smešni koaliciji s policijo. Oni lažejo nam, mi njim. Zdaj sta ta dva šupka prišla na kavo z lešnikom, eden me nenehno sprašuje o TV Golici, vseč so mu Avseniki. Iz žepa je vzel lešnikovo čokolado, ker paše s kavo. Potem pa je na *youtu* poiskal punjabi beat glasbo in ga vrtel na zvočniku. Dosegli smo, da ljudi ne priganjajo več, ampak lahko počasi vzamejo čaj in hrano, oblačila. Povedala sta nam nekaj informacij, potem pa pokazala, kakšne lisice imata. Res bizarno. Zdaj je mejo prečkalo že več kot 2000 ljudi. Malo dežuje. Manipulacija deluje, ampak jaz temu pravim prostitucija. Tovarnik naj bi bil prazen, ta prehod naj bi bil zdaj *hot spot*. Nove skupine ne vedo, v kateri državi so, niti kam gredo. Jutri odhaja večina prostovoljcev, zelo, zelo jih skrbi Madžarska. Ne vedo, da policija razmakne žičnato ograjo in jih ilegalno spusti v državo. Srbska in hrvaška policija ne komunicirata. Mislim, da je veliko policistov pijanih in zdaj hodimo v parih, ker se ne počutimo varno. Xx

28-09-2015 05:41

Ni se priporočeno oddaljevati od ceste zaradi minskih polj. Na srbski strani begunci sedijo osem ur v busih, za katere so morali plačati 35€ na osebo. Nove skupine ljudi prihajajo, sliši se malo brezčasno nenehno dretje *salam alejkum chai chai repeatrepeatrepeat*. Ljudje morajo stati v koloni po dva, dežuje, ampak imajo večinoma plastične palerine. #rastplatz iz Švice kuha mahlube; tri tedne so zbirali denar in so zdaj vzpostavili glavno kuhinjo, polno opremljeno. Imajo kombi in so študenti. Dežuje, mraz, tema, osvetljena je samo policijska točka pri vstopu na bus. Družina iz Sirije, štiriletna Hala je prišla v pižami v sandalih brez nogavic. Komaj je hodila, na nogah in rokah je imela zvite prste, ni bila zares odzivna, noga jo je bole-

la, komaj sem ji oblekla nogavice in škornje. A ste kdaj gledali v oči, ki sploh niso prisotne, odzivne? Klicali so rešilca, težava je bila s prevodi, punčka pa podhlajena, podhranjena. Rešilec je rekel, da ne potrebuje nujne medicinske pomoči in da ji bodo pomagali v Opatovcu, naj ji damo odejo in bo. Policija je pomagala, poklicala rešilca in družino spravila naprej; niso tako ignorantski kot v Sloveniji, eden je celo pojokcal z mano. Nosili smo jo po cesti, v temi, ne veš kje hodiš in kam greš, nobenih informacij ni. Ne vem, kako ljudje to preživijo, utrujeni so, otroci jočejo. Kje je Rdeči križ, Karitas, papež, Civilna zaščita, varuhinja človekovih pravic, zdravniki, pravniki, Za otroke gre, ljudje, mediji, Ljudmila Novak?? Večina stvari ni vidna, slišana in bo pozabljena. Kako se lahko množica ljudi vali mimo nas v popolni bedi, v bližini pa toliko ljudi ta trenutek spi v posteljah, pod streho, z otroci, psi, hrano, službo. Ti kraji niso tako odmaknjeni. Posedejo jih na avtobus brez informacij in potem jih premetavajo, prelagajo; ostanejo sami samo z neko dobro vero v EU politiko, da bo poskrbela zanje, ker so begunci. Sami sebe smo dehumanizirali, da dovolimo vse to. Zdaj gre pot do EU hitreje, toda avtonomije migracij ni več. Ljudje so popolnoma razčlovečeni, hvaležni za ubogi čaj in juho, nahrbtnik na rami je vse, kar imajo. Nek moški je bil na berglah, vozili so ga na samokolnici. Res je težko, zdaj grem spat v švicarski tovornjak. Vsaj med sabo si pomagamo.

Toliko o karavani, tu nas je za štiri avtomobile. Komaj čakam, da vidim, kdo si bo gradil kariero na tem obdobju. Grem spat, preden povsem obupam. Ravno se pelje mimo rešilec s prižgani sireno, ne bom niti vprašala, za kaj gre. Xx

Hvala za branje, s temi sms se vsaj pretvarjam, da je nekomu to pomembno. Xx

Botovo, Opatovac, Bapska, od 27. do 29. septembra 2015

Urška Martun

#openborderscaravan je zjutraj odrinil iz Roga v Ljubljani. Ali ste vedeli, da vsak dan pred Rogom na istem mestu stoji avto z *undercover* kriminalistom?

Prehod Botovo je trenutni *hotspot*. V preteklih treh dneh je mejo tu prečkalo približno 20.000 ljudi, vsak dan vozijo vlaki s tisoči ljudmi neposredno iz Zagreba. Sem pa prihajajo tudi avtobusi iz drugih delov Hrvaške, prek kampa v Opatovcu. Meja je »odprta«, hrvaška policija jih spušča čez blatno zeleno mejo naprej na Madžarsko, kjer se z vlaki odpeljejo naprej do avstrijske meje. Frontex, ograja z bodečo žico, je tu le uradni *statement*.

Najprej nam je policija preprečila stik z migranti, temu smo se uprli in vseeno začeli deliti hrano, vodo, oblačila in informacije; popisala je nas in registrske tablice naših avtomobilov. Vlak z dvanajstimi vagoni, polnimi ljudi, ki so praktično tekli naprej. Komaj da si komu ponudil jakno, vodo – policija jih je priganjala naprej. Zmanjkalo je toplih oblačil, čevljev, jaken za otroke. Veliko je dojenčkov, veliko

otrok. Robocopi so ukradli nekaj paketov vode in čokolad/hrane; robocop pride, me odrine in vzame stvari, ki smo jih zbirali za migrante, potem pa se še posmehuje mojemu kričavemu nasprotovanju.

Prenočimo ob bližnjem jezeru, policija ima ves čas v bližini parkiran avto. Zjutraj nam rečejo, da moramo takoj zapustiti državo. Dobim navodila, naj peljemo 500 kilometrov naravnost, potem pa naj na krožišču zavijem desno. Ne počnemo ničesar prepovedanega, nismo v prekršku, zakaj bi morali zapustiti državo? Zakaj nam preprečujejo stik z ljudmi? Zakaj ne smemo spremljati njihovega dela? Kaj takega počno, da ne smemo videti? Karavana se razprši, del se nas odloči, da gremo na Bapsko. Policija nam sledi čez vso državo, vse do srbsko-hrvaške meje. Najbrž bi stroške bencina za policijsko sledenje lahko bolj smotrno porabili.

Opatovac, sprejemno taborišče na Hrvaškem

Kamp v Opatovcu na hrvaško-srbski meji je militariziran, notri sta vojska in policija. Če nisi akreditiran NGO-jevec, nimaš vstopa. Akreditacije izdaja policija, ki popiše osebne podatke in fotografira, zabeleži. Sicer pa se z vsako novo izmeno spremenijo tudi pravila. Tako je nova izmena vojske prepovedala vstop tudi humanitarcem. Kamp je ograjen, ni se mu dovoljeno približati na več kot 50 metrov. Prepovedano je tudi fotografiranje. Kaj skrivajo v kampih? Zakaj nam prepovedujejo stik? Česa, kar se dogaja notri, ne smemo videti? Ko rečem, da gre za kamp, s tem mislim na desetine platnenih šotorov, postavljenih na neskončnih travnikih Slavonije. K temu dodajmo dež, veter in mraz. Ni tušev, ni tople vode, ni tekoče vode, so prenosna stranišča, ki jih ne čistijo redno. Vprašanje je, kdaj in kje je ljudem, ki potujejo iz Afganistana, Irana, Pakistana, Sirije, Gane, omogočena uporaba stranišč, tušev? Zato se slabša tudi zdravstveno stanje. Nešteto vaginalnih vnetij, vnetij mehurja, ker ni omogočena uporaba toaletnih potrebščin, uporabljajo odpadlo listje. Kje se previjajo dojenčki, kje se menjajo higienski vložki? Ni svežega spodnjega perila, ni svežih nogavic, suhih čevljev. Tovarna dehumanizacije.

Je še samo suha hrana, topla je prevelik luksuz, tista, ki je in jo kuhajo samoorganizirane skupine, pa je po besedah Rdečega križa higiensko dvomljiva. Torej lahko jedo ribje konzerve, albert piškote, prestice, bel puhast kruh, ki bi ga uporabila kvečjemu namesto gobe za čiščenje, gazirano vodo in navadno vodo, čokoladice in če imajo srečo, tudi banano. Hrana seveda ni halal, kot tudi ni nekaj, kar bi z veseljem pojedel. Vsi dobijo enake porcije, ne glede na alergijo, zdravstveno stanje; otroci in dojenčki živijo od baby piškotov in občasno dobijo še mleko v prahu.

V zadnjih dneh na meji nisem niti enkrat samkrat videla Rdečega križa v akciji ali početi karkoli smiselnega. Pravijo, da nimajo pristojnosti. Dobro, razumem, delajo za državo. Ampak potem sledi vprašanje, kakšen je smisel organizacije, ki nima pristojnosti, da žejnemu da vodo, lačnemu hrano, priskrbi osnovne stvari? Je Izmenjevalnica res vse, kar zmore RK? Nataša Pirc Musar je pred tedni izjavila, kako zelo so pripravljeni. Pripravljeni na kaj? Na nove PR-momente?

Trenutno naj bi bil to 'the kamp' na Hrvaškem, sem vozijo avtobusi v konvojih iz vse Hrvaške. Tu jih kot živali registrirajo, jim nataknejo oštevilčene zapestnice, potem pa jih pustijo čakati, seveda brez informacij, na nove prevoze do drugih takšnih kampov.

Zakaj pustimo, da se vse to ponovno dogaja? Zakaj čakamo na 'druge', da reagirajo? Zakaj večina ljudi kljub videnemu, prebranemu, ne bo naredila čisto nič?

Bapska, hrvaško-srbska meja

Koridor v Bapskem na hrvaško-srbski meji je odprt. Pretok ljudi je neverjeten, vsak dan po več tisoč. Težko je oceniti, koliko tisoč ljudi na dan. Iz vse Srbije vozijo avtobusi do meje. Za prevoz morajo migranti plačati 35 evrov na osebo. Ker jim tega država ne sme zaračunati, je sklenila pogodbe z zasebnimi podjetji. Ni razli-

ke med dnevom in nočjo, niti ni dan dolg 24 ur. Mejo prečkajo skupine v policijskem spremstvu v presledku 15–20 minut. Stati morajo v koloni po dva, ravna črta – tu pa že tri dni dežuje. Ni strehe, kamor bi lahko stopili, ni klopice, kamor bi lahko sedli. Ljudje prihajajo povsem premočeni, veliko je moških v sandalih, tudi otroci so pomanjkljivo

(Foto: Urška Martun)

oblečeni. Natikajo si zasilne vrečke in dežne plašče za enkratno uporabo. Policija vpije v hrvaščini, naj se pomikajo hitreje, naj stojijo v bolj ravni vrsti. Težko je navezati stik z migranti, saj jih policija žene naprej. Res ni časa, da bi jim lahko ponudili tople čaj, kuhano hrano.

Prišla je inšpekcija ter zaprla kuhinjo, kuharju pa zagrozila z aretacijo. Hrana naj bi bila dvomljivega higienskega standarda, vendar to hrano jemo tudi prostovoljci in tudi policija hodi k nam po hrano, čaj, kavo! Politično postane že deljenje tople hrane, pijače, saj je vse to prepovedano. Počutim se kot jeben Starbucks na meji, ko pride robocop po deset kav – ne gospod, krofov pa žal nimamo. Vse kar delimo, smo seveda kupili z denarjem od donacij, zbranih za migrante.

Vzpostavljanje *friendly* odnosa s policijo se je pozneje obrestovalo, ko so kljub prepovedi dovolili deliti toplo hrano/mahlubo in čaj. To je redke topel obrok na poti. Policija je imela s seboj čutarice rakije in proti jutru je bilo nekaj policistov že kar opitih. Taktika je, da ponujaš policistu čim več alkohola, saj so potem bolj prizanesljivi do migrantov. Ampak potem postajajo nekam preveč

pijansko sproščeni, dobim povabilo za spanje in pitje rakije v njihovem šotoru. Hodimo samo v parih, pri sebi imam *pepper spray*, ne počutim se varno. S Tanjo sva postavili *baby corner*. Zaradi opitosti policistov smo si izborili 10–15 minut postanka, da sva lahko dojenčke previli in preoblekli. Otroci so polulani, njihova telesa so trda, tresejo se od strahu, mraza in izčrpanosti. Pogled je prazen, ne odzivajo se. Za dva dojenčka sem morala preverjati, ali sta sploh še živa. Bila sta hladna, nista se ne premikala ne jokala. Neka mama je svojega otroka nosila v kartonasti škatli, druga zaprtega v nahrbtniku, ker je deževalo. Je že kdo več ur nosil nekaj kilogramov težkega otroka po dežju, skozi temo, blato, mraz, utrujen, brez spanja? Prekrita sem z otroškim urinom, otroci nenadzorovano lulajo. Mame pa te polulančke tesno prižemajo na svoja telesa, da so potem tudi same premočene od urina. Dve osebi organizacije *Save the children* nas opazujeta, medtem ko previjamo otroke in z njimi tečemo naokoli. Rdeči križ je seveda spet, kaj pa drugega, neučinkovit. Dajejo nam kartone sira in kruha, večji del kruha je plesniv. UNHCR ima postavljena dva šotora, eden se jim je že podrl zaradi vetra. Vozijo se naokoli v svojem kombiju, večino časa jih sploh ni na sami lokaciji. Živeli!

Pogosta so opozorila, naj se ne oddaljujemo predaleč od ceste, saj so naokoli še vedno polja, posejana z minami.

Štiriletna Hala je prišla oblečena v pižamo, v sandalih brez nogavic. Jaz sem imela na sebi šest slojev obleke, tako mrzlo je bilo. Prste na rokah in nogah je imela čisto zvite, desna noga jo je tako bolela, da ni mogla niti hoditi. Ni se odzivala, pela sem ji *Salam Alejkum Hala, Alejkum Salam Hala*. Klicali smo rešilca in imeli težave s prevodom. Kako to, da ni nikjer prevajalca? Punčka je podhranjena, podhlajena – oče reče, da že mesec in pol ni dobila zdravil. Rešilec se odpelje, češ da bodo zanjo poskrbeli v kampu Opatovec. S punčko in njenim očetom stojimo v vrsti po dva, čakamo avtobus, dežuje. Takrat z mano joče tudi policist.

Rastplatz je postavil kuhinjo in zbiral donacije v Švici. Niso NGO, ampak skupina prijateljev, ki je tri tedne nabirala donacije in samoorganizirano postavila eno ključnih točk/infrastruktrur na tej meji.

Mejo prečka tudi štiri tisoč ljudi na dan, vsi imajo mokre čevlje in nogavice. Mi pa imeli štiri pare moških čevljev! In kaj narediš? Lažeš, da čevljev ni, dokler ne pride kdo obut v natikače, in mu skrivaj podaš čevlje. Ko jih je zmanjkalo, smo delali zasilne čevlje iz otroških žab, plastičnih vrečk in kosov kartona. Domačini so večinoma prijetni, veliko jih prostovoljno dela. Še dobro, da vse počnemo brezplačno, medtem ko so policija, Rdeči križ, UNHCR, *Save the children* plačani ... Medtem pa na tisoče ljudi prestopa mejo brez informacij, kam jih peljejo. Spraševali so nas, v kateri državi so. Z upanjem, da bo nekdo poskrbel zanje, stopajo na avtobuse, ki vozijo – kdo ve, kam. Znano? INSHALLAH

Mejni prehod med Hrvaško in Madžarsko Botovo, karavana *Noborders*, 29. septembra 2015

Jelka Zorn

Dopoldne smo se dobili v Socialnem centru Rog, prišle so aktivistke, aktivisti iz Slovenije, Avstrije, Nemčije in Italije. Na sestanku, kjer je bilo kakih sto ljudi, smo se poskušali dogovoriti, kam bi šli in kakšno akcijo bi izvedli. Glede na poročila s terena in glede na realno možnost (da ni predalet, ker ljudje niso imeli veliko časa in od daleč so se prepeljali) smo se odločili za relativno bližnjo hrvaško-madžarsko mejo, na hrvaški strani, vas Botovo.

V avtu sta bila z menoj A. in O. Na mejni prehod smo prispeli okoli 18. ure in smo ravno zamudili prihod beguncev z vlaka, ki so šli kilometer poti peš, nato čez zeleno mejo na Madžarsko in od tam z avtobusi v Avstrijo. Policija naj bi sama naredila luknjo v bodočo žičnato ograjo ali naj bi ograjo odmaknili, da so begunci – v spremstvu policije – šli čez zeleno mejo, tam pa so jih čakali avtobusi. Baje naj bi bili madžarski policisti nervozni in naj ne bi dovolili snemanja in spremljanja beguncev. Take informacije nam je dajala hrvaška policija. Zelo nenavadno dogajanje – policija, ki organizira, da gredo begunci čez zeleno mejo, mimo uradnih mejnih prehodov. Hrvaški policisti so našo prisotnost med seboj komentirali (namenoma dovolj glasno, da smo jih lahko slišali): s temi bomo imeli več dela kot z begunci.

V nekem smislu je namen karavane propadel, saj – če nismo hoteli tvegati poslabšanja prej omenjenega nenavadnega položaja – ni imelo smisla, da naredimo demonstracijo. Imeli smo sestanek ob jezeru in se odločili, da počakamo naslednji vlak beguncev in delimo stvari. Ena skupina je šla s 500 evri v trgovino po vodo in hrano. Obleke smo pripeljali s seboj v avtih in kombijih. Hrvaški policisti so nas prosili, naj ne hodimo na železniško postajo, da ne bodo imeli dela še z nami, da stvari dobro tečejo in da nas ne potrebujejo. Vseeno smo v skupinicah, zelo spontano in mirno prihajali na železniško postajo. Kakšno uro pred prihodom vlaka so nam dovolili na cesto, ki je bila za promet zaprta. Ob cesti smo pripravili stvari, vodo, hrano, obleke in čakali vlak z begunci. Gospa z Rdečega križa nam je rekla, da jim moramo stvari ponuditi, drugače jih ne vzamejo. Aktivist zdravnik je imel s seboj zdravila. Imeli smo prevajalko iz arabskega jezika.

Zelo dolgo smo čakali, skoraj bi zmrznila, ura je bila približno 22, ko je pripeljal vlak. Vsi smo ploskali. Bilo je pretresljivo. Ljudi je bilo ogromno. Samski moški so hiteli prvi, skoraj tekli so, zadaj so bili ljudje z otroki. Neki moški je izgubil čevljev in kar nekaj časa je trajalo, da smo našli par čevljev št. 42. Mnogi so spraševali po moških jaknah, jaz jih v svojem kupu oblačil, ki sem ga prej razvrstila na manjše kupe (posebej jakne, hlače itd.), nisem imela in nisem vedela, kdo jih ima. Bila je tema. Zdravnik je v arabščini vpil »zdravila« ali pa »vročina, prehlad« ipd. Neki dojenček je jokal in jokal. Očeta z deklico na ramenih, ki sem ji zatlačila majico v hlače, sem vprašala, ali želi, da jo nosim, zahvalil se je in povedal, da deklica noče,

da jo nosi kdo drug. To poznam. Nekaj dojenčkov je bilo, a zanje nismo imeli oblačil. Tudi nisem vedela, da imamo plenice. Upam, da so jim jih ponudili tisti, ki so jih imeli na svojem kupu. Zelo hitro so morali mimo, za stvari so se prijazno zahvaljevali. Ko so odšli, smo pospravili smeti in stvari.

Ugotovila sem, da je v takem primeru ključno, da so oblačila sortirana glede na vrsto in velikost. Pomagalo bi tudi, če bi vedela, katera oblačila imajo drugi. Imeli smo kakšno minuto časa, da v temi najdemo stvari. Tak način prevoza beguncev, ko je interes vlade le v tem, da ljudi čim prej spravi s »svojega« ozemlja, ni človeški. Ljudje so obravnavani kot »val«. Stika – več kot to, da smo ljudem dali vodo v roke – nismo mogli vzpostaviti – ni bilo časa, morali so naprej. Da ne bi poslabšali položaja za begunce, smo se držali policijskih omejitev.

Čudno je, da policija pošilja ljudi po zeleni meji, skrivaj. Zdi se, da dokler bosta Nemčija in Avstrija sprejemali begunce, bodo tudi meje, ki vodijo do ciljnih držav, propustne. Kaj se bo zgodilo, ko bosta Nemčija in Avstrija zaprli meje? Jih bo tudi Slovenija zaprla? Tak je zdaj občutek – če bo meje zaprla Nemčija, jih bo tudi Slovenija – namesto nasprotno. Ravno takrat, ko Nemčija ne bo več sprejemala beguncev, upajmo in zahtevamo, da bomo begunce sprejeli v Sloveniji, namesto da znova postanemo tamponska cona.

Poročilo z mejnih prehodov Gruškovje, Dolga vas, Petišovci, 18. oktobra 2015

Andreja Potočnik

(Foto: Matej Pušnik)

Šotor Civilne zaščite z ležalkami. Med begunci je bila velika želja po toplih obrokih. Skupina mednarodnih prostovoljcev je kuhala, policisti so dopustili razdeljevanje toplih obrokov. V Petišovcih so bili prisotni tudi Rdeči križ, Adra in mednarodne skupine prostovoljcev. Tam je tudi velik

Trije smo z napolnjenim kombijem pomoči ob 15. uri prispeli v Petišovce, kjer ima Protirasistična fronta brez meja postavljen svoj šotor/ infotočko ter informira in razdeljuje materialno pomoč, kruh in mleko oz. hrano, ki jo dostavljajo samoorganizirane skupine prostovoljcev. Tam je tudi velik

Primanjkovalo je predvsem hrane. Ljudje so povpraševali tudi po razdelilnikih in polnilnikih za telefone, nekateri so si želeli sposoditi telefone, da bi poklicali sorodnike, ker jim SIM-kartice evropskih držav v njihovih telefonih niso delovale. Vzdušje je bilo umirjeno, ker je bilo tam prisotnih kar nekaj prostovoljcev.

Naslednja točka je bil zbirni center Dolga vas. Povezali smo se z osebo iz Adre, ki nas je obvestila, da je tudi tja prispelo nekaj avtobusov ljudi. Gospa se nam je pridružila, se v Dolgi vasi povezala z Rdečim križem, ki se je s policijo dogovoril, da lahko pripeljemo svoj kombi s pomočjo do ograde in v ogradi razdelimo, kar smo pripeljali. V Dolgi vasi je bilo postavljenih nekaj manjših šotorov Civilne zaščite z ležalkami in velik šotor, v katerem je bil registracijski center, v njem pa je bil tudi Rdeči križ. V Dolgi vasi ni bilo veliko policistov in še ti so bili precej flegmatični, tako da so nam dopuščali prosto gibanje na območju. Skupina, ki je imela kuhinjo v Petišovcih, je tekom dneva tudi v Dolgo vas dostavila lonec tople juhe in jo razdelila med ljudi. Hrane je v Dolgi vasi močno primanjkovalo. Rdeči križ je v velikem šotoru za registracijo vsakemu beguncu, ki je šel skozi registracijski postopek, dal zavojček piškotov, vodo in jabolko. Primanjkovalo je tudi cigaret, ljudje so jih bili pripravljani plačati. Prav tako so spraševali po zdravilih (lekadolu).

Največ je bilo povpraševanja po bundah, zimskih plaščih in topli obutvi, predvsem po moških čevljih (številke od 41 do 45). Kar nekaj moških je bilo namreč brez primerne obutve (še vedno v natikačih).

Območje ni bilo z vseh strani ograjeno, na eni strani je bil samo betonski zid, ki je segal do kolen. Nadzora ni bilo prav veliko. Ljudje so odhajali z ograjenega območja do našega kombija in spraševali za obleko in hrano. V tistem trenutku bi lahko območje brez težav zapustili in nihče od uradnih oblasti tega ne bi opazil, a si tega niso upali narediti, ker niso vedeli, kako naprej.

Zvečer so avtobusi odvažali ljudi naprej in ob našem odhodu je bilo tam malo ljudi.

Vrnili smo se v Petišovce, kjer je bil tabor takrat prazen, so pa pričakovali novo skupino beguncev. Nekaj mednarodnih prostovoljcev je tam ostalo čez noč.

Na poti domov smo se ustavili še v Gruškovju. Tabor je bil prazen, vendar je bilo prisotnih veliko policistov (več kot v Petišovcih in Dolgi vasi). Čez dan naključnim prostovoljcem vstop v tabor ni bil dovoljen, tam so bili lahko le predstavniki UNHCR. Menda je primanjkovalo vsega. Kljub temu nam je policija ponoči dopustila raztovoriti kombi s preostalo pomočjo in jo pustiti v taboru.

Na nobeni od teh treh točk nismo opazili medicinskega osebja.

V vseh treh taborih morajo vsi prostovoljci nositi odsevne jopiče. Pri razdeljevanju pomoči smo ugotovili, da je bila naša organizacija v Dolgi vasi zelo šibka. Na podlagi izkušenj svetujem, da tedaj, ko prispete na območje, postavite šotor ali pa se dogovorite za uporabo enega od obstoječih šotorov, saj je tako lažje in bolj sistematično distribuirati stvari (šotor imejte s treh strani zaprt, na eni strani pa naredite kupe oblačil po spolih in letih). V Dolgi vasi namreč nismo imeli posebne prostora za razdeljevanje, zato je pri tem nastal kaos. Kombi smo imeli do stro-

pa natovorjen, škatle smo imeli pomešane, tako da je bilo težko najti stvari. Zato je bolje, da imate manj stvari in te zelo sistematično razporejene, npr. ena škatla ženskih jaken, ena škatla ženskih hlač, ena škatla ženskih puloverjev itd., in da se natančno ve, kje v vozilu se nahaja določena stvar, in se nato postopoma razdeljuje oziroma nosi na območje.

Glede na to, da je v vozilih omejen prostor, vzemite s seboj le najnujnejše stvari, ki jih najbolj potrebujejo (včeraj so potrebovali suho hrano, vodo in toplo obutev – predvsem moško, zimske bunde, zdravila in higienske pripomočke).

Rigonca, 18. oktobra 2015

Jasna Durić

Na mejo me je gnal skepticizem ob objavah RTVSLO, da je za vse poskrbljeno in da je položaj obvladljiv, saj drugih medijev ne spremljam. Najbolj me je prese-netilo, da je Slovenska filantropija zavrnila mojo pomoč, potem ko sem že po radiu

(Foto: Matej Pušnik)

slišala, da Rdeči križ ne potrebuje prostovoljcev. Čeprav se nisem želela podajati na mejo neorganizirano predvsem zaradi skrbi, da posamezniki, preveč prepojeni z ideologijo, hodijo tja povzročat nepotrebne težave, so me prijateljičine besede prepričale, naj se ji pridružim v Rigoncah. Čeprav mi je teh 13 ur na terenu prineslo eno samo razočaranje, sem vesela, da sem bila tam.

Prvič, razočarana sem seveda nad celotnim uradnim sistemom – državo in akreditiranimi organizacijami. Žal niso bili niti malo pripravljeni. Vse, kar sem vide-la, je bil skoncentriran družbeni sistem, kakršen prevladuje na ravni vse Slovenije. Porabi se veliko denarja za proces, ki je neučinkovit in celo škodljiv, sistem, kjer lahko delujejo zgolj določeni, in sistem, kjer moraš biti njihov, če hočeš biti zraven.

Žal pa sem razočarana tudi nad delom neakreditiranih prostovoljcev. V vsem večeru se nismo mogli niti enkrat dogovoriti, kako pomagati, kako se organizirati, da bo naša pomoč čim učinkovitejša. Vsak je soliral, kar je bilo zame osebno zelo stresno. Namesto, da sem za uvod najprej eno uro in potem periodično ves večer poslušala veliko o nesposobnosti uradnih humanitarcev, bi lahko ta čas namenili pripravi načrta. Najprej prešteti vse prostovoljce na terenu, jih razdeliti v skupine in jim dodeliti naloge. Ne moremo pač deliti oblek tako, da jih krademo iz skladišča

Adre in jih postrani delimo ljudem, kdor ima pač srečo dobi kaj, kdor pa ne, pa pač ne; ne more v nekem trenutku lonec s 175 litri juhe ostati na prižganem plinu, ker gremo vsi domov in ne more nekdo, ki je pokonci že 30 ur, sestiti v avto in se odpeljati na dve uri dolgo pot; ne more pet ljudi, ki so na nogah vso noč, nahraniti na stotine ljudi, ki so zaprti za ograjo. Mene je bilo strah, ko sem videla male otroke v prvi vrsti za ograjo, za njimi pa množico, ki je pritiskala naprej. Nazadnje se je sicer izkazalo, da je vse to mogoče, ne vem pa, kako daleč smo bili od nesreče in upam, da tega ne bomo izvedeli v prihodnjih dneh. Vse se je »lepo« izteklo, nekaj ljudi smo topleje oblekli, nekaj jih je dobilo juho, nekaj jih je dobilo čaj, nekaj dojenčkov je bilo nahranjenih in nekaj telefonskih klicev opravljenih; nekateri so zaradi našega posredovanja dobili zdravniško pomoč in nekaj jih je morda z lažjim srcem pričakalo vstop v naslednji krog pekla proti nemškimi nebesom. Vendar je vse to početje meni pustilo egotripovski priokus – sem mar zato tam, da nabiram »lajke« med begunci?

Morda bi sama iz te kratke izkušnje predlagala, da se poskuša bolje sodelovati z državnim aparatom – večkrat stopiti do pristojnih, se poskušati z njimi pogovoriti, jim kaj predlagati in jim ponuditi sodelovanje, pomoč in jih ne kar že vnaprej zavračati. Policisti v robocop opremi in vojaki s puškami na rami so videti strašljivo, a pod obleko so zgolj ljudje, z večino se je dalo vse dogovoriti; ne smemo pozabiti, da so tam na delovnem mestu in da se morajo na določene stvari odzvati po določenem protokolu. Poleg tega lahko izveš nekaj informacij, če se zadržuješ v njihovi bližini, ali pa prisluškuješ pogovorom. Enako je s prostovoljci, konec koncev bi ti ljudje lahko sedeli doma na kavču pred televizorjem ali pa spali v toplih posteljah. Prav gotovo jih ni na teren gnalo sovraštvo do kogarkoli. O Civilni zaščiti ne morem reči ničesar dobrega, ker nisem z nikomer spregovorila, žal pa poznam njihov sistem delovanja že iz drugih primerov in nimam pretirano dobrega mnenja, pravzaprav imam o njej zelo slabo mnenje.

Glede samoiniciativnega deljenja pomoči mislim, da bi se morali v prihodnje bolje organizirati. Ne vem, kako, a vsaj neka osnovna delitev dela, da se ve, kaj kdo dela in od kdaj do kdaj, bi bila že precejšen napredek. Še kakšen list v taboru, kamor napišeš svoje ime in telefonsko, bi morda prav prišel, ker telefonske ni imel tako rekoč nihče nobene. Poleg tega se mi zdi smiselno, da se zadev, kot je deljenje česar koli, lotijo ljudje, ki so sistematični in niso preveč sentimentalni. Če je kdo bolj občutljiv, je najbolje, da dela tisto, kar mu gre bolje kot drugim, torej da se pač pogovarja z begunci in jim daje informacije, sprašuje po tistih, ki potrebujejo zdravniško pomoč, veliko najbrž pomeni že samo to, da izvedo, kje so, kaj približno jih čaka v prihodnje, da se pač nekdo z njimi ukvarja na malo bolj osebni način. Pa treba je skrbeti tudi zase – zdravo jesti, dovolj spati, biti toplo oblečen. To niso pravi trenutki za neko kvazisolidarnost, češ »oni trpijo, bom pa še jaz«.

Ker imam v službi možnost vključiti se v Civilno zaščito, se bom poskušala s svojimi nadrejenimi dogovoriti, da se jim prihodnji teden pridružim za nekaj dni.

Središče ob Dravi – Trnovec in Petišovci, 19. in 20. oktobra 2015

Jelka Zorn

Vrnili smo se iz Trnovca in Petišovcev. Obe lokaciji sta zdaj prazni, begunce so po mučnem dnevu in noči odpeljali v Šentilj. V Trnovcu so bile razmere katastrofalne, neverjetne, nerealne. Prišli smo precej pozno, ko so avtobusi že skoraj vse odpeljali v Petišovce. Bilo je pa tako: slovenska policija je ustavila vlak, namenjen v Slovenijo, ob 2. uri zjutraj pred mejnim prehodom Središče ob Dravi. Ljudje so morali z vlaka, na travnik, nekateri so gazili po reki, policisti so jih poslali na majhno območje med obema mejama – na hrvaški strani je to Trnovec. Tam ni bilo ničesar, dvajset ur so čakali na dežju, da so jih prepeljali, kamor so bili tako ali tako namenjeni z vlakom – torej v Slovenijo. Zakaj so morali z vlaka? Da je lahko medtem policija poklicala še vojsko (nov zakon), da bodo še učinkoviteje nadzorovali mejo? Vso noč je močno deževalo. Hrvaške oblasti ali Rdeči križ so ljudem ponudili streho v bližnji vasi, a so odklonili, ker so hoteli naprej in ne nazaj (ne vem, kdaj so jim to ponudili, verjetno ko so že dolgo stali zunaj). Hrvaški Rdeči križ jim je razdelil čaj in suha oblačila. Romi iz sosednje vasi so prišli in ko so videli te razmere, so ljudem dali nogavice, ki so jih imeli na sebi. Ljudje so stali na dežju in mrazu ure in ure, tudi otroci, a v slo-

(Foto: Matej Pušnik)

venskih medijih o tem niso poročali (razen da se hrvaška stran ne drži dogovorov o pošiljanju beguncev v Slovenijo), na hrvaški TV pa so o tem poročali in pokazali posnetke s terena. Nama z O. je predstavnik Rdečega križa razkazal prizorišče in poročal, kaj se dogajalo, in tudi on je bil vidno šokiran. Te ljudi so potem prepeljali v Petišovce, v slabo ogrevan šotor z ležalniki in prostorom za registracijo. V šotoru Socialnega centra Rog smo delili oblačila in druge stvari, a moških čevljev, nogavic in bund je močno primanjkovalo.

Ponoči smo delili vročo juho in čaj, ki so ju aktivisti *No Border* pripravili v svojem kuharskem šotoru, postavljenem na bližnjem travniku. Skuhali so hrano za 500 ljudi, toliko jih niti ni bilo. Delili smo jo lahko le čez ograjo. Policisti, ki so stali zraven, so si izmenjavali rasistične pripombe, niso imeli kaj delati, razen da so nas opominjali, kje smemo in kje ne smemo stati. Dovolili so nam v šotor za nastanitev

venskih medijih o tem niso poročali (razen da se hrvaška stran ne drži dogovorov o pošiljanju beguncev v Slovenijo), na hrvaški TV pa so o tem poročali in pokazali posnetke s terena. Nama z O. je predstavnik Rdečega križa razkazal prizorišče in poročal, kaj se dogajalo, in tudi on je bil vidno šokiran. Te ljudi so potem pre-

in registracijo, ampak samo en meter od vhoda v šotor. Policist nam je rekel, da če se ne bomo držali pravil, kje smemo stati in kje ne (pravil se nismo držali), naslednji dan več ne bomo smeli biti tam in deliti hrane. Ob tej izjavi sem bila tako šokirana, da nisem vedela, kaj naj mu odgovorim. V glavi pa se mi je odvrtelo prizorišče iz Trnovca, ko so ljudi vrgli z vlaka in so ure in ure stali, premočeni do kosti.

Neki deček je zaustavil O. in O. je policiste prosil, naj pokličejo zdravniško pomoč. Oče je fanta zavil v najmanj sedem odevj, potem ko je prišla zdravniška pomoč, ga je odvil in odnesel v reševalno vozilo. Mame ni bilo tam. Ko sem doma za

(Foto: Matej Pušnik)

nazaj iskala poročila tragedije v Trnovcih, sem naletela na posnetke hrvaške TV in prepoznala sem dečka na posnetku. Kamera je najprej pokazala skupino premočenih ljudi, potem pa se je ustavila pri tem dečku. Najprej mu je tekla kri iz nosa, potem iz ust, potem je začel v velikih količinah bruhati kri. To, kar je naredila slovenska vlada na mejnem prehodu Središče ob Dravi-Trnovec, je resno ogrozilo zdravje in življenje ljudi. Če bi lahko raziskali, kaj je vsak človek tam doživel in kakšne posledice občuti še danes, in bi šli s tem primerom na Evropsko sodišče, bi dobili tožbo proti slovenski vladi.

Ljudje so bili šokirani, seveda ni nihče hotel vložiti vloge za azil v Sloveniji. V šotoru za registracijo in spanje v Petišovcih smo se z ljudmi pogovarjali, a po izkušnji, ki so jo ta dan preživeli, nismo mogli povabiti ljudi, da bi dali vlogo za azil in ostali v Sloveniji. Skupina Afganistancev je trdila, da je dojenček umrl zaradi tistega dežja in mraza. Povedali so, da če ne bi bilo novinarjev, bi vsi umrli. Vprašali smo še druge glede smrti dojenčka, pa zanjo niso vedeli, zato upamo, da se to vendarle ni zgodilo. Tudi Rdeči križ in drugi v Trnovcih smrtnih primerov niso omenjali, smo se pa o tem veliko pogovarjali.

Nekateri ljudje so sedeli ob cevi, iz katere naj bi v šotor prihajala toplota, in si skušali posušiti nogavice. Ena od aktivistk iz Švice jim je dala vse svoje nogavice, tudi sama sem sledila zgledu.

Zjutraj, ko so vse begunce z avtobusi odpeljali v Šentilj, smo šli domov. Nekaj aktivistov je ostalo v Petišovcih, mislim, da tisti z veliko kuhinjo. Skupina aktivistk *No Border* zdaj kupuje nogavice in vodo in bodo šle na drug mejni prehod, ker zdaj v Petišovcih ni nikogar.

Z nami je bil A., ki je vso noč prevajal arabščino, tudi pri registraciji. Pozneje je rekel, da bi on moral poslati položnico policistom za prevajanje, namesto da so oni njega kaznovali z 200 evri (zaradi protesta na mejnem prehodu Obrežje).

Središče ob Dravi, 20. oktobra 2015

Maja Ladić

Sprejemni center v Središču ob Dravi je relativno majhen. Postavljenih je deset manjših šotorov in šest od teh je namenjenih beguncem ter opremljenih z ležalniki; eden je namenjen zdravniški oskrbi, eden registraciji in varnostnemu pregledu beguncev, v enem ima Rdeči križ Slovenije shranjeni hrano in vodo in ju tam tudi deli, en šotor pa sta uporabljali policija in vojska. Poleg tega je UNHCR postavil še manjši zaboju, ker so lokalni in prostovoljci iz tujine hranili in delili obleke za begunce.

Popoldne je bil center prazen. Nekaj prostovoljcev je pripravljalo hrano, čistilo šotore, zlagalo obleke. Policisti so postopali po centru, izmenjevali mnenja in izkušnje oziroma delili zgodbe iz preteklih dni. Tudi mi smo se z njimi pogovarjali, izmenjevali mnenja, večinoma različna. Na lepem se zavem, da je za menoj vojaško vozilo in pred menoj iz šotora prihajajo vojaki, ki nosijo tudi čelade in orožje. Zdrznem se, gledam naokrog, ali se kje kaj dogaja, iščem kakšne signale, ki bi pojasnili prisotnost vojske v sprejemnem centru. Neprijetno mi je, ko hodijo mimo mene z orožjem. Grem do policistov, do načelnika in vprašam, kaj se dogaja. Ne dobim nobenega konkretnega pojasnila, tudi policija sama naj ne bi imela kaj dosti informacij. Vojaki naj bi bili prisotni »za vsak primer«, sicer bolj ob strani. Za kakšen »primer«? Kje ob strani? Ali v centru ali zunaj? Jih bodo begunci videli? Pomislim, kako se počuti nekdo, ki beži z vojnega območja in ga nekje v »varni državi« pričaka vrsta oboroženih vojakov. Že meni se je zdelo strašljivo, pa nisem doživela nobenih vojnih grozot. Pomislim tudi, kako se počuti nekdo, ki ne beži z vojnega območja, beži pa morda pred pomanjkanjem, revščino ali takšno ali drugačno represijo, pa ga nekje v »varni državi« pričaka vrsta oboroženih vojakov. Kaj sporočamo ljudem? Tudi o tem, kdo so ti *ljudje*, smo se pogovarjali s policisti. Obrnem se okrog sebe in ugotovim, da so se vojaki odpeljali – in se niso več vrnili.

Ogledat smo si šli še železniško postajo, kamor naj bi zvečer pripeljal vlak iz Hrvaške, ki je od sprejemnega centra oddaljena dober kilometer, in sam mejni prehod, ki je oddaljen še manj. Tudi tam sem se zdrznila ob pogledu na novo izmeno policistov, ki so se oblačili v opremo *riot gear* oz. robokop. Spet sem imela občutek, da se obeta nekaj strašnega, saj so opremljeni za boj. Ali nas bo kdo napadel? Vse skupaj se mi zdi nerealno ... A sem hitro, mislim da nepripravljena, vržena v realnost, saj je okrog 19. ure na železniško postajo prispel prepoln vlak iz Čakovca z okrog 1500 ljudmi. Kaj pa zdaj?

Vlak je bil zelo dolg, konca nisem videla. Policisti so rekli, da je v kompoziciji 11 vagonov. Ključno je bilo takojšnje informiranje ljudi (skozi okna) glede postopka, ki bo sledil. Ljudje na vlaku sprva niso razumeli, kje so, zakaj ne smejo izstopiti iz vlaka, zakaj se vrata ne odprejo, koliko časa bodo morali čakati in kaj sploh čakajo. Razumljivo, da je na vlaku nastala nervoza. Ko smo jim s pomočjo prevajalcev ali v angleščini povedali, da bo policija odprla po en vagon in da jih bodo z avtobusi odpeljali na registracijo, so ljudje bili nekoliko pomirjeni oz. so vsaj vedeli, kaj bo sledilo. A zelo hitro so spoznali, še zlasti tisti v zadnjih vagonih, da bodo čakali zelo dolgo – in tudi so, tisti v zadnjih vagonih so na vlaku čakali več kot šest ur.

Pogovarjali smo se skozi okna, kjer so se lahko odprla. Nekateri vagoni so namreč bili v temi, ni delala ventilacija in za povrh se ni dalo odpreti oken. Na vlaku je bilo vroče, zadušljivo in zaudarjalo je. Posledično je nekaterim bilo slabo, nekaj jih je baje tudi omedlelo. Verjetno ni treba posebej omenjati, da je bilo na vlaku precej več ljudi kot sedežev. Veliko ljudi je prosilo, ali gredo lahko z vlaka. Ne morejo dihati. Morajo na stranišče. Slabo jim je. Prosijo za vodo in hrano. Ničesar nimamo. Na železniški postaji ni popolnoma ničesar. Ali nihče ni predvideval, da bodo ti ljudje ob prihodu potrebovali pomoč in oskrbo? Ali nihče ni predvideval, koliko avtobusov bo potrebnih za prevoz 1500 ljudi in koliko časa bo to trajalo?

Pokažejo nam na starejšo žensko ob oknu, ki naj bi že dvakrat omedlela. Skozi okno nam maha starejši gospod, ki pravi, da ima sladkorno bolezen in že več kot dvanajst ur ni jedel ali pil. Trkajo nam starši, ki v rokah držijo dojenčke ali majhne otroke. Vprašam najbližjega policista, ali lahko odprejo vrata vagona in z vlaka spustijo tiste, ki potrebujejo zdravnika. Sprva je bil odgovor, da ne, ker bi prav gotovo, če bi odprli vrata, z vlaka skočili vsi – in bi nastal kaos. Vprašam še enkrat. In še enkrat. S prevajalci se z ljudmi na posameznem vagonu dogovorimo, da ne bo izstopil nihče, razen tistih, ki potrebujejo zdravnika ali ki jim je slabo. Ljudje na vlaku se strinjajo, zagotovijo, da ne bo nihče drug izstopil iz vlaka. Policisti ne verjamejo, grozijo s solzivcem. Verjamem, da bi ga uporabili ob prvem koraku osebe, za katero nismo bili dogovorjeni. A ni bilo potrebno. Vsi – in to v več vagonih – so se strogo držali navodil, do vrat so spustili posameznike, ki so izstopili, vsi drugi so potrpežljivo čakali naprej.

S policisti smo se torej lahko dogovorili, da so iz nekaterih vagonov spustili posameznike (starejše, ženske, nosečnice, družine z malimi otroki), ki so potrebovali zdravniško pomoč oziroma niso več zdržali čakanja na vlaku. Ko se je prvih nekaj vagonov spraznilo in smo ljudem rekli, da se lahko prerazporedijo tudi tja, je bilo zanje tudi čakanje na avtobuse nekoliko znosnejše. A še vedno so morali vsi ostati na vlaku. Veliko jih je prosilo, da bi šli na stranišče. Sprva so policisti rekli, da imajo stranišča na vlaku, a po pregovarjanju, da so nekatera pokvarjena ali umazana ali zaprta, so privolili, da odprejo vrata vagonov, ki so stali pred železniško postajo, in tako so lahko ljudje posamično izstopali iz vlaka ter šli na stranišče. Ko so policisti videli, da s tem ni nikakršnih težav, so bili tudi precej bolj odprti za take »izjeme«.

S prvo skupino avtobusov so 400 ljudi odpeljali na registracijo v Središče ob Dravi, naslednjih 400 oseb v Petišovce in Dolgo vas, nato še v Gruškovje. Sprva je bilo treba pri vkrcavanju na avtobuse policiste vztrajno opozarjati, da družin ne smejo ločevati in da je treba paziti, da gredo vsi na isti avtobus – še zlasti zato, ker niso vsi avtobusi peljali v isti sprejemni center. Večina policistov je to razumela, čeprav je bil njihov primarni cilj, da gredo ljudje čim hitreje na avtobuse, nekateri pa so bili povsem nerazumevajoči in so komentirali, da so »kar vsi družina« in »da si izmišljujete«. Očitno je bilo, da družino razumejo izključno samo kot nuklearno družino – starši in otroci. Za razširjene družine in še manj za prijatelje, ki so potovali skupaj, ni bilo razumevanja. Zanje je bilo pomembno predvsem število oseb, ki gredo na vsak avtobus (večinoma po 50). Pomagali smo tako, da smo vsem na vlaku povedali (zopet skozi okna, kjer je šlo), da naj se že na vlaku poiščejo in izstopajo iz vlaka družine skupaj. Potem so tudi policisti, ki so stali ob vratih in pomagali pri izstopanju iz vlaka, vprašali, koliko jih je. Če so npr. na avtobusu bila še tri

(Foto: Matej Pušnik)

prosta mesta, so tako poklicali skupino treh. Pri vkrcavanju na drugo skupino avtobusov je to že zelo dobro delovalo, v sodelovanju s policisti in prevajalci, ki so bili nepogrešljivi, smo skrbeli za to, da se družine niso ločevale.

Kljub zelo korektnemu delu policije na železniški postaji (razen enega policista, ki je bil

zelo nestrpen in ga je vse »spravljalo ob živce« in se je drl na ljudi, če se niso premaknili takoj, ko jim je rekel), je zaradi premalo zagotovljenih avtobusov vsaj 500 ljudi čakalo na vlaku več kot šest ur. Zagotovljena nista bili ne pomoč, ne voda. Na našo pobudo je potem Rdeči križ Slovenije pripeljal vodo, hrane ni bilo na voljo vsaj do polnoči (so pa rekli, da bi lahko pripeljali še jabolka). Ljudje na vlaku so povedali, da na vsej poti čez Hrvaško niso dobili nobene hrane, da že več kot dvanajst ur niso jedli.

V sprejemnem centru v Središču ob Dravi, kjer je bilo prostora za 400 oseb, je potekala registracija – dolgo v noč. Prednost so imele družine, na registracijo pa so lahko čakali v šotorih na toplem. Okrog enih ponoči so na registracijo čakali le še moški. Med registracijo so policisti jemali tudi prstne odtise in izdajali odločbe o dovoljenju za zadrževanje. Odnos policistov pri registraciji je bil zelo korekten. V centru so bili prisotni predstavniki Civilne zaščite, Rdečega križa, Slovenske filantropije, UNHCR in dve majhni skupini prostovoljcev iz Švice, Nemčije in dru-

gih držav ter nekaj posameznikov iz Središča ob Dravi. Rdeči križ je imel na voljo vodo, jabolka in nekaj suhe hrane. Do tega dne ni bilo na voljo čaja ali vroče vode. Na našo pobudo pri predstavnikih Civilne zaščite in županu občine, ki je prišel v sprejemni center, se je to popoldne uredilo in prostovoljci Rdečega križa so lahko ljudem v centru delili tudi čaj. To je bilo v zelo mrzlem večeru in noči zelo dobrodošlo. Prostovoljci iz tujine so delili obleko, vendar je niso imeli dovolj za vse. Pozno zvečer so pripeljali toplo hrano in policisti so jim dovolili, da so jo delili v centru tistim, ki so že bili registrirani. Tudi to je bilo zelo dobrodošlo.

Tako v sprejemnem centru kot tudi na železniški postaji bi bilo potrebnih več prevajalcev, saj so ti pogosto imeli ključno vlogo in smo jih potrebovali vsi. Ministrstvo za notranje zadeve je imelo samo dva prevajalca, in sicer za arabski in farsi jezik. Prisotni so bili še štirje prevajalci, ki jih je angažiral UNHCR, ki so bili res nepogrešljivi na obeh lokacijah. Prav tako je bila potreba po večjem številu prostovoljcev za informiranje ljudi in za monitoring registracije in razmer na splošno, še posebej ponoči.

Zelo dobrodošla bi bila večja samoiniciativnost Rdečega križa in Civilne zaščite – na primer zagotoviti tople napitke, vročo vodo, toplo hrano. Dogaja se namreč, da v sprejemnih centrih ni ničesar toplega, a so ljudje tukaj zadržani čez noč. Ko pridejo v namestitvene centre, kjer je na voljo tudi topla hrana, pa tam večinoma ne ostanejo, saj želijo čim hitreje naprej proti Avstriji. Smiselno bi bilo trenutni sistem temu prilagoditi in več (tople) hrane zagotavljati v sprejemnih centrih, kjer je gibanje ljudem omejeno in ne morejo nikamor ven. Pomoč in oskrba sta nujno potrebni tudi izven sprejemnih centrov, v tem primeru npr. na železniški postaji, kjer so ljudje čakali zelo dolgo.

Toplih oblek, jaken in še posebej čevljev (otroških, ženskih in največ moških) je hitro zmanjkalo. Tudi odeje so pošle. Potrebne je več pomoči, predvsem manjka odej in zimskih oblek ter obutve. Zelo dobrodošla bi bila tudi vzpostavitev wifi točke in zagotovitev polnilnikov in SIM-kartic, da bi begunci lahko komunicirali s svojci.

Večjih težav ta dan v Središču ob Dravi ni bilo. Verjetno tudi zato, ker je ta sprejemni center relativno majhen in ker je bilo dovolj prostora (tudi ležalnikov) za vse. Prav tako pa je bila policija o prihodu vlaka z begunci vnaprej obveščena in na to pripravljena.

Brežice, četrtek, 22., in petek, 23. oktobra 2015

Iva Juhart

V Brežicah so razmere zelo slabe. Ljudje so razdeljeni v štiri ograde, samo v eni so stranišča in pitna voda, v eni pa nekaj šotorov. V treh ogradah je po tleh blato in polno smeti, v eni beton. Rdeči križ je na drugi strani in nima neposrednega stika z

begunci. Njihovo skladišče je polno oblačil, vendar jih delijo le tistim, ki jim po registraciji (registrirana je le peščica, preostale pošljejo takoj naprej na avtobuse) uspe priti mimo in če morda vprašajo za druge čevlje. Skratka, ljudje ne vedo, da lahko dobijo suha ali toplejša oblačila. Tako smo videli tudi bose fante in ljudi v sandalih.

Adra v teh dveh dneh v tabor v Brežicah več ali manj ni prihajala, ker očitno vozijo svoje zaloge v Dobovo. Na Rdečem križu so zelo nastrojeni proti prostovoljcem, ki niso njihovi. V četrtek nam je uspelo priti v tabor s prepustnicami, ki jih je izdajala policija, ko smo rekli, da smo prostovoljci Slovenske filantropije. Tako nam

(Foto: Matej Pušnik)

je prvi dan sprva tudi uspelo priti do skladišča, kjer smo vzeli kakšna oblačila za dojenčke itd. Takrat vodje tamkajšnjega Rdečega križa ni bilo tam. Ko nas je videla, nas je nagnala, češ da tam nimamo kaj iskati. Sicer smo potem še nekajkrat prišli do skladišča po obleke, vendar sami nismo imeli dostopa vanj, čeprav so imeli

prostovoljci Rdečega križa polno dela in so nato nejevoljno iskali oblačila po skladišču, ne da bi vedeli, kako velik je otrok. V petek prepustnic niso več delili, vendar so bili policisti dovolj razumevajoči in so nas spustili v ograde. Ljudje v Brežicah čakajo v blatu tudi po 12 ur in več. Hrano naj bi dobili samo enkrat. Ko smo v petek prišli v brežiško taborišče okoli 11. ure, so nas ljudje prosili za vodo in hrano. Ljudje z Rdečega križa so trdili, da so begunci (enkrat sredi noči) že dobili hrano in da jim je ne morejo deliti še enkrat. Zato smo prosili, ali lahko delimo vsaj vodo, pa nam niso dovolili. Ob 15. uri ljudje še vedno niso dobili hrane. Tam, kjer je pipa, ljudje ne vedo, da je voda pitna. Zato jih je treba opozoriti tudi na to! V četrtek smo se organizirali tako, da smo prazne plastenke polnili z vodo in jih nosili med ljudi. Pipa, ki je v eni ogradi, je namreč tudi zunaj ograde (verjetno za policijo in vojsko), tako da smo lahko tudi mi dostopali do nje. Rdeči križ je bil ogorčen nad nami, češ kako jim verjamemo, da so lačni, če so prav vsi dobili hrano. Policija in vojska sta razmeroma korektni. Oboji vidijo, kaj se dogaja, in tudi zanje so razmere nesprijemljive. Nekaj policistov in vojakov se je drlo na ljudi, drugi pa so bili dokaj razumevajoči. Večkrat so prišli do nas s pozivom, naj že enkrat ukrepamo, ker so vendar v taborišču lačni in žejni otroci. Žal nismo mogli veliko narediti. V četrtek so tudi oni pomagali polniti plastenke z vodo.

Zelo problematično je razdruževanje družin. Če gre, recimo, član družine k zdravniku, ga potem vrnejo v drugo ogrado in ne omogočijo, da bi se vrnil k

svojim. Na to sem opozorila tudi medicinsko osebje, ki je reklo, da se tudi sami trudijo, da se to ne bi dogajalo. Pogosteje se je to dogajalo v četrtek. Tudi ponoči so nekaj žensk in otrok razvrstili posebej, fante in moške pa pustili zadaj, tako da se naslednji dan niso več našli. Medtem ko nam v četrtek policisti niso dovolili, da bi nekoga premestili iz ene ograde v drugo, smo to v petek lahko storili. Torej, če vam kdo pove, kje je njegova družina, se skušajte dogovoriti s policisti, da se jih združi. V petek so nam dovolili, da smo lahko družine pospremili od ene ograde v drugo. Prav tako so nas v petek pri pripravljanju transporta upoštevali in ljudi niso ločevali, ko so jih premeščali ali v vrstah pošiljali na avtobuse. Dovolili so nam tudi, da smo na avtobusih po mikrofону iskali pogrešane člane. Tudi policisti so pomagali nekaterim pri iskanju.

Tole je telefonska številka Rdečega križa, kjer naj bi prijavljali pogrešane člane: 031 469 064. V SMS napišite iskalca: njegovo ime, priimek in letnico rojstva (letnica je obvezna!); in koga išče: ime, priimek in letnico rojstva. Če imajo potne liste, jih slikajte in pošljite zraven. Pripišite še, od kod je bila njihova družina odpeljana. Ljudje so zelo veseli, če imate možnost odpreti *hotspot* na svojem telefonu. Tako se lahko prek svojih telefonov vključijo na splet in kontaktirajo z družino. Sama sem jim tudi posodila svoj telefon, da so prek aplikacije *whatsapp* kontaktirali domače.

Brežice, 22. oktobra 2015

Špela Breceljnik

Ljudi najprej pridržijo na državni meji v Rigoncah. Od tam gredo kakšen kilometer peš v skupinah po okoli tisoč ljudi do Dobove, kjer je nastal zasilni sprejemni center v stari tovarni Beti. Od tam naprej hodijo deset kilometrov oziroma štiri ure do taborišča v Brežicah. Skupino držijo tesno skupaj in je obkrožena z vojsko in policisti, vse skupaj spominja na čredo živine, ki jo ženejo naprej. Oblegajo jih novinarji, ki se ne zmenijo za prošnje ljudi, naj jih ne snemajo.

Taborišče v Brežicah je zgodba zase. S kolegico antropologinjo sva nekaj ur razvrščali stvari, ki so jih ljudje za begunce prinesli društvu Adra. Stvari je zelo veliko, škatle in vreče so natlačene po hodnikih in sobah v dveh nadstropjih. Po nekaj urah dela izveva, da škatel iz bližnjega skladišča do begunskega taborišča ne nosi nihče, ves dan jih ni nihče prevzel. Dve prostovoljki iz Francije in Portugalske sta na tem zbirnem mestu delali tri dni. Ko sta poskusili nekaj stvari sami odnesti beguncem v taborišče, ju je nekdo iz društva obtožil kraje, poklical policiste, sklical sestanek in jima prepovedal vstop v stavbo. S kolegico sva nato šli za vogal skladišča in zagledali velikansko ograjeno območje, razdeljeno na levi in desni del – oba dela je ločeval z ograjami postavljen koridor, kjer so na nekaj metrov stali vojaki v polni bojni opremi. Sprehodili sva se po koridorju, ljudje so vpili na pomoč. Na levi strani, kot pravijo, že dva dni

niso dobili nobene hrane, vode, oblačil ali česar koli drugega. Vso noč so sedeli ali stali v blatu, na mrazu. Otroci so bili lačni, premrazeni, bolni. Z njimi so tudi ženske v visoki nosečnosti in starejši ljudje. Ponujali so nama denar, naj jim greva kupiti hrano in vodo. Moški srednjih let je pristopil k meni in povedal, da je bil v Siriji odvetnik, da so njegovega otroka poškrpili s solzivcem in da ne more dobiti zdravniške pomoči. Nekateri povedo, da so njihove može ali žene, ki so bili pri zdravniku, prisilno odpeljali naprej v Avstrijo, čeprav so povedali, da imajo v taborišču še preostale družinske člane. Osebe na levi strani so bili pretežno Afganistanci; na njihovi strani ni bilo šotorov, ne zdravniške pomoči, ničesar. Nekateri družine so bile ločene znotraj taborišča. Ko sva šli mimo, so prosili, naj jim podava njihove male otroke čez ograjo. Policist se je takoj vmešal in rekel, da to ni dovoljeno. Desna stran, ki je imela dostop do odej, oblačil, zdravniških in higienskih pripomočkov, ni smela teh metati čez ograjo ljudem na levi strani. Pogovoriva se z najbližjim vojakom, ki pravi, da so njegovi ukazi samo, da naj tam stoji. Nima nikakršnih informacij in je ob dogajanju vidno prizadet. Nekateri policisti so se zelo trudili za ljudi, vendar je bilo potreb veliko več kot materiala, za katerega so imeli dovoljenje, da ga razdelijo.

Odideva do pisarne Rdečega križa in sporočiva, kaj sva izvedeli. Tam zaposlene gospe rečejo, da begunci lažejo, da so tja odpeljale že na kupe hrane. Vseeno jih prepričava in nekaj hrane naložimo ter odpeljemo do beguncev. Večkrat jim razloživa, do katerega dela taborišča hrana in druge potrebščine ne pridejo, a naju ne slišijo. Hrano vedno odpeljejo do najbližje visoke ograje, do desnega dela taborišča, kot da ne bi vedele, da je levi del popolnoma ločen.

Narezan kruh, trikotnike topljenega sira in mleko v malem tetrapaku dajejo v roke ljudi, ki se prerivajo ob ograji. Kdor se ne preriva, ne dobi hrane.

Vsi prostovoljci, ki boste morda še šli v zbirna taborišča, priskrbite si jopiče svojih organizacij, kajti čeprav sva danes lahko dobili akreditacijo na policijski postaji, ljudi, ki niso registrirani pri nobeni organizaciji, ne bodo več spuščali v taborišča.

Ne nasedajte zgodbam, ki so vzete iz konteksta. Danes je prišlo do incidenta med Iračani in Afganistanci, ki se je končal s poškodbo, povzročeno z nožem. Poročali so tudi o tem, da so begunci domnevno zažgali šotore. Danes sva jih s kolegico videli kuriti ogenj, da so se ob njem lahko pogreli. Obstaja upravičena domneva, da so enega od teh ognjev zakurili preblizu šotora in se je ta vnel. Begunci niso nasilni do nikogar, sploh pa ne do prostovoljcev, želijo si pogovora, razložili vam bodo svoje stiske.

Ponavljam, da je v skladišču v Brežicah zbranih resnično veliko stvari; če boste karkoli nosili na mejo, poskusite predati stvari neposredno ljudem čez ograjo, vendar vas bodo pri tem verjetno ustavili. Neumno pa je, da jih puščate humanitarnim organizacijam, ker ne pridejo do beguncev.

Dobova in Brežice, 22. oktobra 2105

Maja Žunič Fabjančič in Nina Jakovljenić

Skupaj se javiva na zbirno mesto Adre v Brežicah. Takoj naju prepeljejo v Dobovo, kjer je v zapuščeni tovarni Beti urejen zbirni center. Ob prihodu nas policist opozori, naj se čim hitreje umaknemo, ker prihaja nova skupina beguncev. Komaj se izkrcamo in si nadenemo brezrokavnike, že koordinatorka skliče šest prostovoljk, ki gremo pričakat prihajajočo skupino beguncev. Mudi se, zato nam kar med tekom na kratko pove: »Vsakemu kos kruha, jabolko, eno konzervo ter pollitrsko plastenko vode. Otroci dobijo kos topljenega sira in marmelado ali Viki kremo. Delajte čim bolj avtomatizirano, sicer vas bodo čustva premagala. Če boste dali komu več, za druge ne bo več dovolj.« Vstopimo v ogrado ob zapuščeni tovarni, kjer so ob vsaki strani vhoda postavljene po tri mize s hrano. »Punce, stojte za mizami, ne pred njimi. Hrano jim dajte v roke, da ne bodo sami jemali, ker potem bo nered,« nas svari poveljnik Civilne zaščite.

Begunci so tukaj. Na hitro jih pogledava, izčrpani so. Okoli nas fantje v oklepih naredijo kordon, v katerem se ljudje

(Foto: Maja Žunič Fabjančič)

razporedijo v dve vrsti, ki vstopata v ogrado ob tovarni, spotoma pa jim delimo hrano. Ozrem se čez hrbet. Vseповsod so policisti, skrbijo za red in varnost vseh, tudi nas. Družine pošiljajo na eno stran trate, moške, ki potujejo sami, na drugo. Pozneje se izkaže, da to ni naključje, družine bodo šle prve pod streho.

Delim konzerve, sir in marmelado. Veliko jih je, kar prihajajo in prihajajo. »Thank you, thank you so much ...« in prikloni, zahvale v jeziku, ki ga ne poznam. Sklanjam se v drobne otroške roke, tako premražene, da komaj držijo tisto malo marmelado. Oči se mi začnejo solziti, čustva odrinem stran. Sežem po sardinah. Vsakemu eno. Odrasli moški pokaže na marmelado. »Sorry, this is only for the children.« Prikima, da razume, nasmehne se. Nekateri bi goljufali, konzervo skrijejo in bi še eno. Hitre smo, zato se včasih zmotim in konzervo ponudim nekemu, ki jo je že dobil. Pokažejo mi, da so jo že dobili.

Nekatere družine, ki so že vstopile v zbirališče, pošiljajo otroke nazaj k nam, da bi jim dali še hrane. Ne smemo. Gospod iz Civilne zaščite vpije: »Ti so že dobili, drugi bodo ostali brez, na koncu boste delile samo še jabolka.« Ubogamo ga.

Reka ljudi presahne, bilo jih je okoli tisoč. Dobimo navodilo, naj se čim prej umaknemo. Policisti in Civilna zaščita nam pomagajo spraviti preostalo hrano, vzamemo tudi vse smeti, saj se bojijo, da bi begunci zanetili požar. Smeti so namreč edini vir ogrevanja na prostem. Ograjo zaprejo. Ljudje sedijo na golih tleh, nekateri imajo s seboj odeje, ki so edino, kar jih loči od mrzlih tal.

Stojiva pred ogrado. Mlada Sirijka me vpraša, ali je na voljo wi-fi. Približno sedemnajst let je stara, potuje s teto, ki jih ima kakih pet več. Rada bi poklicala starše, že nekaj dni jih ni slišala. Vzpostavljanje *hotspota* na telefonu ne uspe, dam ji telefon, kliče, vmes pojašnjuje, da je omrežje v Siriji slabo. Kliče prvič, kliče drugič, kliče tretjič. Potem mi nasmeh na obrazu pove, da je uspelo, sledijo besede baba, Slovenija ...

(Foto: Maja Žunič Fabjančič)

Po kake pol minute jo teta začne karati, naj prekine, in me opravičujoče gleda. »No problem,« se ji nasmehnem.

Gremo nazaj v nastanitveni center, kjer v industrijski hali na vlak čaka dvesto beguncev. Nekdo mora v bolnišnico, družino hočejo ločiti. Skrbi nas, kako se bodo našli.

Začnemo pospravljati veliko tovarniško halo, v kateri je približno tristo ležalnikov in jogijev. Drugi bodo spali na tleh. Nadenemo si rokavice in maske. Nekaj beguncev je ostalo, najverjetneje čakajo na svoje, večinoma vsi pomagajo pospravljati. Zavzeto odmikamo ležalnike, zračimo odeje, pometamo, polnimo vreče z uporabljenimi rjuhami.

(Foto: Maja Žunič Fabjančič)

Pripravimo nove ležalnike. Na vsakega položimo sivo odejo UNHCR. Večkrat uporabljeno. In svežo rjuho za enkratno uporabo. Štiriletna sirska deklica pomaga zlagati rjuhe. Neki deček pometa. Opazim, da je v hali samo ena pipa s

tekočo vodo. Ena pipa za tisoč ljudi. Pogoltnem cmok v grlu.

Starša z majhnim, dveletnim dečkom stojita ob delilnici oblek. Otrok je zgoraj oblečen samo v tanko trenirko brez spodnje majčke, tudi čevljev nima. Najdem mu topel otroški pajac svetlo zelene barve, dekliške škornje za dež in tople nogavičke. Kmalu se v novi opravi lovi z bratcem po hali. Od daleč se mi smeji.

Pospravimo dve tretjini hale, preostanek sledi, ko jo bodo zapustili zadnji

begunci iz te skupine. Če nekaj časa res odidejo na vlak. Hodijo mimo nas, pogosto je slišati: »Thank you so much!« in »Thank you very very much«.

Na horuk pospravimo še preostali del hale. Pride ekipa za deratizacijo, po odhodu vsake skupine prostore namreč razkužijo. Pršijo zadušljiv plin, nekaj ga prodre tudi v naše skladišče, še dobro, da imamo maske. Mali sirski deček v svetlo zelenem kombinezonu kašlja, plin ga draži, oče ga odnese na zrak. Vseeno je to za mala otroška pljuča preveč, začne bruhati. Ponudimo mu čaj, na srečo ni hujšega.

V enoti Rdečega križa so štirje bolničarji in prostovoljka. Tudi oni pomagajo, kjer lahko. Kadar nimajo drugega dela, pomagajo pospravljati. Iz skupine, ki čaka zunaj, pripeljejo obnemoglo gospo. Oče prinese dečka, ki je očitno vročičen, blede se mu. Kar dolgo je pri ekipi Rdečega križa. Potem gre spat na ležalnik. Še en oče z malo manjšim dečkom, mama govori za silo angleško. Že dva dni ne je in ne pije. Boli ga trebuh. Bruha. Najprej gre na stranišče, potem k Rdečemu križu. Dobi linex. Oče pobriše po tleh. Oče kaže na nogavičke. Mokre so. Čevlji tudi. Pogledam številko, 27 ima, tako kot moj sin. Odrinem to misel. Grem in poiščem tople nogavice ter dvojce škornje, prvi imajo številko 27, drugi 28, eni mu bodo že prav. Pomeri oboje. Tisti s številko 28 so za spoznanje bolj pisani, trdi, da v njih laže hodi. Z očetom nisva prepričana, a oče nima več energije, samo prikima. Drugi par vrnem v delilnico oblačil.

Dobimo informacijo, da naj bi begunci, ki čakajo na vstop v nastanitveni center, lahko odpotovali naprej že v nekaj urah. Pravijo, da zato ni smiselno, da bi jih spustili v center. Postopek čiščenja in deratizacije namreč traja slabi dve uri, kar pomeni, da bi naslednja skupina, ki prihaja iz Rigonc, morala še dodatno čakati na mrazu.

Vodja izmene uniformiranih policistov skliče prostovoljce Adre in ekipo Rdečega križa. Pove, da je vlak s tristo begunci pravkar odpeljal, medtem ko bodo družine prenočile v centru. Kdor bo imel srečo, bo lahko spal pod streho, preostali bodo ostali na mrazu.

Iz Brežic nenehno vozijo pakete s suho hrano, ki jih delajo tamkajšnji prostovoljci. Ti paketi marsikaj olajšajo, pospešijo razdeljevanje pomoči. Imamo kakih tisoč paketov. Vendar v Rigoncah trenutno čaka na vstop še 4000 ljudi. Paketov je torej samo za kako četrtno. Ne vemo, kdaj pridejo, in se pospešeno lotimo zlaganja paketov v prosojne vrečke. Kos kruha, kos topljenega sira, ribja konzerva, jabolko in Viki krema. Če ni drugega, je to paket za vso družino. Hrano dobijo enkrat na dan.

Koordinator dobi klic, da je samoorganizirana skupina Nemcev v našo bližino pripeljala tristo toplih obrokov. Zmaje z glavo, tukaj je tisoč ljudi, občutno premalo za vse. Ne morejo jih razdeliti samo nekaterim. Nemogoče je ločiti otroke od družin, ne gre. Naj poiščejo kakšno manjšo skupino. Ravno danes se je zgodil stampeo, ko sta dve prostovoljki čez ograjo delili cigarete.

Hala centra se medtem napolni, odločimo se, da bomo našo izmeno podaljšali, sicer naj bi delali od 16. do 24. ure. Z Majo greva pomagat v delilnico oblačil.

Dobiva stroga navodila, naj čevlje in oblačila deliva samo tistim, ki jih nimajo ali pa so ta mokra. Smo na eni strani ograje, begunci na drugi, pri vhodu pa policisti v oklepah nadzorujejo situacijo. Težko nama je zavračati prošnje po boljši, toplejši obutvi, a poskušava vztrajati. Tistim, ki so bos, ustrezava. Številke čevljev kažejo s prsti, nekaj jih govori angleško, prevajajo nama, kaj želijo drugi. Kažejo na roke, tistih nekaj razpoložljivih parov rokavic mimogrede poide. Nekaj se jih tudi izmišljuje. Ne bi teh hlač, raje bi druge. Bolj izkušen poljski prostovoljec jim zabrusi: »This is not a shop. Take it or leave it.« Z Majo se čedalje bolj spogledujeva, zdeluje naju. Oblačil in obutve je čedalje manj. Pride ženska, in mi govori »for the baby«, kaže na svoje noge. Sprašujem jo po starosti in reče »small«. Najdem žabice za velikost šestih mesecev, gestikulira, da želi še manjše. Začne me stiskati. Najdem jih in še tople hlačke za čez. Vesela je.

Teža dne postaja čedalje hujša. Z Majo je enako. Reši naju prostovoljec, ki naju je tudi pripeljal v zbirni center, vidi, da sva že na koncu z močmi. »Punci, gremo domov?« Prikimava, posloviva se od ekipe, vrneva brezrokavnika in kmalu smo pred zbirnim centrom Adre v Brežicah.

Ob dveh zjutraj še v skladišče zlagava iz avta stvari, ki jih je DRPD zbral v Novem mestu. Srečava prostovoljca iz popoldanske ekipe, pogovarjamo se, da je potrebna sistemska rešitev, NVO-ji preprosto ne zmorejo vsega. Poslovi se od naju in še reče, da bodo, če bodo mejo zaprli, ljudje začeli tukaj množično umirati. S to grenko mislijo se odpeljeva domov v Novo mesto. Pod vroč tuš in v toplo posteljo.

Dobova in Rigonce, popoldne 22. 10. 2015

Katarina Vučko

Moj prvi dan na terenu. Najprej se ustaviva v tovarni Beti v Dobovi, ki so jo začasno spremenili v sprejemni center za begunce. Dopoldne je v Rigoncah prišlo do prepira med begunci in nekdo je bil zaboden, a ob najinem prihodu je bilo že bolj mirno, zato se najprej ustaviva v Beti.

V tovarni Beti je prostora za približno tisoč ljudi. Ob najinem prihodu begunce ravno vodijo na bližnjo železniško postajo, od koder naj bi jih vlak odpeljal naprej v Šentilj. Ozračje je mirno, iz Beti begunce spuščajo v manjših skupinah, velikih za en vagon. Ko napolnijo en vagon, privedejo naslednjo skupino, in tako naprej. Tam so Adrini prostovoljci. Malo prej so pripeljali hrano, zdaj pa beguncem, ki odhajajo, delijo čaj. Nemške prostovoljke pripeljejo poln kombi oblačil. Razložimo ga, nato se začne sortiranje. Kmalu zatem pripelje vojaški tovornjak, poln mleka, piškotov in jabolk. Naredimo človeško verigo in razložimo še tovornjak.

Tovarna se je medtem izpraznila, zato odideva v Rigonce. Ko prideva na konec vasi, nama nasproti prihaja skupina 1500 beguncev, ki pešači proti Dobovi. Seveda v spremstvu policije – spredaj vrsta robocopov, zadaj vrsta robocopov, ob strani

v kolone razporejeni robocopi in policisti na konjih. Begunci so utrujeni, nekateri umikajo pogled, nekateri naju pozdravljajo, otroci mahajo in se nama smejijo, smehljava se in jim mahava nazaj. Kako čuden občutek, smehljaš se in mahaš, srce pa se ti lomi ob pogledu na ljudi, ki jih vodijo iz ene ograde v drugo.

Begunci odidejo, ostane le travnik, polkrožno zamejen s trakom STOP POLICIJA, policisti, vojaki, njihovi oklepniki in helikopter, ki kroži nad njimi. In dva reševalca Rdečega križa. Izveva, da v kratkem pride nova skupina 1500 ljudi. V zamejenem

(Foto: Matej Pušnik)

prostoru je nekaj dixijev in cisterna vode, ki so jo tisti dan pripeljali gasilci, da so begunci s svojimi plastenkami prihajali po vodo. Prej niti vode ni bilo.

Medtem ko čakamo na novo skupino, iz hiš pridejo okoliški prebivalci, stojijo ob cesti, se pomenkujejo in opazujejo. Tam je tudi skupina čeških prostovoljcev, ki želi kuhati čaj, a jim policija ne dovoli dostopa. Začne me skrbeti, saj se mračni, postaja čedalje hladnejši, prejšnja skupina je na travniku čakala sedem ur, tu pa ni nobenih humanitarnih organizacij, nobene hrane, nič toplega, nobenih odevj. Vprašam, kako bi se lahko kaj od tega zagotovilo.

Humanitarne organizacije vse odgovorijo, da v Rigoncah ne zagotavljajo pomoči, ker policija ne dovoli. Odgovor policije je 'varnost' – na travniku je distribucija težava, lahko pride do stampeda, če je samo ena razdelilna točka (no, stampeda na tisto eno cisterno vode ni bilo), problem je, če ni zadostne količine, spet lahko pride do stampeda. Dovolj lahko le Policijska uprava Brežice, tam pa ni bilo mogoče najti nikogar, ki bi odredil dovoljenje. Tako odpadejo tudi češki prostovoljci in njihov čaj, pa čeprav so tam in imajo kar nekaj velikih loncev za pripravo čaja. Slišim, da so dopoldne med begunce razdelili kruh. Kako je to bilo mogoče? Potem ko so po urah čakanja ljudje postali nemirni, ko je izbruhnil prepir in ko je bil nekdo zaboden, je policija popustila in jih pomirila tako, da je dovolila razdeliti kruh, ki ga je pripeljala tamkajšnja pekarna. Torej je treba ljudi pustiti čakati in stradati do točke, ko jim popustijo živci. Da bi humano dovolili vsaj osnovno oskrbo, še preden pride do nemira, pa ne pride v poštev.

Od daleč vidiva skupino beguncev, ki se približuje s hrvaške strani. Hodijo v koloni in prispejo do ograje, kjer jih pričakajo robocopi. Moški na čelu kolone želi spregovoriti z enim od policistov, ta pa mu nakaže, naj se ustavi. Pozneje se izkaže, da se je na Hrvaškem ločil od družine. Ko pridejo do ograje, molče sedejo na tla.

Nato posamezniki iščejo svoje družine, od katerih so bili ločeni na poti, starši tožijo, da so otroci lačni, prosijo, naj jih pustijo naprej, saj se njihovi otroci ne počutijo dobro, moški prosi, naj se za njegovo mamo zagotovi invalidski voziček, saj je ta, ki ga ima, polomljen. Neki ženski postane slabo, k njej gresta reševalca, slabo je prehranjena in dehidrirana, poleg tega doji. O ločenih družinah obveščava RFL (*Restoring Family Links*) enoto Rdečega križa, ki je pristojna za iskanje pogrešanih družinskih članov. Iskreno, brez prevelikega upanja na uspeh.

Po približno dveh urah policija prek prevajalcev skupino obvesti, da bodo šli naprej in da naj se zvrstijo v kolono. Potem se nekaj časa ne zgodi nič. Medtem k nama policist pripelje majhno deklico, naj jo peljeva lulat. Boji se, ne razume naju, zato pokličeva prevajalca, da jo pomiri. Ravno v tistem se množica začne pomikati naprej, vse se dogaja zelo hitro, temno je in ustrašiva se, da dekličine družine ne bova našli. Na srečo jo oče počaka ob strani in nekoliko si oddahneva.

Domnevava, da bo skupina pešačila do Dobove, kar je relativno blizu, nato se izkaže, da bodo odšli v Brežice, kar pomeni dobro uro hoje v temi. Ko se že voziva proti Ljubljani, dobim klic RFL enote Rdečega križa, na poti od Rigonc do Brežic so se izgubile tri majhne deklice, vse stare manj kot deset let. Misel na tri otroke, izgubljene v temi, me za trenutek ohromi. Policija je že obveščena, a ker smo bili že prej v stiku, vprašajo še mene, ali morda vem, na koga se še obrniti. Pokličem naokoli, tudi tiste, ki so bili čez dan v Brežicah, in izvem, da je v Brežicah zelo kaotično in da se družine pogosto ločijo tudi znotraj centra. Močno upam, da se je zgodilo to. Kličem Rdeči križ, naj vzame prevajalce in megafon in obvešča ljudi, da se iščejo tri punčke. Da bi jih le našli. Pozno zvečer pridem domov, do jutra ne morem zaspati.

O maskah in rokavicah: Šentilj, 23. oktobra 2015

Nina Kozinc

Prostovoljenja v slovenskih taboriščih za begunce sem se udeležila dvakrat: v Šentilju in Dobovi v opuščeni tovarni Beti. Ker dogajanje z begunci dojemam najprej kot politično vprašanje, ki povzroča humanitarno begunsko krizo, je bil prvi motiv za prostovoljenje monitoring razmer v taboriščih in ugotavljanje režima v njih z opazovanjem in v komunikaciji z begunci. Že ob prvem, septembrskem, prihodu beguncev v Slovenijo sem razumela, da bo pri upravljanju z njimi država ubrala represivno pot zastraševanja z robokopi, policijskimi psi, helikopterji, ograjami, s sejanjem nelagodja med prebivalstvo, neinformiranjem beguncev in njihovim popolnim ločevanjem od vsakdanjega poteka življenja v državi zato, da smo bili lahko soočeni s poplavo moralne panike. Drugi motiv pa je bil, da je bilo prostovoljenje edina pot za stik z ljudmi na begu.

Tako kot vsakemu drugemu prostovoljcu so tudi meni ob registraciji za pro-

stovoljko v Šentilju dali rokavice in zaščitno masko ter me poučili, da ju moram ves čas nositi zaradi varnosti pred okužbo z nalezljivimi boleznimi. Kot vir okužbe so navajali begunce. Takoj sem oboje spravila v žep, ker gre za znani mehanizem stigmatizacije ljudi, s katerim se plaši prebivalstvo zaradi domnevne ogroženosti zdravja in je le eden v vrsti domnevnih razlogov za segregacijo beguncev. Toda ko sem pozneje delila hrano, sem rokavice uporabila zato, ker sem pred tem zlagala škatle in obleke, tekoče vode, s katero bi si umila roke, pa ni bilo. Narezanega kruha ne prijemam in deliš ljudem z umazanimi rokami. Masko je tisti dan kljub večkratnim opozorilom ostala v žepu.

V Šentilju so bile razmere dokaj mirne. Kot prostovoljko Slovenske filantropije so me dodelili v brigado za razdeljevanje hrane v jedilnici pod vodstvom Rdečega križa. Jedilnica je bila v enem od velikih šotorov, v njej so bile postavljene mize in klopi, pult za razdeljevanje hrane pa je stal na nasprotni strani vhoda, skozi katero so vstopali v jedilnico begunci. »Šef« skupine je bil nekoliko nevrotičen moški, ki je s sitnim glasom, ki je mestoma prehajal v falzet, opozarjal, če je tekoči trak zgubil ritem, ker je kakšna prostovoljka ohromila verigo razdeljevanja: »Hitreje, hitreje, kaaj se obirate!« Načrtovano je bilo, da razdeljevanje poteka kot v prizorih filma Charlieja Chaplina *Moderni časi*, le da nam je ritem namesto stroja narekoval »šef«. In kot je pogosto v naših krajih, je bil »šef« edini moški v tej nenavadni brigadi, ki smo jo sestavljale dve lezbijki, tri nune (šolske sestre), upokojenka in jaz.

Begunci so ob 9. uri dobili za zajtrk pollitrsko plastenko vode, konzervo rib, pašteto, otroci marmelado ali viki kremo, dva kosa kruha, 2 dl mleka in jabolko. Za kosilo ob 13. uri smo razdeljevali topli obrok (dva mesna, bojda halal, čufta z omako, dva kosa kruha in voda), ki ga je pripeljala vojska. Videti je bilo, da je bila večina beguncev prijetno presenečena nad toplim obrokom in se je iskreno zahvaljevala zanj. V tem primeru je imela vojska smiselno nalogo in jo je dobro izpolnila.

Ko smo razdeljevali kosilo, je za nami vsem na očeh stala skladovnica mleka in jabolk. Morda zato, ker edina nisem nosila maske, so k meni začele prihajati mame in mali otroci ter me spraševati za jabolko in mleko, kar sem jim skrivaj podajala, in motila ritem razdeljevanja, poleg tega je pred mano stalo nekaj malčkov. Ko je »šef« to opazil, je s stisnjenim grlom rekel, da nimamo dovolj jabolk in mleka, jaz pa, da je v skladišču polno obojega in da je za mano vsaj 300 kg jabolk in nekaj kubikov zapakiranega mleka; nato se je v prerekanje vključila ena od nun – ki je očitno videla gozd, jaz pa samo drevesa –, in rekla, da veliko beguncev še prihaja, in jaz njej nazaj, da gre za otroke, da nimam kamna, ampak srce (se oproščam za to patetiko) in da RS ne bo obubožala zaradi nekaj litrov mleka in gajbe jabolk. Ko ni zaleglo, je »šef« ustavil tekoči trak, prišel k meni in me vprašal, zakaj nimam maske na ustih; izgovorila sem se, da se mi je strgala, v tistem pa je med mano in pult na eni strani ter pred otroke na drugi strani pulta stopila nuna z rokami v bokih in otrokom rekla: »No apl, no milk, go!« Nekaj duha iz filmov *Sestre Magdalenke* ali *Philomena* je bilo čutiti tej neomajni gesti. »Šef« me je premestil bliže k sebi, pozabil na mojo masko, na moje mesto je stopila nuna, tekoči trak se je vklopil in njihov

problem je bil rešen. Ko je zmanjkalo čuft, so jedilnico preprosto zaprli, čeprav niso vsi dobili hrane. Moj predlog, da ljudem, ki niso dobili kosila, razdelimo suhi obrok hrane, ni prišel v poštev. Jedilnica se je spet odprla točno ob 19. uri, ko smo razdeljevali suhi obrok (mleko, kruh, topljeni sir, konzerva sardin, voda).

V času med kosilom in večerjo sem šla v gostilno ob stari cesti, ki vodi na mejni prehod, kjer smo imeli prostovoljci, vojska in policija brezplačno malico. V njej je bilo polno vojakov s šmajserji, obešenimi čez stole, ki so sredi popoldneva že veselo pili pivo. Medtem je do taborišča v vrsti prišla nova skupina ljudi, ki so jo postavili v vrsto za registracijo, nato v vrsto pred vhodom v taborišče, pa v vrsto za nastanitev v šotor, spet v vrsto pred razdelilnico oblek in nazadnje še v vrsto za vstop v jedilnico, da jih pred pultom za razdeljevanje hrane znova postavijo v vrsto – vse pod skrbnim nadzorom policije v opremi za spopad z množico in oborožene vojske. To nenehno vrstenje beguncev se verjetno kot jara kača vleče po balkanski poti vse do Nemčije. Iz teh vrst sem za trenutek rešila muk nekaj ljudi, da so smeli na stranišče, dve družini z bolnima otrokoma sem odpeljala k zdravniku, ker nisem hotela, da jih ločijo (kar tisti dan ni bilo težko, ker smo vsi gledali obupano mamo, ki je izgubila tri male deklice) ... V skladišču sem ukradla nekaj litrov mleka, za katero so me prosile mame, begala naokoli in iskala vložke ... Nato sem se vrnila v jedilnico in pomagala razdeliti še večerjo. Razdeljevalnico oblek, ki je bila v manjšem šotoru ob jedilnici, so zaprli ob 18. uri, čeprav so okoli 20. ure pripeljali avtobuse družin z majhnimi otroki, pozneje pa še vlak ljudi.

Tabor v Šentilju je navzven videti kot industrija za pošiljanje ljudi v Avstrijo. Popolnoma depersonalizirane ljudi, spremenjene v eno samo množico, nadzorujejo in zagrajujejo dobesedno na vsakem koraku v intervencijsko opremo oblečeni policisti, vojaki z avtomatskimi puškami, humanitarne organizacije in prostodušni prosto-/dobro-voljci pa poskrbijo, da sistem teče – kakšno obilje bedastoč, nesmiselnega dela, slabe organizacije, potrate energije in časa prihaja s te strani. Zakaj obvezna nošnja zaščitnih mask na vsakem koraku; in vztrajno priganjanje prosto-/dobro-voljcev, ta stres med razdeljevanjem hrane »množici« – potem ko več ur ali celo dni potrpežljivo čaka na vlakih, avtobusih, v vrstah, pred mejami –, zaradi katerega je malo priložnosti, da sploh pogledaš posamezniku v oči. Da ne bi v njem, ali pa drug v drugem, uzrli človeškega bitja? Zakaj so problem, recimo, jabolka in mleko, ne pa množica vojakov in policistov, ki so plačani za to, da si ne tako redki cele dneve vrtajo po nosu – minister za javno upravo navaja, da policisti prejmejo 65-odstotni dodatek k plači? Pogovori s *stuffom* (RK, Karitas, vojska, Civilna zaščita, prostovoljci) so večkrat, vendar še zdaleč ne pri vseh, razkrili bedo ponotranjene systemske ksenofobije, ki se je udobno ulegla v zaznavo ljudi. (Izjava dneva pripada vojaku: Oni morajo krasti, ker jih tako uči njihova vera.)

Ko sem odhajala iz Šentilja nisem vedela, da odhajam iz begunskega taborišča kategorije deluxe v vseh pogledih.

Rigonce in Sotla, 23. oktobra ter Brežice in Dobova, 24. oktobra 2015

Sarah Lunaček

Na hrvaški strani se vlak ustavi eno postajo pred Harmico. Zdi se mi, da se tej postaji reče Sotla. Ko se peljete proti Harmici, je kakšen kilometer prej manjša bencinska črpalka, kmalu za njo prvi odcep levo, od koder se že vidi proga. Od tam gredo begunci v spremstvu hrvaške policije in nekaj oseb UNHCR takoj peš proti mostičku čez mejo, tj. približno kilometer in pol. Na slovenski strani je še približno 800 metrov čez njive do travnika v Rigoncah, ki je obdan z oklepniki, vojsko in policijo. Tam je samo nekaj stranišč in po potrebi pokličejo rešilca. Dokler je bilo svetlo, so dovolili, da so ljudje hodili nazaj po odeje, ki so jih odvrgli na poti, in po les za ogenj. Precej ljudi gre naprej k ograji iz traku, kjer stoji policija in tanki, da bi šli čim prej naprej. Ko sem to opazila, sem jim šla povedat, naj raje počivajo, ker bodo morali naprej peš, in jim posredovala še druge informacije. Potem sem šla v vas po toplo vodo za dojenčka mimo policistov, ki so me spustili nazaj med ljudi za ograjo, nisem pa jih mogla prepričati, da bi lahko delili obleke, ki jih je pripeljala neka skupina. Lahko sem odnesla le eno odejo. Ljudje so sedeli ob ognjih in počivali, nekateri so spali zaviti v odeje. Ljudje spustijo naprej šele, ko z vlaka na travnik prispe nova skupina.

Ko so ljudi preganjali naprej, je že čakala pravkar prispela skupina, zato so hoteli zelo hitro sprazniti našo bazo. Ostalo je precej odej, upam, da jih je uporabila naslednja skupina. Skupaj z begunci smo šli do taborišča v Brežicah, saj so v petek pozno zvečer tja še vedno gnali ljudi peš. Policija je peljala le tiste, za katere se je že na začetku videlo, da ne morejo, fantka z berglami in nogo v mavcu, na primer, družina je morala peš. Pot je le ponekod in po nekaj kilometrih dostopna z vozili, kar pomeni, da sploh ni bilo mogoče pobrati obnemoglih, še zlasti v zadnjem delu, ko pot vodi čez njive in po nasipu, pred Brežicami pod mostom in nazaj na cesto po blatni strmini. Resnično daleč je, dvanajst kilometrov, hodili smo štiri ure in pol. Otroci so bili

(Foto: Matej Pušnik)

zaspani in utrujeni, jokali so, nemogoče je bilo vse nositi, saj je bilo veliko mlajših otrok, nositi je bilo treba prtljago, hudo je bilo tudi za stare in bolne. Nemogoče je, da na tej poti ne bi odvrgli odej. Ob poti obnemogle družine posedajo, a policisti jih ženejo naprej, »go, go!«, a vsaj nasilni niso.

Po tej kalvariji je bil cilj še hujši horor. Nagnali so jih v tretji del taborišča v Brežicah, kjer je bila taka gneča, da ni bilo mogoče niti sestiti. To pomeni, da ure po tem, ko so nosili spečega otroka, niso imeli možnosti, da bi ga odložili in dali spat na ravno podlago. Videti je, da so tam potem čakali zelo dolgo in da niso dobili niti vode, tudi odej je bilo malo ...

V Brežicah je bila Agata iz Poljske, ki je poročala, da niso delili niti vode. Prostovoljci so si izbrili, da so lahko ljudem polnili vodo v prazne plastenke. Odeje so delili le omejeno. Pristojni se nenehno bojijo, da bi prišlo do prerivanja, zato raje ne delijo ničesar, puščajo ljudi lačne, žejne in premražene. Adra trdi, da delijo obleke, prostovoljke, ki delajo tam, vidijo, da jih ne.

Takšno ravnanje z ljudmi je grozljivo, ogabno in sramotno; gotovo ne gre le za slabo organizacijo, temveč za pomanjkanje politične volje. Zakaj ljudi ne pripeljejo z vlaki do Dobove in v druge centre, saj niso vsi polni (npr. Logatec, Ljubljana, Celje ...). Že zdaj je katastrofalno, kaj šele, če bo spet dež! Nujno moramo izvajati pritisk, da uredijo prostor in streho in prevoz! Politiki in mediji so polni varnostnega diskurza, premalo je pritiska.

Kolega je bil v Dobovi; tam je bilo veliko ljudi zunaj, postavili so še en velikanski šotor, ponoči tam ni bil nihče zunaj. Hala tovarne Beti, kjer so namestili ljudi, je premalo zračna. V spremstvu vojske so skupaj z Nemci iz *Noborder kitchen* prišli v nekdanjo tovarno Beti, zaradi vojske se niso mogli veliko pogovarjati z ljudmi.

V Rigoncah so domačini razdeljeni, prva hiša je v redu, in tista, kjer so Nemci postavili šotor s kuhinjo, dali so jim tudi zelenjavo. Hrane v Rigoncah v petek niso dovolili deliti, zato so se odpeljali na hrvaško stran, Italijani pa v Središče ob Dravi. Zdaj Nemci poskušajo deliti hrano na slovenski strani, ne vem, ali na travniku, kjer bi bilo najlažje, če bi policija dovolila, kajti na pešpoti v Brežice je zelo težko jesti.

Na hrvaški strani smo v soboto srečali madžarsko skupino, ki je noč pred tem razdelila obleke in 300 obrokov. S hrvaško policijo so se dogovorili, da lahko delijo obleke ob poti in pred mostičkom. Imeli so probleme, ker so imeli več oblek, kot jih bodo lahko razdelili. V Zaprešiču učiteljica Božica deli čaj in je pripravljena pomagati tudi drugače, a je na voljo le konec tedna. Odnos policije je zelo odvisen od izmene in od potrpljenja.

Če greste na hrvaško stran, razmislite, kako bo z avtom, če ostane v Sotli, čez Rigonce nas peš niso spustili nazaj na Hrvaško. Bliže je še prehod Rakovnik, kjer je treba preveriti režim.

Rigonce, nedelja, 25. oktobra 2015

D. je sporočil, da so se za nedeljo s policijo dogovorili za deljenje vode in infor-

macij v Rigoncah na travniku. Veliko je odvisno od izmene in od potrpljenja pri komunikaciji s policijo. Kadar se uspe, da se dogovorijo za dostop in razdeljevanje stvari, jih je veliko bolje deliti zadaj in ne pri sprednji ograji, ker je tam manj gneče. Dober odziv je imela tudi prošnja tistim migrantom, ki imajo več moči, da pomagajo.

Zapiski s terena, Dobova, 28. oktobra 2015

Andreja Potočnik

Pogovarjam se s skupino Iračanov. Opazim, da ima eden od njih berglo, zato ga vprašam, kaj je narobe. Pokaže mi nogo, ki je popolnoma otečena in črna. Pove mi, da ga je pretepla grška policija. Pokličemo zdravnika. Po pregledu pri edini zdravnici v taboru ga odpeljejo z rešilcem. Ko ga odpeljejo iz ograde, vsi begunci ploskajo. Preverim v brežiški bolnišnici, kjer mi v sprejemni povedo, da je bil oskrbljen in vrnjen v Dobovo.

Dobova je razdeljena na tri dele. Dva zunanja dela in hala v nekdanji tovarni Beti. Ljudje v enem od zunanjih delov že en dan čakajo na vlak. Vsi so že registrirani (pokazali so mi papirje, imajo pravico zadrževanja v Sloveniji do aprila 2016). Policistom pokažem papirje in jih vprašam, zakaj ne smejo oditi. Odrvnejo mi, da ne vedo.

V drugem delu zunanjega kampa ljudje še niso registrirani. Stanje je katastrofalno. Ženska mi pove, da že 24 ur ni šla na stranišče, ker je tam le nekaj kemičnih stranišč, ki ves ta čas še niso bila očiščena. Ljudje nam govorijo, da niso vsi preživeli noči. Moški mi trdi, da sta umrla dva otroka. Sprašujejo (tudi v vroči jezi) me, kdaj bodo odšli. Nekateri prosijo za humanitarno pomoč, nekateri jo zavračajo. Veliko jih joka in nas sprašuje, zakaj za nas niso ljudje in zakaj jih obravnavamo kot kriminalce. Povedo mi, da že šest do deset dni nimajo dostopa do elektrike, zato nikomur ne deluje telefon. Približno sedmim osebam posodim telefon, da pokličejo v Irak, Iran, Afganistan in sorodnike v Evropi. Ljudje sprašujejo po hrani, čevljih, hlačah itd. Povem jim, da nimam nič s policijo, vojsko, humanitarnimi organizacijami, tem taborom. Nekdo me vpraša, ali sem turistka. Razložim jim, da sem tam zato ker hočem, da ta ograja pade, ker bi vsakega od njih vzela na svoj dom. Ker me je popolnoma sram, da se to dogaja. Po takih besedah se umirijo in se pogovarjajo z menoj kot s prijateljico. Kar nekaj minut govorim s fantom, ki mi pove, da je star 18 let in sam potuje z 12 let starim bratom. Govori tekoče angleško, bolj kot jaz. Pove mi, da so starši ostali v Afganistanu. Želi v Švico, kjer bi rad študiral medicino. Skozi pripoved se zlomi, začne jokati in prositi najbližjega policista, naj ga ustrelji, saj je ta tabor strašnejši od smrti. To večkrat ponovi. Policist se približa in mu pove, da ga nikoli ne bi ustrelil. Začne se pogovarjati z njim. Vpraša ga, od kod je, koliko časa je potoval do sem, kje je bilo najhuje, itd. Fant se umiri. Policistu razloži, da

je zbežal od vojne, vendar mu je tukaj tako hudo, da ne ve, ali še hoče živeti. Dam mu telefon, da pokliče družino. Potem mu je malo laže. Dam mu tudi SIM-kartico. Reče mi, da me ne bo nikoli pozabil, in me prosi, da si izmenjava telefonski številki. Večina ljudi mi razlaga, da sta Srbija in Hrvaška raj v primerjavi s Slovenijo. Ljudem razložim, naj vseeno razmislijo, ali bi zaprosili za azil v državah, kjer še ni veliko prosilcev, saj jih bodo države s tisoči prošenj verjetno sčasoma začele pošiljati nazaj, še zlasti če niso iz Sirije. Prinesem kopije papirjev za azilni postopek v Sloveniji. Poidejo v dveh minutah. Ljudje jih tudi res preberejo. Ko jih zmanjka, še prosijo zanje. Obljubim jim, da jih bomo v naslednjih dneh še dostavili. Kar nekaj ljudi mi pove, da jim je že vseeno, kam gredo, samo da se rešijo iz tega »pekla«. V več kot desetih urah, ko smo bili tam, je bila edina hrana in materialna pomoč tista, ki smo jo razdelili mi ...

Pozivam vas, da se organiziramo za stalno prisotnost v tem taboru. Ko smo odhajali, so nas tudi policisti podprli in spodbujali, naj ostanemo, čeprav smo podprli jutranji »protest« beguncev, ki so ob ogrado postavljali panoje in glasno skandirali. Mislim, da jim, kljub popolnoma katastrofalnim okoliščinam na robu preživetja, besede in simbolna dejanja včasih pomenijo več kot humanitarna pomoč, saj jih opogumijo in jim vrnejo občutek, da so ljudje. Moj predlog močne simbolne akcije bi bil, da prostovoljci, ki prispejo tja ponoči, na tla ob ograji pogrnejo odeje, se uležejo ob ograjo in preživijo noč na isti način kot oni na drugi strani ograje. Taka dejanja jim namreč vlivajo voljo za nadaljnji boj in jim vračajo človečnost. Poslovala sem se z besedami, naj ostanejo močni in naj bodo še naprej bojevniki, tako kot do zdaj. Rekli so, da me ne bodo nikoli pozabili.

Režim sprejemanja beguncev v Brežicah, 29. oktobra 2015

Majda Hrženjak

Tukaj opisujem režim sprejemanja beguncev v Sloveniji, kot sem ga doživela v 'sprejemnem centru' v Brežicah, ki je bil vzpostavljen okoli policijske postaje Brežice, umaknjen od prebivalstva in vsakdanjega življenja kraja. Zaradi prisilnega zadrževanja izmučenih ljudi v nečloveških razmerah je center spominjal na taborišče, zato bom v nadaljevanju uporabljala ta termin. Vključena sem bila kot prostovoljka Slovenske filantropije, kar je bil pogoj, da sem do taborišča sploh imela dostop. Ob prihodu se je bilo treba pri policiji dvakrat registrirati in pridobiti dve izkaznici.

Shematično lahko sprejem beguncev v taborišču Brežice razdelimo na registracijo in discipliniranje beguncev, zagotavljanje varnosti prebivalstva in oskrbo. Organizacija taborišča je bila povsem podrejena registraciji in discipliniranju beguncev ter varnosti prebivalstva. Taborišče je bilo razdeljeno na dva dela. Na

eni strani so v velikih zaprtih ogradah z malo večjimi šotori zadrževali ljudi, ki še niso bili registrirani. Ograde so bile postavljene na blatnih poljih, po tleh je bilo vse polno smeti, okoli ograd se je širil smrad. Stranišč in košev za odpadke ni bilo videti. Nekateri begunci so bili med čakanjem na registracijo in prevoz že dva dni in dve noči zaprti v ogradah. Tiste dni je bila temperatura ponoči okoli 0 stopinj, zjutraj in dopoldne je bila gosta megla, čez dan je deževalo. Begunci so se zadrževali zunaj in v šotorih, se naslanjali na ograje, sedeli in ležali na tleh v blatu. Z odejami in smetmi so kurili ognje, da bi se ogreli in posušili, sedeč v blatu so družine z majhnimi otroki pojedle obrok, ki jim ga je dostavila mednarodna organizacija prostovoljcev. Prostovoljci Rdečega križa pri neregistriranih beguncih niso bili prisotni. Med ljudmi so bili ostareli, invalidi, dojenčki, veliko malih otrok. Iz ograde begunci niso smeli iti, razen ob zdravstvenih zapletih, vstop v ogrado za prostovoljce je bil mogoč samo ob strogih varnostnih ukrepih pri delitvi hrane in zdravstvenih zapletih. Vsak, ki sem ga vprašala o številu ljudi, zaprtih v ogradi, je dal drugačno informacijo, številke so segale od 600 do 1500, moja ocena je bila okoli 300. To je dokaz, da so ocene o številu beguncev, ki prečkajo Slovenijo, zelo dvomljive in potencialno sredstva manipulacije javnosti. Ob ogradah so bili postavljeni vojaki v polni bojni opremi, vključno s črnimi maskami čez obraz, poleg njih so stali policisti, tudi ti v polni bojni opremi. Kot je bilo opaziti, funkcija policije in vojske ni humanitarna v smislu pomoči beguncem, temveč izključno varnostna in disciplinirajoča: zastraševanje s polno bojno opremo, interveniranje ob morebitnih nemirih v ogradi, vzpostavljanje reda in varnosti pri razdeljevanju hrane ter varovanje prebivalstva. Na travniku poleg ograde je bilo še več vojakov, prisotni so bili tudi gasilci. Ko je bilo v nekem trenutku začutiti vonj po plastiki, sem od skupine policistov zaslišala komentar, izrečen v posmehljivem tonu: »Zmanjkalo jim je dek, zato kurijo čevlje.«

Na drugi strani taborišča, v garaži brežiške policije, so bili zaprti že registrirani begunci, ki so ure dolgo potrpežljivo čakali na prevoz do naslednjega mejnega taborišča. V garaži so bili drug ob drugem postavljeni ležalniki, na vsakem dve odeji, na voljo sta bili dve kemični stranišči, vojska v tem delu ni bila prisotna. Tudi na strani že registriranih so kovinske ograje strogo ločevale begunce od nebeguncev (policistov in prostovoljcev, ki so vsi nosili maske proti okužbi). Dokler so bili v prostoru begunci, prostovoljci nismo smeli vstopati za ograjo, vzpostavljanje stika z begunci je bilo na splošno nezaželeno in razumljeno kot potencialna grožnja varnosti. Šele ko je policija ob spremstvu do zob oborožene vojske izmučene ljudi pospremila na avtobuse in smo prostovoljci začeli čistiti garažo, sem videla, v kašnem prostoru so bili zaprti. Neznosno je smrdelo. Sama nisem nosila maske, a ko sem sodelovala pri čiščenju, sem si jo morala nadeti. Ležalniki so bili med kupi smeti, odpadkov hrane, uporabljenimi pleniacami, mokrimi oblekami in premočenimi odejami. To je logična posledica tega, da je na zelo majhnem prostoru dlje časa zaprtih veliko število ljudi brez ustrezne sanitarne oskrbe, košev za smeti, tekoče vode, zadostnega števila stranišč.

Po čiščenju je policija prostor pripravila za varnostni pregled in registracijo nove skupine beguncev, ki so jih iz ograde v kolonah vodili v prostor za registrirane. Ljudje so bili veseli, da so se končno premaknili iz ograde, hkrati pa so se nekateri znašli v hudi stiski, ker je del družine še vedno ostal v ogradi in jim policija ni dovolila, da bi šli skupaj. Ena skupina beguncev se je zelo vznemirila, ker je v ogradi ostal invalidni oče, ki ni mogel sam hoditi. Policistka za to ni imela posluha in se je drla beguncem v glavo: »Go! Go! Move! Move!« Begunci so šli najprej v koloni skozi varnostno kontrolo, kjer so vsakemu posebej natančno pregledali vsako polivinilasto vrečko ali torbo, ki jo je še imel pri sebi. V času, ko sem bila tam, je bil ob varnostnem pregledu prisoten prevajalec. Potem so jih usmerili v pisarno za registracijo, kjer so jim izdali odločbo o zadrževanju (po tej odločbi bi načeloma imeli pravico do prostega gibanja), nakar so jih zaprli v prostor za registrirane. Šele tam jim je bil omogočen dostop do nove obutve in oblačil, ki so bila po več urah in dnevih stanja na prostem ter sedenja in spanja v blatu, dežju, megli premočena, umazana in razpadajoča.

Ker sem bila registrirana kot prostovoljka, sem bila dodeljena v ekipo Rdečega križa, ki je v taborišču Brežice vodil oskrbo beguncev. V skupini prostovoljcev je bilo 14 oseb, razen dveh prostovoljk iz Karitas sva bila s kolegom edina 'zunanja' prostovoljca. Vodja skupine si je nadvse prizadeval skupino obdržati v nenehni aktivnosti z deli, ki jim večinoma nismo videli pravega smisla: sortiranje in zlaganje že sortiranih in zloženih nepreglednih kupov oblačil, prelaganje oblačil iz enega prostora v oddaljen zabojnik, prej odstranitev paketov vode iz tega istega zabojnika v drug, od taborišča še bolj oddaljen zabojnik, in podobno. Pozneje, ko so prišle nove skupine ljudi za registracijo, smo morali isto vodo in oblačila, ki smo jih prej odstranjevali iz prostora za registrirane, nositi nazaj. Tako smo imeli vedno dovolj dela s stvarmi in nič možnosti za delo z begunci in oskrbovanje njihovih potreb.

V taborišču je bil en zabojnik in pol toplih oblačil za begunce. Ko je prišla nova skupina v namestitev za registrirane, so ljudje prosili za obleko in obutev. Nekateri otroci so bili bos, eden je bil v natikačih brez nogavic, drugi v teniskah brez vezalk, dojenčki v povsem mokrih oblačilih ... Ljudje si niso smeli sami izbrati oblačil, ki so jih potrebovali, zaprti so bili za ograjo in so kazali na svoje kose oblačil, da so sporočili, kaj potrebujejo. Z dvema prostovoljkama smo začele razdeljevati oblačila, nakar so nas druge prostovoljke opozorile, da dokler 'šef' ne dovoli, ne smemo ničesar razdeljevati, hkrati pa je tudi policist začel vpiti na nas, naj odstranimo obleke. Odnesele smo jih v drug prostor in delile naprej, a ker smo prej morali oblačila shraniti v oddaljen zabojnik, je bilo pri roki bolj malo zaloge. Ko je prišel vodja, je ukazal, da je dovolj razdeljevanja, in odredil odvoz preostalih oblačil v oddaljen zabojnik. Številni begunci so pri polnih skladiščih zalog ostali brez suhih oblačil in celih obuval. Skupina prostovoljk se je temu povsem nerazumnemu ukazu prilagodila, kar kaže, da Rdeči križ deluje po načelu hierarhije in slepe ubogljivosti. UNHCR je podaril veliko nepremočljivih torb, saj je videti, da številni begunci nosijo s seboj razpadle torbe in polivinilaste vrečke. Vodja je ocenil, da tega nihče ne potrebuje

in da bomo to uskladiščili zadaj v zabojnik. Torbe niso bile dostopne in razdeljene beguncem, čeprav so jim bile namenjene.

Na travniku pred ogrado za neregistrirane si je prostor uredila mednarodna organizacija prostovoljcev, ki so pripravljali vrečke s hrano, da bi jo razdelili med neregistrirane begunce. Medtem ko je ena skupina prostovoljcev pripravljala hrano, se je druga potrpežljivo, stoično in na dolgo pogajala s policisti, vodjo Rdečega križa in Civilno zaščito, ali vendarle obstaja način, da bi jim dovolili razdeliti hrano. Po vztrajnem pogajanju so jim dovolili. Manjkalo jim je 50 konzerv rib, da bi jih bilo dovolj za vse ljudi, zaprte v ogradi. Zato je ena od prostovoljk prišla vprašat prostovoljce RK, ali lahko dobijo manjkajoče konzerve rib iz zaloge Rdečega križa. Prostovoljke so odgovorile, da o tem odloča 'šef', ta pa je gladko odvrnil: »Ne, ne damo, kar naj bodo brez.« Bila sem zraven, zato sem protestirala, da jim moramo dati hrano. Po nekem čudežu je privolil, vendar »samo dva paketa konzerv, nič več«. Podobno je bilo z vodo. Naročil nam je, naj vodo nesemo do prostora za neregistrirane, ampak vsak samo dva paketa. Potem je šel zabojnik z vodo nazaj pod ključ, ne glede na to, ali so vodo dobili vsi ali ne. Rekel je: »Tle zadaj niso naša skrb.«

Očitno je bilo tudi, da se nekatere prostovoljke bojijo stika z begunci, se jih izogibajo in gojijo do njih vrsto predsodkov. Čeprav je to mogoče razumeti tudi kot obrambni mehanizem pred stisko in sramom, ki ju doživljajo nekateri prostovoljci, ko se vsak dan soočajo s ponižujočim razčlovečenjem, ki ga Slovenija sistematično izvaja nad begunci z režimom sprejema, vendarle ta strah in izogibanje kažeta tudi na neusposobljenost za pomoč ljudem v stiski. Videti je bilo, kot da Rdeči križ oskrbo organizira predvsem kot upravljanje zalog: zbiranje, razvrščanje, pakiranje, skladiščenje, prekladanje, deljenje hrane in oblek pod močnim nadzorom policije in vojske, čiščenje, vendar vse s čim manj stika z begunci. Tisti, ki smo navezali stik z begunci in prisluhnili njihovim specifičnim potrebam po plenica, robčkah, mleku za dojenčke ipd., in ki smo pomagali tudi neregistriranim beguncem, smo bili predvsem 'zunanji' (kolikor smo se lahko izmuznili iz tempa nesmiselnega dela in skoraj skrivaj vzpostavili stik z ljudmi) ter mednarodni prostovoljci in zdravniška oskrba. Dostop 'zunanjih' prostovoljcev do taborišč pa se čedalje bolj omejuje. Vsaj ta dan se je v brežiškem taborišču zdelo, da je oskrba beguncev zaupana organizaciji, ki za to delo ni usposobljena: ne zna sodelovati z drugimi prostovoljskimi organizacijami, operativno organizirati delitve oblek, poskrbeti za tople obroke ali vsaj topel čaj, zagotoviti ustreznega števila obrokov, usposobiti vodij, ki bi bili sočutni in organizacijsko sposobni, ter prostovoljcev za človeški pristop do ljudi.

Na podlagi izkušnje iz taborišča v Brežicah lahko povzamem, da so registracija in discipliniranje beguncev ter varovanje lokalnega prebivalstva pred izmučenimi ljudmi, med njimi številnimi otroki, dojenčki, ženskami, družinami, ki si rešujejo življenje z begom pred nasiljem in bedo v državah izvora, primarna načela sprejema beguncev v Sloveniji. Oskrba ljudi in humanitarni vidik, ki ju v Brežicah vodi Rdeči križ, sta temu povsem podrejena. Če bi bilo obrnjeno, da bi organizacijo nareko-

vala človeški pristop in skrb za ljudi, bi begunce najprej namestili v pokrite, po možnosti zidane, ogrevane prostore, jih nahranili s toplo hrano, jim omogočili, da se umijejo, preoblečejo in spočijejo, jim dali informacije, vključno z možnostjo azila v Sloveniji, omogočili zdravniško oskrbo in organizirali prevoz naprej, med tem pa, če je res potrebno, opravili registracijo.

Tovarna Beti v Dobovi, 29. oktobra 2015 ali S prostovoljci so same težave

Nina Kozinc

V nekdanji tovarni Beti v Dobovi nas je kot Adrine prostovoljce sprejela Adrina »šefica« s kapo šiltom na pobrity glavi in masko čez usta. Videlo se je samo njene lepe, mlade oči (kot če bi nosila nikab). Vidno v stresu je letelo iz nje: »Upam, da nihče med vami ni aktivist, včeraj so naredili štalo, ne prenašam jih.« Vprašam jo kakšno štalo in pove, da so, »pod krinko, da bodo delili juho, snemali tukaj ... kako sem jih slišala na sestanku ... zato vam takoj povem, snemanje in fotografiranje je strogo prepovedano, od vas pričakujem upoštevanje mojih navodil in red, red je moja zahteva, vse drugo je moteče, nesprejemljivo, ne bom poslušala ugovorov, takoj boste leteli ven.« V verigi se nato lotimo pakiranja hrane v plastične vrečke, zato nataknem rokavice, masko spravim v žep. In je steklo: jabolko, kruh, voda, mleko, marmelada, čokoladica, jabolko, kruh ...

Čez nekaj časa pride »šefica« po nas, naj gremo čistit halo. Mimogrede me vpraša, ali je S. iz Protirasistične fronte in ali ni bila prisotna pri septembrski blokadi ceste na Obrežju. Mimo skladišča z obleko smo stopili v prostor, ki me je popolnoma stresel. Še prejšnji dan naj bi v nekdanji tovarni Beti po poročanju medijev zadrževali tudi 2000 ljudi. Hala je bila zdaj prazna, nekaj sto ljudi so zadrževali na dvorišču tovarne, kamor so vodila vrata iz hale in kjer naj bi bili dve stranišči za begunce. Vstopili smo izpraznjeno prizorišče, ki je razkrivalo posledice nevdzdržnih razmer, v katerih so zadrževali odločno preveč ljudi. Najprej sem zaznala vonj: smrdelo je, neznosno je smrdelo. Toda to ni bil zgolj vonj po človeku, pomešan z vonjem razpadajoče hrane in predihanega zraka. V veliki hali so na betonskih tleh ležale okoli 5 cm debele ležalke, pokrite s pomečkanimi umazano sivimi rjuhami za enkratno uporabo, ki so bile nekoč bele; postavljene so bile tik druga ob drugi in komaj kaj prostora za hojo je bilo med njimi. Vsepovsod odprte konzerve, odeje med ostanki sadja, plastike, oblačil, kruha, umazanih plenit; nekaj ležalk je bilo polulanih, v kotu hale je počila vodovodna cev in da se voda ne bi zlivala v prostor, so tja naložili kup ležalk. Dve prenosni stranišči za begunce sta bili na dvorišču, košev za smeti nisem videla. Vstopila sem v antivonj Proustovih magdalenic, v senzorični sprožilec, ki te vrže v septično jamo bivanja, v ogabo, v katero so stlačili in zaprli ljudi. Kje so bili higieniki, sanitarci, inšpektorji, strokovni malikovalci čistoče,

kam so obračali glave?

Avtomatično sem potegnila iz žepa masko, si jo nataknila na obraz, dihala skozi usta in začela zlagati ležalke na kup, odeje na ograjo, za katero so v koridorju do zidu spet postavljali v vrsto begunce, ki so jih po skupinah spuščali na avtobus. »Go, go!« so vpili robokopi in jih šteli na izhodu iz ograde. Skupina po videzu mladoletnih afganistanskih Hazarov se je zadaj prerekala, ampak samo do trenutka, ko je do njih pritekel robokop in zatulil: »Pizda vam materna ciganska, tih bodte, če ne vas bom premlatu!« Kako je zmrazilo, njih in nas dobrovoljce, fantje so dobro razumeli in utihnili; po mojem vzkliku v smislu, naj ne ravnaajo tako z ljudmi, smo tudi dobrovoljci ob ritmu ukazov *go, go, go* naprej čistili halo. Ko smo jo na grobo pometli – po kotih in med rešetkami ograd na tleh je bilo še polno svinjarije – je prišla Adrina »šefica« in rekla, naj položimo ležalke nazaj na tla. Takrat se je moja dobrovoljska pot približala koncu. Zgroženo sem vprašala, ali resno mislijo v ta kužni prostor znova namestiti ljudi, ali ga ne bi raje najprej izpraznili, splaknili z vodnimi curki, potem razkužili. Tako je najprej na glas premlevala moja gospodinjska pamet, potem pa nadaljevala, da je pravzaprav treba ta prostor zapreti, ker je nečloveški. »Ven, takoj ven!« V hipu je bil ob meni robokop in me pospremil iz tovarne.

Najprej je bilo olajšanje, ki ga prinese neobremenjeni vdih svežega zraka, potem pa jeza, da sem se prostovoljno vpletla v vzdrževanje pogona tega surovega sistema, ki ga je spočelo umetno ustvarjanje izrednih razmer, saj so taborišča drugod po državi ostala prazna. Pekla me je sprevržena manipulacija o sanitarni nevarnosti in zaščiti pred begunci, ki naj bi jo ti pomenili za zdravje domačinov, obenem pa jih dobesedno zapirajo na deponijo. Surov sistem izvablja surovost iz policistov in humanitarcev, teh ljudi posebnega kova naše sedanjosti in prihodnosti. V šentiljskem taborišču je vladala med *stuffom* tako rekoč uglajenost v primerjavi s policisti in humanitarci v tovarni Beti v Dobovi.

V tovarno Beti je še tisto noč prišla nova skupina ljudi, čez tri dni so jo izpraznili. Čez nekaj dni sem na televiziji videla Adrino »šefico«, spet z masko na obrazu in čepico na glavi, kako v tempu Charlieja Chaplina iz filma *Moderni časi* prelaga robo v begunskem taborišču Dobova II, ki je zrastle na prostoru nekdanje livarne. V nekdanjo tovarno Beti trenutno ne nameščajo ljudi.

Dobova – nekdanja tovarna Beti, 29. oktobra 2015

Katja Mrak

Včeraj sem preživela dan in del noči na naši južni meji, v nekdanji tovarni Beti. Razmere v njej problematizira tudi odprto pismo civilnodružbenih organizacij predsedniku vlade Miru Cerarju in omenja možnost tožbe pred Evropskim sodiš-

čem za človekove pravice.

Odzivam se na pismo gospoda, ki se zaradi te kritike kot državljan Slovenije čuti prizadetega, vendar sem prepričana, da bi tudi sam takoj podpisal apel, če bi preživel le pol ure na terenu.

V nekdanji tovarni Beti so razmere tako nedostojne, da ne bi tam pustila spati niti svojemu psu, saj mi je šlo dobesedno na bruhanje od smradu in umazanije. Predstavljajte si, da nastaniš na smetišče, ki smo ga prostovoljci prej sicer lahko malo pometli, številne družine z malimi otroki, jih vse zadržuješ za ograjo in prepoveduješ komurkoli dostop do njih, groziš prostovoljcem, da jih boš vrgel ven, če ne nosijo zaščitne maske in rokavic, po drugi strani pa množica ljudi na drugi strani ograje nima niti možnosti, da bi si umila roke, ko pride iz umazanih kemičnih stranišč. Ko je neka gospa vprašala, ali bi se lahko kje umila, ji je policist zabrusil, če misli, da je turistka in je prišla v hotel. Za dvesto ljudi, natlačenih v eno tovarniško dvorano, ni bilo ene same pipe, torej tudi nobenega vira pitne vode, umivanje pa se tako in tako razume kot luksuz. Da je luksuz tudi odžejanje, se je izkazalo, ko nismo smeli nikomur prinesiti vode, češ, da so dobili male plastenke vode že pred nekaj urami na vlaku. Gospa, ki je prosila za vodo, da bi lahko dojenčku namešala mleko, je dobila plastenko (mrzle) vode, skrite v pulover, seveda smo ji jo podali čez ograjo.

Varnostni diskurz, materializiran in normaliziran v obliki ograj in vojakov z brzostrelkami, se uporablja za opravičevanje in vzdrževanje delitve na nas in njih. Nas, ki smo ubogi, preutrujeni, izpostavljeni morebitnim okužbam in delamo v nemogočih razmerah, ter njih, ki so lahko hvaležni, da jih ne pustimo umreti od mraza in lakote. Pri tem pozabljamo, da gremo lahko mi po izmeni domov pod tuš in v posteljo, oni pa se selijo iz enih nemogočih razmer v druge, brez informacij kam gredo in ali bodo lahko to noč slučajno zaspali, ali pa jih bodo po uri spanja pod prižganimi tovarniškimi lučmi vrgli pokonci in peljali neznano kam, kjer bodo spet več ur čakali v vrsti, da se bodo lahko potem usedli na umazane jogije in prosjačili za vodo. Čista dehumanizacija beguncev, ob kateri pa naj bi se mi počutili dobro, ker opravljamo človekoljubno delo. Obrača se mi!

Sprašujem se, ali bi na takšno smetišče nastanili nekaj tisoč Slovencev, ki bi po naravni nesreči ostali brez strehe nad glavo? Če nam nastanitev takšnega števila ljudi povzroča logistične preglavice, bi to moralo potencialno skrbeti tudi vse patriote, ki bi preko forumov raje reševali revščino v Sloveniji. Da varnostni diskurz služi prikrivanju rasizma nakazuje tudi vprašanje ali bi recimo begunce iz Avstrije, Nemčije ali Švedske zapirali v ograje in omejevali prostovoljcem z maskami na obrazu dostop do njih? Ne dvomim, da bi se begunci iz teh držav uprli tovrstnim razmeram, včeraj pa nisem zasledila nobenega negodovanja, vendar so vseeno vsi ti ljudje obravnavani kot varnostna grožnja.

Verjetno ta moj izbruh togote niti ni najbolj na mestu, ampak ne morem si pomagati. Srečno pri urejanju odnosov z javnostmi in strinjam se, da se nam ni treba opravičevati, če opozarjamo na sistematično kršenje človekovih pravic s

strani države. To je naša državljanska dolžnost, ne pa trepljanje drug drugega po ramenih! Solidarno!

Dobova, 29. 10. 2015

Sarah Lunaček

Taborišče v Brežicah so povsem izpraznili, morda ga bodo zaprli. V Dobovi so nekdanjo tovarno Beti za praznike izpraznili. Notri je zelo slab zrak, prostor je tudi sicer neprimeren za bivanje ljudi; vodo iz vodovodne cevi, ki je počila v kotu, ustavljajo s tem, da so v kot naložili kup ležalk. Neka družina je zato hotela spati zunaj, imeli so pomisleke, da bi otroci zaradi razmer v prostoru lahko zboleli. Prostovoljce usmerja Adra, ki je uvedla precej diktatorski režim.

Dobova II je postavljena na praznem zemljišču nekdanje livarne. Postavili so tri velikanske bele šotore (sicer jih uporabljajo za prireditve), vsak za 1000 ljudi, alias za en vlak ljudi, ki lahko ležejo na tla drug poleg drugega. Na lesenih podih se položijo tanjše ležalke, ki so bile kupljene za ta namen, a jih ni dovolj za vse; na kovinski ogradah visijo uporabljene sive odeje UNHCR, šotori so ogrevani. V taborišču je približno deset stranišč, a nisem opazila nobenega vira tekoče vode, ki bi bil dostopen ljudem za pitje in vsaj za umivanje rok. V taborišču je šotor Karitas z zdravnikom; poleg Karitas je prisoten še Rdeči križ. Zaloge hrane so solidne, obleko sproti dostavljajo, tako da najbolj manjkajo samo moški čevlji in jakne. Hrana in obleke so v delu enega od velikih šotorov, kjer so postavili pult za razdeljevanje hrane (jabolko, kruh, mleko, pašteta ali ribe ali sirček, vodo iz plastenk). Imajo grelnike, na katerem smo grelili vodo za hrano za dojenčke, ni pa gorilnika. Okoli dvesto ljudi (z otroki in dojenčki vred) so opolnoči odpeljali na registracijo na Obrežje, ob enih ponoči je pripeljal še en vlak ljudi.

Rdeči križ je usklajeval delo prostovoljcev, ki so očistili šotor in njegovo okolico in ga pripravili za naslednjo skupino. Poleg tega sortirajo obleko in jo delijo, delijo suho hrano in vodo, ko je prišla zadnja skupina, so med ljudmi delili tudi plenice za dojenčke in vložke. Obleko smo delili ob ograji, oboleli so lahko takoj prišli do zdravnika. Razmere so neprimerno boljše kot v nekdanji tovarni Beti, a je težko vzdrževati higieno, manjka možnost za umivanje. Če bi prišlo več kot 3000 ljudi, bi lahko posedli le na blatna tla.

SMS-sporočila iz Šentilja v noči z 29. na 30. oktober 2015

Tanja Završki

Kamp na slovenski strani je trenutno skoraj prazen, tukaj so štirje velikanski šotori s posteljami, kot tisti v Petišovcih. Pred vsakim je šest dixijev, tu je ekipa čistilcev, UNHCR, vojska. Manjšo skupino ljudi, deset, ki so še tukaj, peljejo k zdravniku. Rekle smo, da smo nočna izmena in da imamo humanitarno pomoč, in so nas brez težav spustili noter. Iz pogovora čistilcev smo slišali, da prihajajo trije vlaki. Tanja

Medmejno območje, kamor usmerjajo ljudi iz kampa; za ogrado je več tisoč ljudi brez šotorov, zaprtih med ograjo avstrijskega kampa, ki se je razširil čez večji del medmejnega območja. Vojak mi pove, da stoji v ogradi vsaj 3000 ljudi, saj Avstrija spušča danes manj kot prejšnje dni. Ob avstrijski ograji stoji kakih 20 vojakov. Od območja, kjer so ujeti, nas ločuje policijski trak, oddaljen 15 metrov, vmes stoji slovenska vojska, pred njim je množica novinarjev. Ljudje kričijo, protestirajo, vojska kriči *keep down*, vmes tišina, spet kriki. Nešteto dojenčkov, otroški jok. Tanja

Please help me please my boy help me, otrok gori od vročine, Petra je pregovorila vojaka, naj ga spusti ven. Drug vojak me prosi za čeveljčke, zunaj je otrok bos. Tanja

Ljudje nam dajejo denar in iz bližnje picerije jim nosimo pice, vojska dovoli, kadar se ne nagiba ograja, zdaj so vojaki začeli brcati v ograjo, da ljudi vrže vznak. Iščemo pomoč, hrano in vodo, ker en po en oskrbljen človek ne vodi nikamor, že več kot sto ljudi je ob ograji. Nekateri so že tri dni na območju brez hrane in vode. Tanja

Gospa iz Karitas me je nadrla, češ da smo jim ukradli jopiče, ker so oranžni, tako kot njihovi, in je bila čisto v šoku, ko sem ji rekla, da je moj, in pokazala, da zadaj ne piše Karitas. Večina ljudi je tu vsaj 5–6 ur ali ves dan, zdaj skušamo poskrbeti vsaj za vodo, Karitas noče, angažiramo Civilno zaščito. Tanja

S Karitas so blazno zadirčni, policija in Civilna zaščita aktivno skrbita za kombi z vodo, ki jo bomo razdelile me tri in UNHCR, tu vse terorizira Karitas. Tanja

Trenutno smo precej nemočni, od ograde nas odganja Karitas, noter se ne da priti, za zdaj. Smo nazaj v izpraznjenem kampu, kjer varujemo bolnega otroka, ki spi, medtem ko je šel njegov oče z vojsko iskat ženo z dojenčkom na medmejno območje. Kamp pa je že od poldneva prazen, samo kakih 20 ljudi z dojenčki je tu, obnemoglih, da so smeli ostati, medtem ko vsi drugi nesmiselno čakajo zunaj, ujeti na mrazu in vlagi. Bajе Avstrijci spuščajo, a počasi. Nihče ne ve, koliko ljudi je tam

zadržanih, vojaki pravijo, da 2000 in več, Karitas pa, da zagotovo manj kot 1500, evidence ni. Ob ograji skandirajo, slišati je jok in kričanje.

Skandirajo: *LET US IN*. Tanja

Humanitarne organizacije so odšle domov, standardno ob desetih, zdaj smo se same lotile deljenja stvari in smo nemoteno med ljudmi. Nič se ni spremenilo, ljudje še vedno čakajo sredi ničesar, kamp še vedno prazen. Energija je sicer dobra, pravijo, da ni nič tako strašnega kot Brežice. Tanja

Ljudje bodo na medmejnem območju do jutra, Avstrijci spustijo približno vsako uro 50 ljudi čez, iz skladišča Karitas jim nosimo (krademo in policija nas podpira) stvari, ki jih naročijo ljudje, policija nas pusti z avtom zraven in eden je celo hotel pogledati, kako nam uspe brez težav mirno deliti stvari, kar se jim očitno zdi neverjetno. Sicer je najhujši sam ta občutek zapora in ljudje so zgroženi, zakaj se to dogaja, zakaj jih ne spustijo. Veliko ljudi je zanimal azil v Sloveniji in kako je s pravicami za istospolno usmerjene. Ob treh se pričakuje naslednji vlak. Ob skladišču je še en velikanski šotor, kjer spiyo družine z otroki. Tanja

Vlak odpovedan, zadržali so ga nekje na poti. Našli spečega zdravnika za bolnega otroka, ki je nekako privolil, da ga pripeljemo, saj ljudi, ki 'samo' bruhajo, imajo grižo, drisko, so zeleni v obraz in podhlajeni, naj ne vozimo v ambulanto, ker te »probleme imajo tako in tako vsi«. Ponoči je sicer vse lažje, ko ni nobenih organizacij, imamo povsod dostop, recimo. Tanja

Poročilo, Šentilj v noči med 29. in 30. oktobrom 2015

Tanja Završki

Mejo iz Slovenije v Avstrijo je v zadnjem dnevu in noči prečkalo zelo malo ljudi, tisoči so še vedno ujeti v zastoju na eni in drugi strani. Proti jutru je postajalo v ogradi na medmejnem območju čedalje bolj nevzdržno, čedalje več ljudi je nujno potrebovalo medicinsko pomoč. Na tleh je ležal človek, napol nezavesten, bled, v krču, in se vsake toliko začel tresti, kot da bi ga stresala elekrika, bilo je grozljivo. Klicala sem 112, kjer so mi rekli, da so za to območje pristojni reševalci, ki so v kampu, in da ne morejo nič. Odpeljala sem se ponje v 300 metrov oddaljen, včeraj opoldne izpraznjen in vso noč prazen kamp z velikimi ogrevanimi šotori, in ponovno zbudila reševalce. (Že prej nam je bilo rečeno, da vse težave in bolezni, ki si jih lahko zamislimo, niso primeri za zdravnika, saj namreč vse po vrsti muči vse.) Vseeno pa so se odpeljali do *no man's landa*, izstopili iz reševalnega vozila in

nejevoljen reševalec nam je, stoječ ob bolnem, povedal, da to območje ni v njihovi pristojnosti in da bi se morali s tem ukvarjati avstrijski reševalci, saj je to njihovo ozemlje. Zaprepadene nismo mogle verjeti, stal je tam deset minut, obnemoglega človeka ni niti pogledal, in govoril, da tu ne morejo nič, naj se naučimo, da jih ne moremo kar tako klicati ...

Zato sem šla na avstrijsko stran, kjer sta me avstrijska policija in vojska takoj napotili v avstrijski kamp (Spielfeld), kjer sem doživela še hujši šok: na majhnem območju približno 3000 ljudi dobesedno stiščanih, zmetanih na kup, čepijo speči drug ob drugem, neprehodno, šotori so polni, spijo ob kantah za smeti, naslonjeni na vrste kemičnih stranišč, zaviti v termofolije, tako da je telo na tleh neprepoznavno ... Pravzaprav je tam toliko infrastrukture, da ni prostora za ljudi, in ves odprti prostor je pregrajen z ograjami, postavljenimi cikcak, zato nastajajo dolge vrste, a ljudje tam spijo, ždijo izčrpani, zaprepadenih obrazov, med njimi nešteto vojakov in policistov, ki se derejo nanje: *We have rules here!!!* Neko dekle policistu: *Excuse me can I ask ...*, policist pa zakriči *No, no questions, quiet!!!* S 'slovenske strani' je ob petih zjutraj slišati skandiranje *Open border, open border, jok in doctor, doctor*. Medicinski šotor je velikanski, ampak ljudi odslavljajo že na vratih. Zraven delijo čaj in topel obrok, kuskus s prilogo. Prebijem se do reševalcev in jim razložim nujno situacijo, nekaj se jih že pripravi na odhod z vozilom na 'slovenski' *no man's land*, ko jih šef ustavi, da to ni njihova stvar, da je to stvar Slovencev.

Vrnem se čisto na koncu z močmi in živci. V tem času je dvema 'sodelavkama' ponovno uspelo priklicati slovenske reševalce ... Tako so človeka, recimo da, oskrbeli v petih minutah, dali so mu sladkor in vodo.

Sicer pa smo bile edine, ki smo čez noč na to območje dostavljale vodo, ki smo jo jemale iz skladišča, saj to v odsotnosti Karitas ni bilo problem, seveda pa je je bilo premalo za vse, kot vsega drugega; deljenje stvari se zdi sizifovo delo. Predstavnica UNHCR je rekla, da je bilo to noč bolje kot prejšnjo, ko vode sploh niso dobili. Med njimi je bil tudi režiser iz Sirije, ki snema in dokumentira dogajanje. Prišel je še nekdo z razbito glavo, krvav po jakni, omotičen, reševalci so ga ignorirali. Ponovno pretep. Pustile smo mu nekaj nalgessinov. 'Sodelavka' je tekla še po toplo mleko za dojenčka, vsakič 300 metrov do praznega urejenega kampa in nazaj.

Izčrpane od nemoči, jeze, zgroženosti smo se okrog šestih napotile domov, pred tem pa dobile še informacijo, da tam dojenčki množično umirajo, so neozdravljivi ... 'Sodelavka' je poklicala 112, jasno opisala dogajanje in jih poskušala napotiti tja. Odgovornosti ne prevzema nihče, vse je samo podajanje in izmikanje, kdo je za kaj pristojen ... Bajе je lažje preživeti dva brodoloma kot noč v slovenskem taborišču.

Šentilj, noč med 29. in 30. oktobrom 2015

Petra Čičić

Noč sem preživela v enem od taborišč na slovenskih mejah, v Šentilju. Vse, kar bi bilo manj dramatično od poimenovanja taborišče, bi zmanjševalo alarmantnost resničnega stanja v tistem večeru. Pazniki v taboriščih so pogosto kar humanitarne organizacije, ti neomajni zagovorniki krilatice »red mora biti«, ki sega tudi do skrajne meje ogrožanja človeških življenj; reda seveda nikakor ne morejo vzpostaviti, prav tako ne morejo ohranjati kakršnegakoli nadzora nad razmerami. Nenehno ponavljajo, da je treba poskrbeti za varnost prostovoljcev in varnost beguncev. Naša varnost pomeni, da beguncem arbitrarno omejujemo dostop do osnovnih človekovih potreb, tj. vode in hrane ter medicinske oskrbe, pa seveda tudi do primernih oblačil, obutve, cigaret, ogrevanih prostorov, elektrike, interneta, kakršnihkoli informacij, stika s sorodniki in prijatelji, prostega gibanja, da bi lahko sami poskrbeli zase. Vse to se počne v skrbi, da »nas« v stiku »oni« ne bi raztrgali. »Raztrgali, raztrgali ...« kolikokrat sem slišala te besede v zadnjem tednu. Zato toliko vojakov in policistov. To pomeni še več opozoril o grozečem raztrganju. Skrb za varnost pa pomeni: prisotnost mitraljezov, uniform zato, da begunci, ko v vrsti stopajo po kruh in sardine, ne bi raztrgali ali pomendrali drug drugega.

Naj opišem dogajanje, da ne bo kdo rekel, da pretiravam; ponoči sem namreč poslušala, kako »migranti« lažejo in izkoriščajo, da niso zaprti v ogradi na medmejnem območju ves dan in da ni res, da niso dobili hrane, vode – pozneje pa nas je vojakinja prosila, naj ljudem v ogradi prinesemo vodo, da je neznosno, da so tam že ves dan brez vsega.

Torej, v Šentilju sta dva kampa za begunce. Prvi, zgornji, ki je bil vso noč večinoma prazen, je, kakor mi je uspelo razbrati, zgledno urejen, vsaj glede na to, kar sem videla na mejah dotlej. Imajo ogrevane šotore, zložljive postelje, medicinski šotor, stranišča, delijo zajtrk, kosilo in večerjo. Vendar je bilo v tem kampu le okrog dvajset ljudi, ki so bili v zdravniški oskrbi, ali pa so čakali na svojce, ki so jih odpeljali v bolnišnico.

V spodnjem kampu pa je bila slika popolnoma drugačna. Tam je bilo nagnetenih nekaj tisoč ljudi, ki so na nikogaršnji zemlji čakali na vstop v Avstrijo. Čakali so že nekaj ur, ves dan, vso noč. Ko smo še z dvema prijateljicama prišle tja, so nam začeli ljudje moliti denar skozi ograjo in kričati pica, pica. Čez cesto je namreč picerija, zato smo jim prinesle deset ali petnajst pic, ki so v trenutku pošle; prosili so nas za vodo, cigarete, vsega je manjkalo. Rdeči križ nam je prepovedal deliti stvari. Strinjam se, da nisem prišla v Šentilj, da bi vso noč hodila po pice, strinjam se tudi s tem, da je to neprimerno, vendar pa nikakor nisem mogla stati pri miru in lačnim ljudem zaradi varnostnih razlogov odrekati hrano.

Po mojih izkušnjah z mej je problem predvsem organizacija dela in distribucije. Ko smo pozneje policistu povedale, da po najboljših močeh že vso noč delimo lju-

dem stvari, je šel z nami, da se je prepričal, kako je to videti, ker ni mogel verjeti, da nas ljudje niso »raztrgali«, kot vsi nenehno mantrajo. Ko so ponoči pripadniki vseh humanitarnih organizacij odšli domov, smo lahko do jutra ob prisotnosti policistov in vojakov nemoteno razdeljevale hrano. Nekateri policisti so celo zelo odobravalni naše početje, eden nam je pomagal. S pomočjo prevajalca smo sprejemale naročila, zbrale denar in na bencinski črpalki kupile, kar so nam naročili: vodo, čokolade, piškote, čips, predvsem pa veliko cigaret.

V medicinskem šotoru smo se spoprijateljili z otroki in se igrali, peli, se vrteli, pravi žur smo imeli, ko so otroci začeli govoriti *šokolat, šokolat*. Peljala sem jih do šotora s hrano, ker sem mislila, da bom ob njihovi prisotnosti lažje komunicirala s prostovoljko s Karitas. Ko smo povedali, kaj želimo, jim je druga humanitarka dala rokavice. Rekla sem ji, da nismo prišli po rokavice, ampak po čokolado, druga prostovoljka Karitas pa je rekla, da je zdaj pozno in zato otroci ne morejo več dobiti čokolade. To je rekla v šotoru, ki je bil do vrha naloženem s hrano, tudi sladkarijami, ki jih prinašajo ali pošiljajo ljudje. Neka samoorganizirana prostovoljka nam je nato rekla, naj gremo po čokoladice v skladišče, ker tam zdaj ni nikogar. In smo šli.

Proti jutru se začnejo vsakič stvari zapletati, čedalje več ljudi je onemoglih, bolnih, potrebnih zdravniške pomoči. Tako smo v ogradi na medmejnem območju opazili človeka, ki se je na tleh nenadzorovano tresel in se ni odzival. Takoj smo poklicale reševalca. Prišel je in se odločil, da človeku ne bo pomagal, da ne more v ogrado med ljudi, da to ni naša, se pravi slovenska, pristojnost. Povedal je tudi, da nas migranti ogrožajo, jaz pa sem mu rekla, da se jaz veliko bolj ogroženo počutim od človeka, ki noče pomagati sočloveku. Reševalec se je odpeljal nazaj. Vendar nismo obupale. Prijateljica je šla pregovarjat Avstrijce. Tam je vladal še večji kaos, nihče ni bil za nič pristojen, rekli so ji, da človeku morda lahko pomagajo, če ga pripeljemo do roba ograde, do Avstrijcev. Nato sem stopila do naše policije in jih pregovorila, da so končno še enkrat poklicali rešilca. Prišel je drug bolničar, človeku so ljudje v ogradi pomagali do roba ograje in bolničar mu je brez omahovanja nudi prvo medicinsko pomoč.

Pred odhodom iz Šentilja so mi povedali, da dojenčki v ogradi ne jedo, da se ne odzivajo, razširjajo se celo govorice, da umirajo. Poklicala sem 112 in sporočila, kaj se dogaja, za vsak primer, da se pozneje ne bi kdo pretvarjal, da ni vedel. Čez eno uro me je poklical gospod z Rdečega križa in mi po telefonu deset minut razlagal, da delajo vse tako, kot je treba. Mislim si, ja, s prekritimi očmi, s prsti v ušesih, »po pravilih, pravila morajo biti, ker tako nihče ne more biti kriv«.

Fantu, ki nam je pomagal pri prevajanju pri nujni medicinski oskrbi nekega otročka, sem povedala, kako sem v muzeju v Jasenovcu videla prstan enega od preživelih taboriščnikov, na katerem je bilo na notranji strani vgravirano »Proči će i to...« Vem, da si v tem trenutku ponavlja prav to, *proči će i to, proči će i to ...*

Še nekaj: vsakič, ko je človek soočen z brutalnim nasiljem države, je manj šokiran. Ne dovolimo, da zaradi vsakdanjosti brutalnih podob postanemo otopeli.

Dobova, 1. in 8. novembra 2015

Jedrt Jež Furlan

Dve mirni novembrski nedelji sem preživela v sprejemnem centru Dobova 2 (Livarna) kot prostovoljka Rdečega križa. Po uradnih statistikah je bilo tam 1. novembra do 18. ure 1050 beguncev, naslednjič, čez teden dni, 8. novembra, do 18. ure pa 850 beguncev. Preden smo ob osmih zvečer odšli domov (delala sem v izmeni od osmih zjutraj do osmih zvečer) smo razdelili hrano na novo prispelim beguncem. Torej je bila številka tisti dan po osmi uri zvečer nekoliko večja.

Center je med pokopališčem in cesto, ki vodi do mejnega prehoda Rigonce. Ob kratkem kosu zaprte ceste je bilo veliko policijskih, navadnih in eno gasilsko vozilo. Ob pogledu na policiste v črnem in vojake v polni opremi na vhodu v center sem se malček zdrznila. To je prvi prizor, ki ga begunci uzrejo. Oborožena vojska in policija. Vse to sem videla na televiziji, pa vendar me je pogled od blizu, v živo, presenetil. Sprejemni center je nekaj šotorov, različno velikih, urejen, pregrajen z ograjami. Veliko ograj na kupu.

Najprej so nas popisali, nam dali brezrokavnike, akreditacije, po pet plastičnih rokavic in masko. Sledila so osnovna navodila glede dela, rokavic in maske, predvsem, da jo po dveh urah zamenjamo. Potem smo zlagali hrano. Za približno tisoč ljudi. Ker nihče ni vedel, koliko ljudi bo prišlo. Sortirali smo obleke in čevlje. Vmes sem škilila med reži, kaj delajo begunci. Bili smo v istem šotoru, med nami sta bila le rahlo razprto platno in ograja. Spali so, se pogovarjali sklonjeni nad zemljevide, si vse, kar so imeli v torbah, pregledali in zložili nazaj. Otroci so risali, se igrali. Ko so stopili iz šotor, so nam izza ograje kazali, kaj potrebujejo. Nekako smo se zmenili, z gestami, nekaj angleškimi besedami. Tisti dan je bilo premalo moških obuval. Zato smo jim dali več toplih nogavic. Vseskozi z masko na ustih in rokavicami na rokah. Ko so odhajali, so imele prednost družine. Desetčlanski družini je uspelo povedati, da želi na Švedsko. Potrpežljivi in prijazni so bili. Stala sem ob družinskem zdravniku, rojenem v Savdski Arabiji, ki živi in dela na Madžarskem, in je bil v centru hkrati zdravnik in prevajalec. Ko se je z njimi pogovarjal, so ga prijazno gledali, se sramežljivo nasmihali in gledali v tla.

Ko so begunci zapustili šotor, smo ločili obleke, ki so jih pustili, ostanke hrane, smeti in odeje. Maksimalno smo se potrudili pospraviti po vseh kotih in potem pomesti. Z zaščitnimi maskami. Pod masko se zlahka in hitro potiš, sem vseeno vonjala smrad odej. Specifičen vonj. Ne gre za vonj po smradu potujočih ljudi, ki se že lep čas niso stuširali. Težko ga opišem. Še zdaj mi ne gre iz glave in spomina. Tudi očiščene in zapakirane odeje imajo sicer drugačen, a močan vonj.

Vmes je prišla pošiljka povsem novih ženskih čevljev in škornjev. Donacija. Ko so pripeljali hrano in pijačo, smo sestavili verigo in si podajali hrano. Malo smo skladišče tudi preuredili, da je lahko šlo vse noter in je bilo mogoče vmes hoditi. V kotu sta bili dve veliki zeleni torbi s paketi, ki so prišli iz tujine. Posebej so bile, reci-

mo, zapakirane reči za otroke. Plenice, obliži, kakšna čokolada, igrača. Na vsakem listek, napisan na roko in s posvetilom v angleščini: »Ne predstavljamo si groze, ki jo doživljate. Upamo, da se boste varno prebili čez vse. Upamo tudi, da bo vaše življenje kljub vsemu dobro. Želimo si, da bi lahko za vas naredili več,« sledili so podpisi vseh družinskih članov.

Po zdravila, moške čevlje in bunde smo se odpeljali v nekdanjo tovarno Beti. Nekaj oblek v skladišču je bilo novih, še z listki iz trgovin. Čez dan je nekdanjo tovarno varoval vojak v polni bojni opremi. Ko smo čakali na prevoz, sem ga spraševala, koliko je težko orožje, kakšnega dosega in moči je, o teži varovalnega jopiča, kaj ima po žepih. Na sebi je imel najmanj deset kilogramov opreme. Orožje je bilo pravo, še kar lahko in z velikim dosegom. Zvečer je bila tovarna malček osvetljena, odprta in brez varstva.

Ko so policisti dobili sporočilo, da je vlak prispel, smo vedeli, da ljudje pridejo čez približno dvajset minut in koliko jih bo. Ob prihodu so jih pričakali v koloni vojaki, policisti v črnem in mize s hrano, ki smo jim jo delili. Najprej za dojenčke, potem sadje, ribja pašteta, kruh, mleko, sladkarije, voda in nazadnje čistilni robčki, vložki, plenice. Tekoči trak, ki mora hitro teči. Če so se predolgo obirali, gledali in izbirali hrano, so jih vojaki in policisti priganjali. Ko se je vojak zadrhl nanje, sem se zdrznila. Prav je, da red je, da sistem deluje, pa vendar sem si mislila, ali ne gre drugače? Nujno je bilo, da tisti z otroki dobijo mleko in otroško hrano. Nekateri so v »tekočem traku« hrano kopicili, drugi ne. Ena od mam je imela na sebi več torb in v naročju spečega otroka. Kar nanj smo položili hrano. Prijazno so nas gledali, večina se je zahvalila. Z besedo ali gesto. Vmes je prevajalec v megafon razlagal, kje so, kakšen je postopek. Potem so šli v kolono za registracijo. Najprej jih policisti in policistke pregledajo. Morda kdaj kakšen vojak zavpije v angleščini: »Ostani v vrsti.« Vse je potekalo dokaj mirno. Nekaj jih je šlo do zdravnika, z drugimi sem izmenjala nekaj besed. Malo jih zna angleško, jaz pa ne znam francosko.

Domov sem prišla utrujena. Se stuširala in potem ležala v kadi, polni tople vode. »Še stuširati se ne morejo,« me je zvilo. Obsedela sem v topli vodi in gledala v prazno.

Naslednja nedelja, 8. novembra, je bila še bolj mirna, beguncev je bilo še manj, prostovoljcev več, cesta ni bila več zaprta. V kotu šotora sta bili dve, kakopak z ograjo, ločeni ležišči. Gospa, ki je veliko spala, je čakala moža. Predoziral se je z drogo, s katero vrsto ne vem, zato je bil v bolnišnici. Oče in hči iz Afganistana sta ostala sama, ker je bila žena/mama s pljučnico v bolnišnici. Prijazen in malo starejši oče ni vedel, znal s približno leto staro punčko, kaj početi. To je bila priložnost za nas, prostovoljke. Očistile smo jo z robčki. V sprejemnem centru za begunce ni tekoče vode. Je hrana, so obleke in kemična stranišča. Energije polno deklico smo previjale in preoblekle. Potem sem z njo v naročju hodila po centru, ji govorila v slovenščini, kje je in kdo so ljudje okoli nas. Zvedavo me je gledala, se smejala. Šli sva do vojakov, domačih in estonskih policistov, prostovoljcev. Vem, otroci so tako priročni za zbujanje čustev, empatije in simpatije. Hamlina je bila zvezda

dneva. Neznancev, ki smo govorili v tujem jeziku in s prijaznim tonom, se ni bala. Nasprotno.

Predstavnike UNHCR sem prosila, da prevedemo napisa meso in ribe. Ko smo jim dajali hrano, sem opazila, da rib ne marajo preveč, za pašteto pa ne vedo, kaj je. Izrezala sem karton, napisi so bili v angleščini in v treh arabskih jezikih. Predlagali so, da tudi narišemo meso in ribe, ker jih veliko ne zna brati. Pred koncem osemurne izmene so z ljubljanskimi mestnimi avtobusi pripeljali večinoma družine. Po špalirju vojske in policije smo prišli na vrsto prostovoljci. Pozdravljali smo jih, pomagali zlagati hrano v vrečke. Nosili njihove torbe in otroke. Veliko otrok je bilo. Nekaj manjših skupin najstnikov. Kar nekaj je bilo dojenčkov, ki jih starši prenašajo v velikih, toplih in nerodnih košarah iz blaga. Moški, ki je imel velikanski nahrbtnik, je bil sam z nekajletno deklico. Ko sem ju pospremila do šotora, kjer so čakali v dolgi vrsti na registracijo, je nenadoma izginil. Z deklico in torbami sem obstala sredi šotora. Nekajminutna panika me je zagrabila, češ, kaj bomo naredili z zapuščenim otrokom. S prevajalcem, edinim tisti večer, smo našli moške, očetove prijatelje, in težava je bila rešena. Ti štirje moški so deklčinemu očetu vseskozi pomagali na poti. Oče je od nekod pritekel po hčer. »Dobro se je končalo,« mi je rekel predstavnik civilne zaščite in nadaljeval: »Ne vem pa, kako je s tistim očetom, ki je ostal s štirimi otroki. Dva sta se rodila pri nas, mama je umrla po porodu ...«. Drugi dan sem bila manj utrujena in žalostna. To pripisujem Hamlini, mali in veseli afganistanski deklici. Na avtocesti sem pomislila, da se nisem poslovila od nje in njenega očeta. Imelo me je, da bi šla nazaj.

Begunci so bili zame, preden sem se prijavila kot prostovoljka, tema za brskanje po tverterju in *facebooku*. Za merjenje argumentov med tisti, mi smo v njih videli ljudi, ki so morali od doma, in tistimi, ki v njih vidijo grožnjo, možnost za zburjanje strahu, panike. Predvsem nekoga, ki ogroža Slovenijo. Kako ogrožajo Slovenijo, mi še do danes ni jasno. Samo mimo gredo. Žal mi je, da ne ostanejo v Sloveniji. Morda bi tako omajali prestrašene in ogrožene. Toda Slovenija jih ne zanima, do zdaj večina ni niti vedela, da naša država obstaja. Vendar to prestrašenih in nestrpnih Slovencev ne premakne v njihovi trdovratnosti. Tolažim se, da gre za prestrašene in sebične ljudi, ki sedijo po varnih službah, domovih, božajo mačke, redno zalivajo rože, se imajo radi med sabo in jih je strah vsega, kar jim to varnost lahko spodnese. Zato bi topli, uplinjevali. Slaba tolažba, taki znajo za ohranitev svojega miru izvoliti najhujše despote. Gledala in brala sem poročila tujih medijev, pljuvanje po Orbánu in neodzivni Evropi. Sledila tistim domačim novinarjem in komentatorjem, ki jih cenim, ker vedo, o čem pišejo. Ko je Ervin Hladnik Milharčič v intervjuju na spletni strani Metina lista poudarjal, da je ukvarjanje z begunci humanitarna in varnostna katastrofa, me je prestrelilo, da ima prav, ko je trdil, da bi se z begunci moralo ukvarjati ministrstvo za promet, ne pa notranje ministrstvo in vojska. Gledala sem prenos parlamentarne seje in si utrdila prepričanje, da tam sedeči nimajo stika z realnostjo. Kaj njih v udobnih sedežih ogroža, da sprejmejo zakon, ki omogoča, da vsako združevanje večjega števila ljudi na enem mestu daje

vojski širša pooblastila? Z žico, ograjami, policisti in vojaki bi zavarovala parlament. Naj ostanejo notri, sedijo, se pripravajo in prek televizijskega zaslona ohranjajo stik s svojimi volivci. Zavarovani.

Pomagat sem šla, ker je to najmanj, kar lahko naredim. Pa da jih vidim od blizu. Ljudi, ki so lačni, spijo na njivah in za velik del Slovenije pomenijo nevarnost. Zanimalo me je, kaj dela vojska in kako se ljudje v resnici odzivajo. Nimam denarja, da bi – četudi malo – finančno prispevala. Obleke in stvari, ki jih ne potrebujem, sproti dajem tistim, ki živijo v mojem mestu in imajo še manj kot jaz.

Prvič nisem imela časa, da bi se z begunci pogovarjala. Čiščenje šotorov, sortiranje hrane, oblek, čevljev. Edini stik z njimi sta bila uvodni pozdrav in suha hrana, ki smo jim jo dajali v vrečke. Pa hitro in gestikulativno komuniciranje o velikosti čevljev, bund, puloverjev, ki so jih potrebovali. Od kod ste, kako ste ... ni bilo časa za klepetanje. Drugič je bilo priložnosti za pogovor več, vendar je pogovor težko stekel, ker, kot sem že omenila, angleščine ne znajo ali pa zelo malo. Nekaj besed.

Begunci dobijo papir, lahko bi se prosto gibali. Pa se ne. Ne morejo v trgovino po cigarete, recimo. Poleg tega nimajo časa, ko jih popišejo in se preoblečejo, gredo naprej. Čemu vojska, torej? Dobro, izgledati morajo strogi. Še kar neprijeten prizor je, ko se begunci iz avtobusa napotijo do hrane, vmes pa vojaki v polni bojni opremi. Prizor, ki ga prav gotovo poznajo od tam, od koder bežijo. Zdi se mi, da bi bili vojaki bolj uporabni, ko bi sneli neprebojne jopiče, puške, plinske maske in drugo opremo. Preprosto zato, ker bi se laže gibali, dvigovali, pomagali nositi. Pa naj gre za odeje, hrano ali otroke. Bližnje srečanje z begunci me je zbudilo iz (splošne slovenske) otopelosti. Ljudje v stiski so. Vse, kar jim je ostalo v življenju, nosijo s seboj. Ironično, vem, so me odrešili. Mojih malih problemov v normalni državi. No, polni dobrih ljudi, slabih politikov in prestrašenih junakov na spletu.

Šentilj, 2. novembra 2015

Jadranka Plut

Včeraj zvečer okoli 21. ure sva se s kolegom samoiniciativno odpravila iz Ljubljane v Šentilj, da bi ponudila kakršnokoli pomoč, ki bi bila potrebna v zbirnem centru.

Glede na to, da nisva bila registrirana pri t. i. uradnih organizacijah kot prostovoljca in naju ni v Šentilj poslala katera od organizacij, sva se pred tem pozanimala, kako ravnati. V Šentilj sva prispela okoli 22.30; bilo je sorazmerno mirno. Suvereno sva nastopila in se sklicevala, da sva prišla kot prostovoljca Slovenske filantropije (nazadnje se je izkazalo, da Slovenske filantropije sploh ni bilo tam), s seboj sva imela tudi oranžna odsevna brezrokavnika. Vojaki, s katerimi sva največ komunicirala, so bili prijazni in so nama svetovali, kje naj se oglasiva in povprašava za pomoč.

Ko sva se sprehodila čez teren, nisva opazila beguncev, ki bi se zadrževali zunaj – na srečo, kajti noč je bila zelo hladna. Gospod s Karitas nama je pojasnil, da ne potrebujejo dodatne prostovoljske pomoči, ker trenutno obvladajo položaj, in da je napovedan prihod vlaka opolnoči, vendar bosta s kolegom sama lahko razdelila vodo beguncem, ki bodo z železniške postaje preusmerjeni naravnost v šotorišče.

Predlagal nama je, naj greva pogledat še na avstrijsko stran in da morda tam potrebujejo več pomoči. Odpravila sva se čez t. i. *no mans land* in tudi tam na srečo ni bilo ljudi, ki bi se zadrževali zunaj. Območje je bilo izpraznjeno, samo stvari so ostale. Srečala sva avstrijski prostovoljki iz organizacije TWO, ki skrbi za kuhinjo. Bili sta zelo jezni na avstrijski Rdeči križ, ki različnim samoiniciativnim prostovoljcem onemogoča, da bi pomagali brez registracije in jasnih pravil, ki se jih morajo držati. Celotno kuhinjo so jim hoteli zapreti, zato sva bila pripravljena priskočiti na pomoč in skupaj z drugimi člani to poskušati preprečiti, a se na srečo to sploh ni zgodilo.

Ker se zdaj čedalje bolj zavzemajo za hiter prehod čez Slovenijo, sva imela občutek, kakor da ni več velikih potreb za delovanje na terenu. Seveda pa je položaj nepredvidljiv in se lahko to zelo hitro spremeni. Namreč, včeraj ponoči niso pričakovali relativno velikega števila beguncev, zato so zatrjevali, da lahko sami obvladajo položaj.

Kljub kratki izkušnji hitro dobiš občutek, da akreditirane organizacije delujejo po sistemu: če nisi naš, ne moreš biti zraven, in nenavadno je, da mora človek, ki je pripravljen pomagati, za to prositi ... Po drugi strani pa se ta isti sistem v praksi velikokrat izkaže za neučinkovitega ...

Dobova (sprejemni center za begunce – Livarna), 13. novembra 2015

Maja Ladić

Sprejemni center so preurejali in ga prejšnji dan zvečer začeli spet uporabljati. Zdaj je veliko večji kot prej, vsi šotori so na asfaltiranih tleh, kar je neprimerljivo boljše za zimo; šotorov je več, v dveh večjih šotorih so stranišča in korita z vodo (skupaj okrog 30 stranišč in 20 pip), kar je veliko boljše v slabem vremenu, saj so pod streho. Poleg zdravniškega šotora in zabojnika RKS RFL bodo postavili še UNHCR šotor za informiranje. Problematično se nam je zdelo, da begunci sami niso mogli do šotora Rdečega križa z oblekami in obutvijo ali hrano. V zagrajenem delu so morali čakati, da je kdo od prostovoljcev Rdečega križa prišel do njih in jih vprašal, ali kdo kaj potrebuje.

Ob osmih zjutraj je bilo v sprejemnem centru bilo že 540 ljudi, ki so čakali v šotoru, da bi nadaljevali svojo pot. Nekateri so sedeli, drugi ležali na tleh na odejah, hodili so ven (a le do ograje ali do stranišča), spraševali so, kako dolgo bodo

še morali čakati. Nekateri so želeli do zdravnika in smo jih spremljali skozi labirinte ograj (ali čeznje) tja in nazaj. Če je šlo za otroke, je bilo vse v redu, če pa smo spremljali odrasle, ki niso bili videti bolni, je bilo nekaj policistov zelo nezadovoljnih, da jih spremljamo do zdravnika, če ni res nujno. V zdravniškem šotoru, kjer ni bilo nobene gneče oz. je bil večino časa prazen, so z veseljem oskrbeli vsakogar, tudi če je šlo le za hujši prehlad ali kaj podobnega. Imeli so precejšnje zaloge zdravil (npr. tudi pršila za nos) in so to z veseljem dali. Za to skupino ljudi so nam policisti zjutraj rekli, da bodo še malo počakali in potem šli na vlak proti Jesenicam, a ker nihče ni vedel, kdaj točno bodo šli naprej, ljudem nismo mogli odgovarjati na njihova vprašanja.

Ta skupina ljudi, ki je bila v centru že pred osmo zjutraj, je videla, da je okrog enajstih prišla nova skupina, ki je pot nadaljevala takoj po registraciji. Ni jim bilo jasno, zakaj so ti »novi« šli takoj naprej, oni pa morajo čakati. Nekaj nejevolje je bilo med ljudmi, ker jim nihče ni znal povedati, kdaj bodo šli naprej. V nekem trenutku so se nagnetli v majhnem zagrajenem prostoru pred šotorom, ker so mislili, da bodo šli naprej. Prišlo je tudi do manjšega spora, a so jih prevajalci poskušali pomiriti. Policisti so nam najprej rekli, da bodo čez pet minut šli na avtobuse, takoj zatem pa, da je prišlo do spremembe in še vsaj eno uro ne gredo nikamor. Prevajalci so ljudem rekli, naj gredo nazaj v šotor čakat in da jih bodo poklicali, ko pridejo avtobusi. Ker nismo vedeli, od kdaj je ta skupina v Livarni, smo računali, da npr. od osmih (hrano so dobili ob vstopu v sprejemni center, torej pred osmo). Okrog 13. ure, ko je že nekaj ljudi prosilo hrano ali mleko za otroke/dojenčke (in ko smo videli, da so tudi postajali nestrpni in bi se radi premaknili naprej), smo vprašali policijo, ali jim lahko razdelijo kaj hrane. Strinjali so se in se z Rdečim križem dogovorili, naj delijo hrano ob ograji pred šotorom. Ravno okrog 14. ure, ko so prostovoljci Rdečega križa hrano začeli deliti, so prispeli avtobusi in ljudje so seveda takoj pospravili svoje stvari in se nagnetli pri izhodu, da bodo šli na avtobuse.

Vstopanje na avtobuse je potekalo zelo hitro. Nekaj policistov je bilo zelo pozornih do družin in do ranljivih skupin (npr. do invalidov oz. tistih na invalidskih vozičkih), nekateri so bili zelo nesramni, preklinjali so in se drli na ljudi. Poleg tega, da je bilo to popolnoma nesprejemljivo, je bilo tudi povsem nepotrebno, ker se nikamor ni mudilo. Avtobusi so peljali le kakšen kilometer do železniške postaje in ti isti ljudje so potem še vsaj eno uro na železniški postaji čakali na vlak. Okrog 16. ure je ta vlak odpeljal proti Jesenicam.

Dopoldne je na železniško postajo prispel vlak, s katerega so okrog 500 ljudi pripeljali v sprejemni center na registracijo. Neprimerno je, da ljudi v sprejemnem centru »pričakajo« oboroženi vojaki, ki so bili v prvi vrsti in takoj ob vhodu. Še posebej za tiste, ki so pobegnili z vojnih oz. kriznih območij, je verjetno strašljivo vsako soočenje z oboroženimi vojaki. Ko so ljudje iz avtobusov vstopali v center, so najprej šli skozi šotor Rdečega križa, kjer so dobili hrano. Prav je, da hrano dobijo najprej in se tako lahko zagotovi, da jo res dobijo vsi. Ker pa se ljudi priganja in vse poteka precej hitro, smo opazili, da so nekateri (še posebej družine) imeli težave,

ker so imeli že veliko stvari v rokah (vrečke, odeje, torbe in dojenčke/otroke). Tukaj verjetno prav pridejo prostovoljci oziroma tisti, ki so zaposleni prek javnih del, ki imajo to vlogo, da pomagajo ljudem (tudi pri nošenju stvari ali otrok ali pri hoji). Ljudje so šli v vrsto za varnostni pregled, od tam v šotor za registracijo, potem pa so za ograjo čakali na avtobuse, ki so jih nato odpeljali nazaj na železniško postajo. Ves postopek je trajal približno dve uri.

Nekaj zmede je bilo pred varnostnim pregledom in registracijo, saj nam je naprej en policist (ki je bil pri šotoru za registracijo) rekel, naj ljudem še preden gredo na varnostni pregled rečemo, da naj družine ostanejo skupaj, da se potem po varnostnem pregledu in pred registracijo ne čakajo in stiskajo na majhnem prostoru. Ko smo pred vstopom v šotor za varnostni pregled želeli ljudem povedati, da naj gre družina skupaj, pa so policisti rekli, da ne, da naj gredo ženske in otroci v eno vrsto in moški v drugo (ženske in otroke so pregledovale policistke, moške pa policisti, zato so jih ločevali v dve vrsti). V tem konkretnem primeru to ni pomenilo težav, saj so vsi po registraciji šli na avtobuse in nazaj na železniško postajo.

Zelo problematičen je bil policist, ki je pred šotorom pričakal ljudi in jih razvrščal v dve vrsti. Deloval je zelo zastrašujoče, obnašal se je zelo arogantno in ljudem ukazoval, kam naj kdo gre, tako, da je s prstom pokazal npr. na žensko in rekel »go« (v drugo vrsto). Vsakič, ko je do njega prišla družina in je ženskam ukazal, da naj gredo naprej v drugo vrsto, so ljudje govorili »family, family«. Na to se je odzival nesramno, govoril tudi v slovenščini in pogosto povzdigoval glas, če se ljudje isto sekundo niso premaknili. Ljudem smo začeli razlagati, zakaj jih pošilja v dve vrsti. Ko so slišali razloge, so bili pomirjeni, dojeli so, da se na koncu šotora spet združijo, in ni bilo nikakršnih težav. Sprva smo mislili, da policist ne zna angleško in se zato vmes dere tudi v slovenščini in daje samo kratke ukaze, a se je potem izkazalo, da je znal angleško. Ko je zopet po nepotrebem povzdignil glas nad neko družino, ki ni razumela iz njegovega ukaza, smo mu rekli: »Saj ljudje razumejo, če jim razložite.« Zdelo se je, da mu sicer ni bilo všeč, je zamomljal: »Razumejo, ja, razumejo,« a smo ga potem slišali, da je ljudem v angleščini govoril, da gre samo za varnostni pregled, da gredo potem spet družine skupaj naprej. Že smo mislili, da bo ohranil »normalen« odnos, a smo takoj, ko smo šli nekaj korakov stran, slišali, da se je spet začel dreti na ljudi, kam se naj kdo postavi (popolnoma po nepotrebem, očitno se je znašal nad ljudmi, enak odnos je imel, ko so ljudje odhajali na avtobuse).

»Na srečo« je bil med šotoroma za varnostni pregled in za registracijo tudi zelo prijazen starejši policist, ki je zelo pazil na to, da so bile družine skupaj, vsem je dovolil, da so se počakali, da so šli skupaj na registracijo, z njimi se je pogovarjal in šalil, obnašal se je do njih kot do vseh drugih *ljudi*, skratka, tudi beguncem je dajal popolnoma drugačen občutek. Registracija je potekala kar hitro, na 16 ali celo 18 računalnikih. Policisti so vsakega fotografirali in izdali odločbe o dovolitvi zadrževanja, prstnih odtisov ta dan niso nikomur jemali.

Dopoldne smo videli inšpektorja z VURS, ki je prišel po kužka neke begunke (že pred tem je baje bil en tak primer v tem dnevu). Za vse begunce, ki pridejo v

Slovenijo s svojimi ljubljenci, naj bi veljalo enako in sicer: žival (verjetno gre za pse in morda mačke) vzamejo in odpeljejo v zavetišče, kjer mora biti en mesec v karanteni (ne glede na to, ali žival kaže znake kakšne bolezni ali ne in je popolnoma zdrava). Po enem mesecu lahko lastniki pokličejo v to zavetišče (številko dobijo ob odvzemu) in se dogovorijo, če želijo svoje živali nazaj, kako se bo to naredilo – lahko jim jih pošljejo v druge države, seveda na njihove stroške.

Stara Vrhnika, 20. november 2015

Barbara Korun

Ko sem včeraj prišla v vojašnico na Stari Vrhniki, bi me dežurni iz Civilne zaščite že skoraj poslal domov, češ da imajo nastanjeni le dve družini z novorojenčkoma ter Maročana, ki ga je policija včeraj zvečer 'našla' v Ljubljani in privedla sem; da pa naj počakam vodjo, morda bo še kaj dela s sortiranjem obleke in pakiranjem hrane v vrečke, zato sem se vpisala in dobila izkaznico in brezrokavnik. Kmalu sta prišli še dve prostovoljki in ljudje, ki tu delajo prek javnih del. Od njih sem izvedela naslednje: da je Sirijka, ki ne govori angleško, včeraj v Postojni rodila in da so jo danes jutraj že pripeljali sem, v neogrevani 'zbirni center za tujce' (brez tople vode, postelje brez rjuh, stranišča zunaj, voda se greje le na majhnem kuhalničku). Ker nihče ne govori arabsko in prevajalcev ni, nihče ni vedel, ali je prišla tako hitro nazaj po svoji volji ali ker ni upravičena do nenujne zdravstvene nege. Tu je še ena družina zaradi novorojenčka, da pa je druga ženska rodila s carskim rezom in da bo tudi kmalu tukaj, so rekli. V Ljubljani zajeti in vidno prestrašeni Maročan, ki zelo malo govori angleško, se je pa trudil smehljati, je dobil zajtrk; edini čaj, ki ga imajo, pa da je tu od predvčerajšnjim, a ga je vojski, ki ga kuha in dovaža, škoda zliti stran. Povedali so mi tudi, da policija ne obvešča beguncev, da imajo po registraciji pravico svobodnega gibanja v Sloveniji, da jih ne spuščajo več iz centra, tako kot so jih še pred štirinajstimi dnevi.

Povedali so mi tudi, da je bilo tu predvčerajšnjim 22 avtobusov, ljudi na njih pa so popisovali 20 ur (le en popisovalec, ki je hodil po avtobusih): niso jih spustili iz avtobusov, ves čas so morali sedeti notri, hkrati pa niso pustili nikogar za pomoč, prostovoljci so komaj izsilili, da so lahko na avtobuse dostavili vodo in hrano za otroke (nekega otroka, ki je bil polulan, niso smeli preobleči, dali so mu le alufolijo za ogrniti), šele po opravljeni registraciji so begunci lahko šli v stavbo prenočit.

So popolnoma nekonfliktni in poslušni, nihče se ne upira in ničesar ne zahtevajo, včasih kaj vljudno povprašajo. Velik problem je komunikacija – potrebovali bi mnogo več prevajalcev iz arabščine, in to na vseh točkah – od sodelovanja s policijo do sodelovanja z zdravniki itd.

Ljudje, ki delajo prek javnih del, so lahko tudi precej manj prizadevni in dobronamerni, kot so bili v povprečju prostovoljci, so pa tudi pogosteje ksenofobni in

rasistični (to velja tudi za policiste in druge uslužbenke).

Nekaj idej, kaj bi se dalo storiti :

1. Ideja o monitoringu, ki sem jo slišala na sestanku o demonstracijah za mir in humano ravnanje z begunci, se mi zdi zelo pomembna: doseči bi morali, da ravnanje policije in vojske lahko preverja civilna družba. (Dodaten predlog: da z begunci delajo le tisti policisti, ki si to želijo oz. ki so opravili dodatno protirasistično in protiksenofobno izobraževanje. Take tečaje naj ponudi katera od nevladnih organizacij.)

2. Namesto več tujih policistov bi bilo dobro od EU zahtevati večje število prevajalcev iz arabščine v angleščino. Z njihovo pomočjo bi lažje komunicirali, obveščali in omogočali, da se begunci tudi samoorganizirajo (česar so gotovo sposobni, toliko bolj, ker potujejo v skupinah). Tako bi olajšali distribucijo hrane, vode in obleke.

3. Posebej bi morali zaščititi ženske, ki so ponekod (ali večinoma) tako in tako že bolj obremenjene in zapostavljene, vendar ne tako, da se jih loči od družine! Omogočiti bi morali družinam z novorojenčki vsaj to, da bi lahko bivale pri posamezni slovenski družini, ki jih je pripravljena vzeti na dom, dokler si porodnice ne opomorejo in se pripravijo na nadaljevanje poti. Tudi tu bi potrebovali več prevajalcev za komunikacijo.

4. Aktivirati službo varuha pravic beguncev oz. ljudi, ki bi begunce pravilno pravno obveščali (s prevajalci!) in ki bi bili ves čas na voljo na vstopnih in izstopnih točkah ter po vseh centrih, saj begunce policija zelo slabo obvešča (zato so popolnoma prestrašeni, na začetku so se upirali jemanju prstnih odtisov, ker so slišali, da jih bo Nemčija vračala v tisto državo, kjer so jim jih odvzeli; po zagotovitvi policije, da ni tako, so v to privolili), policija jih očitno ne obvesti, da imajo po registraciji pravico do svobodnega gibanja po Sloveniji, oz. se sami ne ravna po njej. Begunci pa si zase ne upajo ničesar zahtevati, vse mirno pretrpijo. Zelo me je pretreslo, ko mi je neka begunka zaupala, da se ji zdi slovenska policija dobra, ker jih ne tepe ...

5. Vzpostaviti brezplačne infotočke za kratek telefonski pogovor s svojci v tujini ali brezplačen Wi-Fi v begunskih centrih.